

Yılın ana konusu

DÜNYA BARIŞ HAREKETİNİN SEÇKİN EYLEMCİLERİ KONUŞUYORLAR

Sona ermekte olan 1981 yılında gezegenimiz ölçüsünde yaşamın nasıl geçtiğine bir göz atacak olursak, çokyanlı bir tablo meydana geleceği söz götürmez. Bu yılı, her ülke, her halk, kendi sorunlarını çözme çabalarıyla geçirdi. Her aile, her insan, kendine göre çalışıyor, seviniyor, kederleniyor, ümitleri ve tasarıları ile yaşıyordu. Ama bütün bu insanlara özgü çeşitli işlerin ve endişelerin üstünde, tüm halkların ortak olduğu olağanüstü çetin ve en ertelenmez bir sorun, barışı koruma sorunu duruyordu.

Sona ermekte olan yıl içinde, savaş tehlikesine karşı savaşım bir gün, bir saat bile önemini yitirmedi (bundan böyle, gelecek yıl da yitirecek değildir). Yüzyılımızda, bu savaşım (her zaman yeterince kavrandığını söyleyemeyiz), Avrupalıların, her iki Amerika halklarının, Afrikalıların, Asya ve Avustralya sakinlerinin önünde aynı çetin ve ertelenmez niteliğiyle durmaktadır.

İşte, tanınmış parti, devlet, toplum adamlarının, bilim adamlarının dergimizde yayımlanan yazıları bu savaşıma hasredilmiş bulunuyor. 1982 yılı öngünlerinde, Yazı Kurulu'muz, birçok uluslararası demokratik örgütler yöneticilerine başvurarak, kendilerine aşağıdaki soruları yöneltti:

– Sona ermekte olan yıl içinde uluslararası durumun gelişmesi bakımından en karakteristik saydığınız olgu neydi?

– Barışın korunması ve sağlamlaştırılması için, sizce, önümüzdeki yıl neler yapılması gerekiyor?

Aldığımız yanıtları yayımlıyoruz.

turuyor, toplumda bütün katmanları ve kuşakları kapsıyor. Savaş tehlikesine karşı savaşımın saflarında, ikinci Dünya Savaşı gazileri, barış koşullarında doğup yetişmiş olup artık genç sayılamıyacak olan kuşağın temsilcileri, ateistler ve dindarlar, en değişik politik partiler, sendika birlikleri, gençlik ve kadın örgütleri üyeleri yer alıyorlar. Günden güne daha açık biçimde anlaşılan şudur: Durumun ciddiliğini kavrayan ve insanlığın yazgısı bakımından taşıdıkları sorumluluğun bilincine varan, çeşitli ülkelerden, değişik kanıları ve dinleri olan insanlar, değişik sınıfların temsilcileri barış adına geniş bir diyaloga hazır bulunuyor ve bu uğurda işbirliği yapılmasını istediklerini belirtiyorlar. Anti-emperyalist cephede, barış, toplumsal ilerleme ve demokrasi cephesinde barışsever güçlerin birleşmesine olanak verebilecek olan ortak eylemler için uluslararası plâtfömlar hazırlanması artık ertelenmez bir sorun oluyor.

Ortak hedeflerin belirlenmesi ve böyle plâtfömların hazırlanması için, BMÖ Genel Kurulu'nun silâhsızlanma konulu özel toplantı dönemi kararlarının, Dünya Halkları Barış Parlâmentosu'nun yönelttiği çağrının ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin «80'li yıllarda barış programı» adıyla bilinen, barışı sağlamlaştırma sorunlarına ilişkin komple önerilerinin iyi bir temel oluşturabileceğini sanıyorum. Önyargılardan kaçınarak düşünüldüğü takdirde, bu belgelerde tüm ilerici insanlığın en yoğun isteklerini görmemek olanaksızdır.

Silâhlanma yarışına son verilmesine ve barışın sağlamlaştırılmasına, uluslararası güvenlik ve işbirliğine ilişkin önlemler alınmasını öngören girişimleri gerçekleştirmenin hiç kimseye herhangi bir «tekyanlı yarar» sağlamıyacağını da önemle belirtmek yerinde olur. Bu girişimlerin gerçekleştirilmesi ancak savaş hazırlığından kazançlar yığmakta olanlara zarar verir. Ve elbette kendisini insanlığın bir parçası sayan, onun bugünü ve geleceği bakımından sorumluluk payını kavrayan herkes için yararlıdır. Bundan ötürü de, bu girişimler, savaş tehlikesine karşı savaşım yürüten tüm güçlerin birlik ve dayanışmasını sağlamaya iyi bir temel olabilir.

İki yılın sınırında, gezegenimizde yaşamın karakterini belirleyen koşullarda, barışı sağlamlaştırma sorunu bütün iyiniyet sahibi insanların ulusal ve enternasyonal ödevi haline geliyor. 1982 yılında BMÖ Genel Kurulu'nun silâhsızlanma konulu ikinci özel dönem toplantısının yapılması gerekiyor. Bu konuda yapılan ilk özel toplantıya barış yandaşlarının katılımı, dünyada 700 milyon imza toplanmasında, yani silâhsızlanma isteğini belirten 700 milyon oyda ifadesini buldu. Önümüzdeki dönem toplantısına katılımımızın daha da büyük ve yığmsal aksiyonlarla gerçekleştirileceğini umuyoruz.

Birleşmiş Milletler Örgütü gerçekten birçok olumlu karar aldı, savaş tehlikesinin azaltılmasına yönelik önemli belgeler kabul etti. Bunların

yaşama geçirilmesini sağlamaya, bu kararlara uymak istemiyen, izledikleri siyaset hattını değiştirmek ve saldırganlık plânlarından vazgeçmek istemiyen hükümetleri olumlu yöne zorlamaya halkların gücü elbette yeterlidir.

Avrupa'ya yerleştirilmiş bulunan orta menzilli roketlere ilişkin sorunlar üzerinde görüşmelere başlanmasının kararlaştırılmış olması bizleri sevindiriyor. Ama halklar şöyle diyorlar: Görüşmeler yalnız erteleme ve sürünceme amaçlı görüşmeler olarak kalamaz; görüşmeler bir savaş olasılığından kaynaklanan büyük tehlikeyi gidermeye hizmet etmelidir. Dünya, insanlığı 20 kez yokedebilecek silâhların ⁽¹⁾ kullanılmasını sadece ertelemekle sonuçlanan bir görüşmeyi onaylayamaz. Gerçek görüşme, bugün silâhlanmanın sınırlandırılmasına, nükleer ve diğer hertürlü yığınsal kırım silâhının tamamen yasak edilmesine yol açmalıdır.

Bugün, belki de, barış hareketi, eşi görülmedik boyutlarına ve yığın-sallığına karşın, henüz bu hedefe varılmasını sağlayacak kadar güçlü değildir. Ama yarın bu güce ulaşacaktır. Dünya Barış Konseyi'ne gelince, örgütümüz, barışsever güçlerin birlik ve dayanışmasının güçlenmesini sağlamak için elinden gelen çabayı esirgemiyecektir.

80'li YILLARIN FENOMENİ

Freda Brown

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu Başkanı

Sona ermekte olan yıl, insanlığın karşı karşıya bulunduğu temel soruna, yani «barış veya savaş?» sorununa verilecek yanıtla doğrudan doğruya ilişkili olaylarla zengin bir yıl olarak geçti. Bu olayları-hem iyiniyet ve barışseverlik belirtisi olanları, hem de açıktan açığa saldırgan, militarist çevrelerin eylemlerini – anımsarken, kafamda ve gönlümde her şeyden önce «Barış yürüyüşü-81»in en derin izler bıraktığını söyleyebilirim. Bilindiği üzere, bu yürüyüş 22 Haziranda Kopenhag'tan başlayarak, 6 Ağustosta Paris'te yapılan büyük bir savaş aleyhtarı gösteriyle sona erdi. Yürüyüşe katılanlar – yüzlerce, binlerce kişi – beş Avrupa ülkesi toprakları boyunca 1.200 km yol geçtiler. Ama ben şimdi bu «nicel» diyebileceğimiz verilerden çok, yürüyüşün dile getirdiği nitel özelliği, savaş aleyhtarı hareket için yeni olan karakter çizgisini düşünüyorum.

Her şeyden önce şunu belirtmeliyim: Yürüyüş fikri her hangi bir sendikal örgüt, kadın, gençlik vb. örgütü tarafından önerilmiş değildi. Bunu

(1) Dünyada yıllık askersel harcamalar artık 500 milyar dolar gibi astronomik bir düzeye çıktı.

şu veya bu partinin üyesi olmıyan iki kişi, Norveç'li iki kadın ortaya attılar. Belki de bu niyetlerinin örgütlü bir politik destek göreceğinden o kadar emin değillerdi. Ama gerçek ortada: Ne sosyal durumlarının, ne dinsel inançlarının, ne de genel politik kanılarının bir olduğunu söylemeyeceğimiz yüzlerce, binlerce kişi, inanılmaz bir süratle bu fikri benimzediler. Onları, başka şey, yalın gerçeği anlamaları, yaşadığımız dünyanın bir olduğu anlayışı birleştiriyordu.

Dünyamız bir yolcu treni değildir. Makinist, sözgelişi, ileride bir köpürünün yıkık olduğunu vakitlice farkedirse, treni durdurabilir ve bütün yolcuları kurtarabilir. Yeryuvarlağının ise, makinisti falan yok, ve başta Reagan yönetimi olmak üzere, militaristler, insanlığın yolu üzerinde habire çukur kazıyorlar. Bu çukur insanlığı yutabilir. Hatırlardadır, daha ikinci Dünya Savaşında kullanılan büyük tahrip bombaları, patladığı yerde en azından 10 metre çapında bir çukur açıyordu. Bugün silâhlıklarda bulunan termonükleer silâhın toplam karşılığı ise yaklaşık 60 milyar ton trinitroroluol (atom çekirdeği gücü birimi)'dur. Böyle bir termonükleer güç toplamının, patlayınca, ne denli bir felâkete yol açacağını kestirmeye ve kayıpları hesaplamaya kalkışabilecek kimse bulunacağını sanmıyoruz, ama bunun yanında Apokalipsis (2) dehşetlerinin hiç kertesinde kalacağını düşünüyoruz. Tehlike alabildiğine büyüktür, o kadar ki, bugün hiç kimse barış savaşımını güçlendirme ve bu savaşım için tüm olanaklı yolları ve araçları harekete getirmenin zorunlu olmadığını aklının köşesinden bile geçirmemelidir. Bunu, bugün, abartmaktan çekinmeden söylüyorum, milyonlarca insan anlamaktadır.

Bence, 80'li yılların başlangıcında tanık olduğumuz fenomenin, yani daha önce toplumsal eylemler konusunda her hangi bir tavır almamış olan sıradan insanların isabetli bir girişiminin nice yığinsal politik aksiyonlar için (ki «Barış yürüyüşü-81» böyle bir aksiyona dönüştü) bir atılım gücü kazandırabileceğini ortaya koyan olayın nedenini burada aramak gerekiyor. «Barış yürüyüşü»ne katılanlar, dar çıkarlarının üstünde, politik ve dinsel düşünce ve kanılarının üstünde bir düzey göstererek birleşmeyi başardılar, birlikte yürüyerek, barış içinde yaşamak istediklerini dile getirebildiler.

Yolun bir kesimi boyunca olsa bile, ben de onlarla beraber yürüyebildim. Benimle aynı safta, çeşitli insanların, gençlerin, daha yaşlıların ve nice ihtiyarların, kadınların ve erkeklerin, çocuklu ve kimi de daha emzikte bebekli kadınların yürüdüklerini gördüm. Yol boyunca yağmur yağdığı, havanın soğuduğu oluyor, ama hiç kimse yürüyüş kolunu terketmiyordu, şemsiyesini açan küçük çocuğunu kucağına alıyor ve yürümeye devam ediyordu: Bir genç kadının şöyle dediğini anımsıyorum: «Nötron bombası bir patlarsa, bu bebek arabası belki de zarar görmeyecek, oğ-

(2) Ahdi Cedit'in öykülediği akıl almaz ezgi ve dehşetler. Not çev.

lum ise telef olup gidecek. Böyle bir şeye yol verilemez. İşte ben bunun için bu yürüyüşe katılıyorum.» Bu kadın bir süre sonra evine döndü, ama onun yerini bir başka çocuklu anne aldı. Bu bir bayrak yarışı gibiydi. Şu farkla ki, sporcular bayrak yarışı değneğini finale doğru götürüyorlar, yürüyüşe katılanlar ise, onu rastladıkları herkese, yol üzerindeki kent ve köylerde oturanlara barışı savunma ve sağlamlaştırma gerekliliği fikrini ulaştırmaya çalışıyorlardı.

Barış savaşımının bütün ülkelerde güçlenmekte olduğu hissediliyor, bu savaşıma şimdi kadınlar da «soğuk savaş»ın alıp yürüdüğü 1950'lerde olduğundan çok daha büyük ölçüde katılıyorlar. Savaş aleyhtarı yığın aksiyonlarına sık sık kadınların önyak oldukları görülüyor. Örneğin, Prag'da Dünya Kadınlar Kongresi'nin açıldığı gün, Yeni Japonya Kadınlar Birliği'nin örgütlediği bir gösteri yapıldığı haberi alındı. Tokyo'dan gelen kongre delegeleri, emperyalistlerin körükledikleri silâhlama yarışının yarattığı tehlikeyi belirten protesto dilekçelerini getirdiler. Bu dilekçelerin altında 242 bin imza vardı ve bunların hepsi de kadınların değildi.

Sözkonusu kongremizde, barışı savunma ve sağlamlaştırma sorunları çalışma gündeminin en başında yer alıyordu. Bunun nedenleri ortadadır. Birincisi, kongrenin toplanmasına önyak olan Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun kendisi, İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde, çeşitli ülkeler kadınlarının savaş felâketlerine bir daha yıl vermeme istek ve iradelerinin bir belirtisi olarak ortaya çıkmıştı. İkincisi, nükleer silâhın da kullanılacağı bir tümel çatışma tehlikesi bugün alabildiğine artmış bulunuyor. Doğal olarak, kongremiz ve delegeleri diğer sorunları da ele aldılar ve görüştüler. Ve aldıkları konumlar elbette her sorun üzerinde birbirinin aynı değildi. Ama en önemli sorunda, yani tüm ümit ve emellerin, bu arada bütün ülkelerde ve toplum yaşamının her alanında tam hak eşitliğine ve ulusal kurtuluşa ulaşmanın ancak barış koşulları içinde gerçekleşebileceği noktasında bir ve beraber olduğumuz görüldü. Gerçekten, «barış» kavramı, Sovyet devlet yönetmeni L. İ. Brejnev'in Prag Kongresini kutlama mesajında belirttiği gibi, evrensel kapsamlı bir değer haline gelmiş bulunuyor.

Eşiğinde bulunduğumuz 1982 yılı, görünüşe bakılırsa, önemli uluslararası buluşma ve görüşmeler yılı olacaktır. Ama biz kadınlar, aynı zamanda tüm dünya kamuoyu, bugün sadece görüşmelerle yetinemeyiz. Biz, silâhsızlanma yolunda, güvenlik ve güvenceyi artırma yolunda somut adımlar atılmasını bekliyoruz.

Kongremize katılanlar, bugünkü ve yarınki kuşakların yaşamı konusunda taşıdıkları sorumluluğun bilinciyle, elbirliği yaparak kesin bir savaşım yürüttüğümüz takdirde, barışın korunabileceği kanısını dile getirdiler. Biz, komünist, sosyalist, liberal olsun, katolik veya budist, ortodoks veya müs-

lman olsun, politikacı, tüccar veya general olsun, gerçekten barış isti-yen herkesle birlikte adımlar atacağız (bugün bazı NATO lkeleri gene-rallerinin bile silhsızlanmadan yana söz ettikleri biliniyor). Biz tekvcut olarak, elbirliğiyle hareket edeceğiz. Savaş tehlikesini kesinlikle gider-mek üzere, önümüzdeki yıl, bütün daha sonraki yıllar, uyguluyacağımız programımız budur.

EMEKCİ İNSANLARIN İRADESİ

İbrahim Zakariya

Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri vekili

Barış, silâhsızlanma ve uluslararası yumuşama savaşını sorunları, Dn-ya Sendikalar Federasyonu'nun (DSF) alışmalarında daima dikkat mer-kezinde yer alıyor. 1981 yılında bu sorunlar özel bir önem kazandı, çünkü DSF Genel Konseyi'nin 32. dönem toplantısında belirtildiği gibi, son zamanlardaki uluslararası durum haklı bir endişe uyandırıyor.

Milyonlarca işçi, hizmet personeli ve aydın, savaş tehlikesini günden güne daha büyük lde hissediyor, nükleer tehlikeye karşı genişleyen harekete gitgide daha etkin biçimde katılıyorlar. şu veya bu devlet adamlarının zaman zaman verdikleri demeçler, ilerici kamuoyu temsil-cilerinin ve politik partilerin militanlarının yaptıkları konuşmalar bir ya-na, barış savaşını Avrupa'nın da ötesinde gerçekten yığınsal bir nitelik almış bulunuyor. Gelişme halindeki ülkelerde sendikaların konumundaki değişiklikler dikkate değer bir anlam taşıyor. Bu rgtler, eskiden savaş aleyhtarı harekete pek de ilgi göstermiyor, bunun kendileri için ikincil bir önemi olduğunu düşünüyorlardı. şimdi durum değişti: Asya, Afrika ve Lâtin Amerika lkelerinde, sendikalar, sosyal-ekonomik gerikalmışlığı giderme, ulusal ekonomiyi kurma ve halkın yaşam düzeyini yükseltme sorunlarını barış ve savaş sorunu ile daha sıkı biçimde bağlamaya a-lışıyorlar.

Federasyonumuz, yığınları savaşa karşı savaşıma seferber ederken, yer-yüzünde hesapsız materyal ve insan gücü yutan silâhlanma yarışına son verilmesi gerekliliğini özellikle belirtiyor. ABD hükümetinin geçenlerde aldığı karar, stratejik nükleer silâhları ve diğer modern savaş araçlarını artırmak için 180 milyar dolar harcama kararı, militariste israfın akıl-lara durgunluk veren bir örneğidir. Hemen belirtelim ki, bütün bunlar sosyal programları budayıp kısıtlama pahasına yapılmaktadır.

Bazan, silâh üretiminden vazgeçmenin işsizliğin artmasına neden ola-cağını söyliyenler oluyor. Buna, gerek Avrupa'da, gerekse dünyanın diğer kesimlerinde yapılan araştırmaların sonuçlarına dayanarak şu yanıtı

verebiliriz: Hayır, barışçıl üretime geçiş, tam tersine, iş alanı artışına kaynak olacaktır. Silâhlanma yarışının yıkıma yolaçan sonuçlarını ve aynı zamanda bu yarışa son verilerek elde edilecek ödenekleri tümel krak-terli çetin problemleri çözmede, sosyal programları genişletmede ve gelişme halindeki ülkelere yardımda kullanma gereklik ve reel olana-ğını göstermek üzere, Aralık ayı ortalarında, Paris'te, silâhlanmanın sos-yal-ekonomik yanları konulu bir Dünya Sendikalar Konferansı yapıla-caktır. Bu konferansı, sosyalist, kapitalist ve azgelişmiş ülkelerden, deği-şik doğrultuları olan sendika örgütleri tertipliyor. Konferansın, sorunları teorik açıdan ele almakla sınırlı kalmayıp, silâh yığmaya bir set çekil-mesini isteyenlerin saflarında sendikaların ne yapmaları gerektiği soru-suna pratik yanıtlar da vereceğini sanıyoruz.

Emekçi insanların çıkarlarını savunan sendika hareketi için, emperya-lizmin müdahalesine karşı konulması, emekçilerin sosyal kazanımlarının ve demokratik haklarının savunulması ve savaş tehlikesine karşı direniş birbirinden ayrılması olanaksız kavramlardır. Federasyonumuz da bu ilkeyi kılavuz ediniyor. Ne var ki, dört-beş yıl önce, federasyonumuz, ba-rış savaşıma özellikle önem veren biricik uluslararası sendika birliği olduğu halde, bugün, bizim ilkelerimizi her şeyde paylaştıklarını söyle-yemiyeceğimiz değişik doğrultulu nice sendika örgütleri federasyonumuzun bu görüşüne katılıyorlar. Ne yazık ki, Uluslararası Hür Sendikalar Kon-federasyonu (UHSK) yönetimi, bu alanda DSF ile çalışmaya yanaşmıyor, yığınların sesine kulak vermiyor. Ama UHSK'ya giren birçok büyük sen-dika birliği, bu olumsuz konuma karşın, federasyonumuzun savaş aleyh-tarı girişimlerini destekliyor ve bunların yaşama geçirilmesine aktif ola-rak katılıyorlar. Sendikal hareketin çeşitli basamaklarında, özellikle ta-banda birlik olma çabaları güçleniyor ve dünya ufkunda kabaran savaş tehlikesi bulutlarını dağıtma ortak istekleri bu çabalarda ifadesini bulu-yor. UHSK'nın hareket hattı, bu örgüte giren sendika merkezlerinin irade ve emellerine daha büyük ölçüde uygun olsaydı, sanıyoruz ki, tüm geze-genimiz emekçilerin yararına ortak savaşımın başarısına yardım ede-bilirdi.

Şuna inanıyoruz ki, 1982 yılı, barış güçlerinin, militarist çılgınlıkların yolunu kesebileceğini daha inandırıcı biçimde gösterecektir. Sorun, işçi örgütlerinin buna nasıl yardım edebileceklerindé ve etmeleri gerektiğinde toplanıyor. Bu sorun, kuşkusuz, gelecek yıl Havana'da yapılacak olan Dünya Onuncu Sendikalar Kongresinin çalışmalarında da gündemin ilk maddelerinden birini alacaktır. Kongre, sendikalarda örgütlenmiş bulu-nan 250 milyondan fazla emekçiler ordusu temsilcilerinin fikir alışverişi yapmalarına olanak verecek, bir dünya nükleer yangını tehlikesinin gi-derilmesine yardım edecek bir eylemler programı hazırlanmasına ortam olacaktır. Emekçi insanların sosyal istek ve emellerinin en büyük ölçüde gerçekleşmesine elverişli durumu ancak barış yaratmaktadır.

GEZEĞENİMİZİN REFERANDUMU

Karoly Toth

*Hristiyan Barış Konferansı Başkanı
(piskopos)*

İnsanlık, bir barış dünyasında varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği, yoksa bir nükleer kıyametle topyekûn ölümüne mi sürükleneceği sorusuna yanıt arayan bir nevi referandumla, dünya ölçüsünde bir halkoyu yoklamasıyla yüzyüze gelmiş bulunuyor. Hristiyan barış hareketine katılanlar, bu referandumda dinsel örgütlerin de önemli bir rolü olduğu kanısındadırlar.

İşte, artık 23 yıldan beri, Hristiyan Barış Konferansımız, bir atom savaşı tehlikesine karşı, silâhlanma yarışına karşı, barış, yumuşama ve halklar arasında karşılıklı anlayış isteğiyle sesini yükseltiyor. Bizler de, kendi dinsel kanılarımızı kılavuz edinerek, hristiyan hümanizmi adına, savaş aleyhtarı harekete katılmış bulunuyoruz. Hristiyanlık yaşamın bir nevi ilâhî armağan olduğunu öğretiyor. Yaşamı savunmak, insanların yaşama hakkını korumak için, ideoloji ve dünya görüşleri ne olursa olsun, bütün güçlerle işbirliği yapmaya hazırız. Özellikle belirtmeliyim ki, bu sorun üzerinde, hristiyanların ve komünistlerin görüşleri birbirine uymaktadır.

Hristiyan kilisesi ve bu kilisenin bütün eylemi, varolduğu ortamı oluşturan toplumsal ve sosyal koşullarla sıkı sıkıya bağlıdır. Sosyalist ülkelerdeki hristiyanlar artık otuz yıldan beri barış savaşımına katılıyorlar. Kapitalist devletlerde, hristiyanlar, böyle bir savaşımın gerekliliğini biraz daha geç anladılar. Nispeten yakın bir geçmişte, barışı koruma çağrıları yayımlayan veya bunları imzalayan din çevreleri temsilcilerine komünist ajitatör etiketi yapıştırılıveriyordu. Bugünse, kilise, tam bir serbestlikle barıştan söz ediyor, barış için savaşım veriyor, barışı savunmanın günümüzün en önemli dâvası olduğunu kavıyor.

Son zamanlarda, Hollanda, FAC, Büyük Britanya ve giderek ABD gibi ülkelerde, bir nükleer savaş tehlikesine karşı kesinlikle konum alan dinsel örgütlerin etkinliklerini artırdıkları görülüyor. Buralarda, diğer birçok ülkede olduğu gibi, dinsel çevrelerin savaş aleyhtarı hareketi çok önemli bir politik etken haline gelmiş bulunuyor.

Doğal olarak, barış savaşımında tek tek toplumsal ve politik güçlerin ortak ve paralel eylemlerde bulunmaları yönünde komünistlerin yönelttikleri çağrılar çeşitli hristiyan örgütleri değişik biçimde anlıyorlar. Bunların kimileri, ideolojik ve politik anlaşmazlıklara bakılmaksızın işbirliği yapılmasından yana çıkıyorlar. Kimileri, kendilerine özgü, ayrı bir karar

alınmasını istiyorlar. Kimi yerde, özellikle ABD’de ve birçok Batı Avrupa ülkesinde, azgın anti-komünizm duygularıyla dolup taşan Hristiyan grupları da bulunuyor. Böyle gruplar için, barışın korunması sorunu ana sorunu oluşturmuyor, onlara göre komünizmle savaşım birinci plânda geliyor. Ama hemen söyleyelim ki, sözkonusu gruplar azınlıktır ve yalnızlığa itilmiş durumdadır.

Hristiyan Barış Konferansı’na gelince, onun savaş aleyhtarı harekete hayli çeşitli bir katkısı vardır. Örgütümüz, her şeyden önce, insanların düşünme tarzında, barışın savunulmasından yana, barış için savaşım verenlerin hepsiyle geniş ölçüde işbirliği yapılmasından yana bir dönüm sağlanmasına kaydadeğer yardımlarda bulundu. İkincisi, bizler, Asya, Afrika, Lâtin Amerika’da ve Karayip bölgesi ülkelerinde, hareketimiz çerçevesinde birçok dinsel örgüt meydana getirilmesine yardım ettik. Bugün 80’den fazla ülkenin nice dinsel birlikleri Hristiyan Barış Konferansı’mıza katılıyorlar. Üçüncüsü, bizler, 1977 Haziranında Moskova’da toplanan, ABD yönetiminin nütron bombası üretimi kararını ve plânlarını suçlayan «Din adamları kalıcı barıştan, silâhsızlanmadan ve halklar arasında hakça ilişkilerden yana» konulu Dünya Konferansı’na etkin biçimde katıldık. Örgütümüzün katıldığı en son kampanyalar arasında, bu yılın Ekim ayında Bonn’da yapılan ve FAC’nin tüm tarihinde en büyük yığın aksiyonu olan barış gösterisini, aynı zamanda Kasım ayında Kilise Barış Haftası adı altında geçen aksiyonları sayabiliriz.

Sona ermekte olan yıl içinde, Hristiyan Barış Konferansı, barış hareketinin sağlamlaşmasına bir katkıda bulunabildi. Biz, kendi başımıza, yalnızca, bağlaşıklarımız olmadan, barışı savunmada başarılı olamayacağımızı da biliyoruz. Bu nedenle, bütün barışsever güçlerin birlikte olmalarını, dayanışmalarını istiyoruz.

Bizce, eşliğinde bulunduğumuz yıl içinde en önemli sorun, barış içinde yanyana yaşamının ve halklar arasında işbirliğinin sağlanması, toplumsal sistemleri ayrı ülkeler politikacılarının görüşme masasına oturmalarıdır. Onlar aralarında görüşmeye başlarlarsa, silâhlar susacaktır. Yoksa, gerginlik daha da yoğunlaşacak ve belki de insanların yerine silâhlar konuşmaya başlayacaktır.

Biz umudun insanlarıyız. Dünyanın yaşanması olduğuna, yıkım için değil, yaşamak için yaratıldığına inanıyoruz. Bu inanç doğrultusunda, barışı kalıcı yapmak için savaşıma devam edeceğiz.

Devrim ve aydınlar

Isaak Minz

SSCB Bilimler Akademisi üyesi

Marksizm'in daha ortaya çıkmasıyla birlikte, bu öğretinin bütün hükümlerine karşı hücumlar da başladı. Marks'ın proletarya diktatörlüğü, bu diktatörlüğü tutan ve gerçekleyen sınıflar öğretisi, bu arada toplumsal harekette aydınların yeri ve rolü öğretisi daha sık ve çok daha kıyıcı hücumlara uğradı. Yıllar geçiyor, çağlar birbirini izliyor. Marksizm'in düşmanlarının gerekçe ve kanıtları değişiyor, ama bu ideolojik savaşımın bütün tarihçesi boyunca, bugüne kadar da, Marks'ın aydınlara ilişkin öğretisini değiştirme ve yozlaştırmada iki ana yön, iki eğilim belirgin biçimde sürüyor. Birincisi, Marksizm'in güya aydınları dikkate almadığı ve onlara yeni toplum kuruluşuna katılma rolü tanımadığı savı; ikincisi, aydınları, toplumun öğrenimli ve seçkin eliti olarak «cahil» işçi yığınlarına karşı koyma, aydınların rolünü abartarak, toplumun öncü gücü olarak gösterme yeltenişleri.

K. Marks ve F. Engels, devrimci işçi hareketinin aydınlar konusunda olumsuz bir tavır aldığı yollu cahilce sitem ve suçlamaları gülünç buluyor ve bütün içyüzüyle açığa vuruyorlardı. Marks ve Engels, kapitalizme kıyasla, sosyalizmin sayıca daha çok aydın güçlere gereksinim duyacağını, çünkü sosyalizmde yalnız politik aygıtı yönetmenin değil, tüm halk ekonomisini yönetmenin sözkonusu olacağını defalarca kanıtlıyorlardı. Bundan yaklaşık olarak yüz yıl önce, 1894 yılında, Engels sosyalist üniversitelerinin uluslararası kongresine gönderdiği mesajda şöyle diyordu: «Geçmişteki burjuva devrimleri, üniversitelerden, politikacı yetiştirilen en iyi hammadde olarak yalnız avukatlar istiyordu; işçi sınıfının kurtuluşu ise, bundan başka, hekimler, mühendisler, kimyacılar, tarım mühendisleri ve diğer uzmanlar da gereksinecektir, çünkü yalnız politika aygıtının yönetimini kavrama değil, tüm toplumsal üretim yönetimini kavrama sözkonusu olacak, bu işde de usturuplu ve büyük laflara değil, sosyal bilgilere gereksinim duyulacaktır.» (1)

Marksizm, «öğrenimli» elit ile güya cahil proleterlerin karşı karşıya getirilmesini aynı belirginlik, kesinlik ve sebatla reddediyordu. F. Engels, sosyalizm konusunda ders vermeye hazırlanan ve toplumun çeşitli sınıflarının öğrenimde, bilinç düzeyinde vb. varolan fark ve ayrılıklardan ötürü sosyalist dönüşümlerin amaca uygunluğu ve olanakları konusunda kuşkuları olduğunu gizlemeyen O. Boenigk'in sorusuna verdiği yanıtta şöyle diyordu: «Sosyalistlerin aleyhine çalışan yasaya karşı işçilerimizin giriş-

(1) Marks/Engels, Yapıtlar, c. 22, s. 432.

tikleri utkusal savaşında gösterdikleri parlak politik olgunluk kanıtı ortadayken, sizin, Almanya'da yığınların bilgisizliğinden nasıl sözedebildiğinize şaşıyorum. Bizim öğrenimli denilen kişilerimizin kendi hulyalarından kaynaklanan kendini beğenmişlik ve kibirlilikleri, bana daha büyük bir engel olarak görünüyor. Gerçi, biz hâlâ teknisyenleri, tarım mühendislerini, diğer her türlü mühendisleri, kimyacıları, mimarları vb. gereksiniyoruz, ama biz, en kötü durumda, kapitalistlerin de yaptığı gibi, böyle öğrenimli kişiler satın alabiliriz; bu toplumda eksik olmayacağını düşündüğümüz birkaç hain de, hakettikleri dersi aldıktan sonra, bu diğerlerine de ders olacak ve bizi daha çok soymanın kendi çıkarlarına olmadığını anlayacaklardır.» (2)

Aydınlar ve sosyalizm kuruluşuna uzmanların çekilmesi konusunda uygulanan Leninci taktik de bu yaklaşımın nitelik çizgilerini taşıyor. Marks ve Engels, aydınlar konusundaki öğretilerini böyle bir kuruluş süreci içinde kendi elleriyle uygulama mutluluğuna eremediler; onlar, komünistlerin Marksizm'i değiştirip yozlaştırmaya çalışanlarla politik savaşımalarında elbette kılavuz edindikleri genel hükümler ortaya koyuyorlardı. Bu hükümleri yeni toplum kuruluşu pratiği içinde gerçekleştirme sorunu V. İ. Lenin tarafından çözüldü. Lenin, Marksizm'in aydınlar konusundaki genel teorik hükümlerini daha öte geliştirdi ve somut gerçekliğe dayalı çıkarımlarla zenginleştirdi.

LENİNİZM AYDINLAR SORUNU ÜSTÜNE

Lenin, sosyalist devrimin devrim güçleri sorunu üzerinde çalışırken, bunlar arasında proletaryayı ve en yoksul köylüleri de sayıyor. Bilindiği üzere, Marksizm, devrimde katılımı olan her sınıf veya sosyal grubun devrimin itici gücü olamayacağını öğretir. Rusya'da 1917 Şubat Devrimi'ne liberal burjuvazi de katıldı, ama bu burjuvazi yalnız Çarlık hükümetinin alaşağı edilmesi ve erkin kendi yararına el değiştirmesiyle ilgileniyordu. Nitekim, erkte doruğa çıktıktan sonra, devrime sırt çevirdi, karşı-devrimci oldu.

Marksizm, devrimin itici güçleri kavramından, bu devrimi sonuna kadar götürmeyi dâva edinen ve bunda yararı olan sınıfları anlıyor. Rusya'da yalnız iki sınıf sosyalist devrimi sonuna kadar götürebilirdi; bunlar olarak proletarya ve bağlaşığı olan en yoksul köylülerdi. Aydınlar, bir bütün olarak, devrimin itici gücü rolü oynamıyordu, çünkü ayrı ve başlıbaşına bir sınıf değildi, üretimde burjuvazi ve proletarya gibi belirli bir yer almıyor, çeşitli toplumlarda, hem feodalizmde, hem de kapitalizmde egemen sınıflara hizmet ediyordu. Aydınlar sınıfsal bakımdan türdeş değildi.

(2) Marks, Engels, Yapıtlar, c. 37, s. 481.

Lenin, daha yüzyılımızın başında devrime açık yakın perspektifi öngörerek, «Rus sosyal-demokratların ödevleri» adlı yapıtında, devrim içinde tek tek sınıfların rolünü, önemini ve davranış tarzını belirledi. Aydınlar hakkında şunları yazıyordu: «Öğrenim görmüş kişiler ve genellikle ,aydınlar', Çarlık'ın düşünüşü ve bilgi'yi kovuşturan kaba polis ezgisine karşı ayaklanmadan edemezler, ama bu aydınların maddesel çıkarları, kendilerini otokrasiye, burjuvaziye bağlamakta, ardıcıl olmamaya, uzlaşmalara girmeye, devlet ayılığı veya kazançlara ya da gelirlere katılım karşılığında devrimci coşkusunu ve muhalefet sezgisini satmaya zorlamaktadır.»⁽³⁾

Lenin, aydınlar sorununa tekrar tekrar dönerek, bunların, çeşitli sınıfların çıkarlarına hizmet eden ve bu sınıfların konumlarında yer alan bir sosyal tabaka olduğu, proletarya, küçük-burjuva ve burjuva aydınları bulunduğu sonucuna vardı. Aydınların sınıfsal bakımdan türdeş olmaması yüzünden, Lenin, bunların değişik gruplarına karşı değişik taktikler uygulamak gerektiğini belirtiyordu: Proletarya aydınlarında, bütünü ve sözün tam anlamıyla, sosyalist devrimin devinim gücünün bileşen bir bölümünün görülmesini; küçük-burjuva aydınlarının, aynı zamanda bütün küçük burjuva elemanlarının tüm ikircimli yığının yanlış ve zararsız hale getirilmesini; büyük sermayenin etrafında toplanan ve kapitalizmi destekleyen burjuva aydınlarına karşı savaşım yürütülmesini, bunların direnişinin kırılmasını öneriyordu.

Lenin, sosyalist devrimin öngünlerinde, aydınlar sorununa özel bir önem veriyordu. Bunu, her şeyden önce, Ekim Devrimi'nden bir süre önce yazdığı «Yaklaşan felâket ve bununla savaşım yolları» ve «Bolşevikler devlet erkini elde tutabilecekler mi?» adlı iki temel yapıtında görüyoruz. Lenin, bu yapıtlarında, İşçi ve Köylü Sayıtları Sovyetlerinin erki ele almalarında ısrar eden Bolşevik Partisi'nin batıp gideceğini söyleyen burjuva ve küçük burjuva eleştirmenlerinin bütün gerekçe ve kanıtlarını, kendisine özgü isabet ve büyük ikna gücüyle, herkesin anlayacağı biçimde açığa vurdu, böylelikle partideki kimi militanların kuşkularını dağdıttı. «Rusya'yı, 1905 Devrimi'nden sonra 130 bin pomeşçik yönetiyor, 150 milyon insanı baskıyla, sonu gelmez eziyetlerle, zorbalıkla ezerek, büyük çoğunluğu kürek cezasına eşit işlere sürerek ve yarı aç süründürerek hüküm sürüyordu. Ve bir de, Bolşevik Partisi'nin 240 bin üyesinin Rusya'yı yönetemeyeceğini, yoksulların yararına ve zenginlere karşı bir yönetimi gerçekleştiremeyeceğini söylüyorlar!»⁽⁴⁾

Bolşevikler proletaryanın partisini oluşturuyorlardı. Bu partinin içinde işçiler ağır basıyordu. Ama partinin bileşimine daima aydın güçleri de

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 313.

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 2, s. 454.

giriyordu. İstatistikler bize bu konuda tam veriler getirmiyor; aydınların temsilcileri partide memurlar arasında gösteriliyor. 1918 yılı başında yapılan sayım materyallerine göre, partide % 4 kadar memur bulunduğu biliniyor. ⁽⁵⁾ Profesyonel devrimciler dediğimiz kişiler de bunlar arasındaydı. Bunlar öğrenim düzeyi yüksek, yılmaz ve birçok ateşlerden geçmiş savaşıldı. Bolşevikler, her bakımdan yetişkin uzman kadrolarına sahip olarak erke geldiler. Onları V. İ. Lenin gibi, Y. M. Sverdlov, F. E. Dzerdjinski, Y. V. Stalin ve diğer birçokları gibi siyaset adamları yönetiyordu. Partide, A. V. Lunaçarski, M. N. Pokrovski, E. M. Yaroslavski gibi ünlü bilginler ve gazeteciler, G. V. Çiçerin, M. N. Litvinov gibi büyük diplomatlar, G. M. Krijanovski, L. B. Krasin gibi değerli mühendisler, M. V. Frunze, K. E. Vorosilov gibi geleceğin seçkin komutanları çalışıyorlardı. Bu öncü devrimciler grubunu, politik savaşımın içinde yıllar yılı ateşlerden geçerek yetişen ve biçimlenen binlerce işçi tamamlıyordu.

Tarihte, bu kadar yetenekli insanlardan oluşan, bileşimi böylesine güçlü bir politik parti azdır. Ve asıl önemlisi, Bolşevikler, iktidar partisi durumuna geldikten sonra, hiç bir burjuva partisinin sahip olmadığı bir araçla çalıştılar. Bu araç konusunda Lenin şunları yazdı: «Bizim eş görülmemiş, sihirli aracımız» var. Bununla, bir vuruşta, devlet aygıtını on misline çıkarabiliriz. Hiç bir kapitalist devlet, hiç bir zaman böyle bir araca sahip olmuş değildir ve olamaz. Bu sihirli araç, emekçilerin, yoksulların, devlet yönetimine ilişkin günlük çalışmalara çekilmeleridir.» ⁽⁶⁾

Bolşevikler bu eş görülmemiş, sihirli aracı olağanüstü bir genişlikte ve imrenilir bir cesaretle kullanıyorlardı. Bütün ülkeyi büyük sayıda bir okullar, kurslar örgüsü kapladı. Bu okullar ve kurslarda yapılan öğretimle tekniksel ve politik bilgisizliğe son veriliyordu. İşçi ve köylü kökenli kimselere yüksek okulların kapıları açılıyordu. Kapitalizmin yadsıdığı ve boğmaya çalıştığı nice yetenekli insanlar Sovyet devlet aygıtını doldurdular. Petrograd'daki «Siemens Schuckert» işletmesinin ilerici işçileri, devrimci denizcilerle birlikte, Dışişleri Bakanlığı'nın yeniden örgütlenmesine giriştiler; Putilov fabrikası işçileri, İçişleri Bakanlığı aygıtının yaratılmasına katıldılar; başlarında büyük eğitim-öğretim uzmanı N. K. Krupskaya'nın bulunduğu Bolşeviklerin, aralarında propaganda ve ajitasyon çalışmaları yaptıkları Viborg semti işçileri Eğitim Bakanlığı'nın takviyesine yardım ettiler. Lenin'in «sihirli araç»a ilişkin öngörüsü, hem devlet aygıtının Sovyet erkine içtenlikle bağlı işçilerle zenginleştirilmesinde, hem de yeni aydın kardoların yetiştirilmesinde çok büyük bir rol oynadı. Proletarya aydınları, sosyalist devrimin temel itici gücünün geliştirilmesinde kendilerine düşen rolü yerine getirdiler.

(5) Bak: RKP MK İstatistik Şubesi. Bütün Rusya Ölçüsünde RKP'nin 1922 yılı üyeleri listesi. Dördüncü baskı. Moskova, 1923, s. 37.

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 313.

TARAFSIZLAŖTIRMADAN AYDINLARIN ANA YIĞINI İLE BAĐLAŖMAYA DOĞRU

Küçük-burjuva aydınlarının yeni toplum kuruluşuna çekilmesinin daha karmaşık, ama her şeye karşın olanaklı olduğu görüldü. Proleter olmayan bütün emekçi yığınları ortamında sosyalist devrimcilerin ve Menşeviklerin küçük-burjuva politik partileri yönetici bir rol üstlendiler. Bu olgu, o zamana kadar politikadan uzak duran milyonların ve sayıca az olan proletaryanın hızla politikaya çekilmesi sonucuydu. Lenin'in deyiimiyle «küçük-burjuva dev dalgası» (?), birden politika alanını doldurdu ve giderek, kendi fikirlerini geri kalmış ve kararsız profetarya katmanlarına belirli ölçüde bulaştırdı. Şubat Burjuva-Demokratik Devrimi'nden sonra, aydınların çeşitli katmanlarının örgütleri yağmurdan sonra mantar gibi biterek her yeri kaplıyordu. Aydınların bütün kategorileri, genel sendika merkezlerinin dışında kendi birliklerini tezelden kurmaya çalışıyorlardı. Bu örgütlerin başında yalnız kendilerine sosyalist devrimciler ve Menşevikler denilen kimseler değil, çoğu kez, Rusya Öğretmenler Birliği'nde ve genellikle üniversiteliler arasında görüldüğü gibi, Burjuva Kadet (parlamentolu hükümdarlık) Partisi temsilcileri yer alıyorlardı. Bunları, devrimin derinleşmesinde ve gelişmesinde yarar görmekten uzak bulunuyor, gide-rek devrime karşı çıktıkları da oluyordu. Hiç bir toplum, hele yeni yaşamı kurmaya girişen bir toplum, bu aydın yığınları olmadan çalışamaz. Bun-ların kapitalizm yönündeki ikircimlerinin bastırılması olanağı yoktu, çün-kü yüzbınlerce, milyonlarca öğretmen, mühindes, hekim vb. sözkonusuydu.

Karşı-devrim bu yığınları Sovyet erkine karşı çıkarmaya girişti. Karşı-devrim en menfur araç ve yolları kullanmaktan çekinmiyor, yeni erkin güya aydınları ezdiğı yollu karaçalmalara da, aydınları çalışmaktan vaz-geçmeye yöneltme gibi sabotajlar örgütlemeye de başvuruyordu. Rusya burjuvazisinin ve yabancı burjuvazinin beslediğı grev fonları oluşturul-muştu. Greve gidenlere iki ve daha fazla aylık tutarında peşin para ödeniyordu. Sabotaj eylemleri devlet memurlarını, bir bölüm öğretmen-leri ve bir yere kadar hekimleri bile kapsadı. Hümanizm duygularıyle övünen partiler halkın erkine karşı böyle tavır alıyorlardı. Bu kadarı bile, burjuvazinin ve yandaşlarının sınıfsal bencilliğini ve sosyalizme kötücül düşmanlığını göstermeye yeterlidir sanıyoruz.

Ozcesi, «Sovyetologlar», bugüne kadar da, aydınların giriştikleri sabo-tajların nerdeyse Bolşeviklerin bütün niyetlerini, yeni düzeni kurmaya iliş-kin plânlarını suya düşürdüğünü söylüyorlar. Ne var ki, sözkonusu sabo-tajların boyutlarını abartmak doğru olmaz; sabotajlar hiç de küçük burjuva aydınlarının tümünü kapsamış değildi. Örneğin, öğretmenlerin sabotajını örgütleyenlerin itirafına göre, başkentlerde belirli sayıda öğ-

(?) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 156.

retmenler greve çekilebilmiş, ama taşra kentlerinde katılım zayıf olmuştu. Petrograd'da yaklaşık olarak öğretmenlerin yedide biri greve katıldı. (8) Öğretmenlerin sabotajı tarihini inceleyen araştırmacı, Petrograd'daki grevlerin suya düşmesinin ülke ölçüsündeki niyetleri peşinen başarısızlığa hükümlendiği gibi doğru bir sonuç çıkarıyor. (9) Moskova'da, öğretmenler, 1918 Şubatında, önce bir referandum yapılmasını istediler; sonuç olarak, oylamaya katılanların % 90'ı grev yapılmasını istemediklerini belirttiler. (10)

Aydınların kaymak tabakasını birleştiren örgütler tarafından tertiplenen sabotaj, çok geçmeden (2-3 ay sonra) bastırıldı, ama bu olay küçük-burjuva aydınlarının gözden kaçırılmaması gereken ikircimlerinin ve türdeş olmayan karakterinin yeni bir kanıtı oldu. Ekim Devrimi'nden sonra, Lenin, belirli bir süre, küçük-burjuva aydınlarının «tarafsızlaştırılması» taktiğini ileri sürdü. Bütün burjuva ve küçük-burjuva partileri, güya halkın aydınlara karşı «kışkırtılması» anlamına geldiğini savlayarak, bu taktiğe karşı ateş püskürmeye başladılar. Lenin, bu kötücül iftirayı tekrarlayanlardan birine şu kesin yanıtı verdi: «Eğer gerçekten aydınlar'a karşı kışkırtma'da bulunuyorsak, bundan ötürü bizi asmaları gerekir. Ama biz halkı aydınlara karşı kışkırtmak şöyle dursun, parti adına ve erk adına, aydınlara daha iyi çalışma koşulları yaratılması gerektiğini ileri sürüyoruz.» (11)

Lenin, «kararsızlığın ortadan kaldırılması» olarak karakterize ettiği önlemin, yani sınıfı «tarafsızlaştırma» taktiğinin esaslarını, daha 1905 Devrimi döneminde kaleme aldığı «Demokratik devrimde sosyal-demokrasinin iki taktiği» adlı yapıtında işlemişti. Burjuva-demokratik ve sosyalist devrimde sınıfların karşılıklı ilişkilerinin bu yapıtta nasıl belirlendiğini anımsayalım: «Proletarya, otokrasinin direnişini zorla ezmek ve burjuvazinin ardıcılığını köreltmek için, köylü yığınlarını yanına alıp, demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, burjuvazinin direnişini zorla kırmak ve köylülerin ve küçük burjuvazinin durağansızlığını köreltmek için, halkın yarı-proleter yığınlarını yanına alıp, sosyalist devrimi gerçekleştirmelidir.» (12)

«Tarafsızlaştırma» taktiği değişik sınıflara karşı değişik biçimde uygulanıyordu. Burjuvaziye gelince, Lenin'in gerekli bulduğu üzere, bu sınıfın devrimci değişimlere yandaş görünme yeltenişleri içyüzüyle açığa vurul-

(8) Bak. Rusya Öğretmenler Birliği haberleri, № 2, 1918, s. 6.

(9) Bk. G. V. Vituhnovski, Sovyet erkinin ilk aylarında öğretmenlerin yürüttükleri savaşım. «Sovyet pedagojisi», № 11, 1956.

(10) Bk. N. A. Konstantinov, E. N. Medinski. RSFSR'de Sovyet okullarının 30 yıllık tarihine ilişkin materyaller. Moskova, 1948, s. 24, (Yüzdesini ben hesapladım - İ. M.)

(11) V. İ. Lenin, Yapıtlar, c. 38, s. 330.

(12) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 11, s. 90.

malı, yeni toplum kuruluşuna engel olmasına olanak verilmeyecek biçimde hareket edilmeli, devrimden «yüz çevirmesi sağlanmalı»ydı. ⁽¹³⁾ Orta halli köylüler, küçük burjuvaziye, aydınlara yaklaşım daha başkaydı: Bu katmanları ve sınıfsal zümreleri tarafsızlaştırma işi, onları sosyalist devrimin dışına itme değil, tam tersine, proletaryadan yana çekme, burjuvaziden koparma, her bakımdan özendirme ve desteğini kazandırma anlamına geliyordu. Bununla birlikte, burjuvazi yönünde her türlü olası ikircimlerini dikkate almak, bu ikircimlerin yolunu kesmek gerekiyordu.

Küçük-burjuva aydınlarını birleşik ve bütünsel bir tabaka olarak düşünmek doğru olmaz; bu tabaka sosyal ve ekonomik durumlarına göre çeşitli gruplardan oluşmaktadır. Köy öğretmenleri, düşük ücretli eğitim işçileri, hem Çarlık zamanında, hem de burjuva hükümeti zamanında yürekler acısı, yarı-aç bir yaşam sürüyorlardı. Rusya Öğretmenler Birliği onların adına eylem yürütmekte olsa da, öğretmenler erkte köklü bir değişiklik istiyorlardı. Nitekim, Ekim Devrimi'ni olumlu karşıladılar, Sovyet erkini tanıdılar, okullarda görevlerine devam ettiler. 1918 yılında Rusya'nın yalnız 17 ilinde 8.000 yeni okul açılmış olması bunun parlak bir kanıtıdır. ⁽¹⁴⁾

Ekim Devrimi, tanınmış ozan ve yazarlarımız tarafından coşkuyla karşılandı. Bunlar arasında en başta V. V. Mayakovski'yi sayabiliriz. A. A. Blok da devrimi öngörüyor, bekliyor ve içtenlikle selâmlıyordu. Blok, daha 1918 yılında, devrimin yüceliğini dile getirdi «Onikiler» adlı ünlü destanını yazdı. Yine yetenekli bir ozan olan ve 1920'de Bolşevik Partisi'ne girmiş bulunan V. Y. Brüşov, Ekim Devrimi'ni destekledi ve Sovyet erkiyle birlikte çalıştı. S. Esenin de Ekim Devrimi'ni benimseyen ozanlar arasındadır. Esenin, kendisi için şöyle diyordu: «Devrim yıllarında tamamiyle Büyük Ekim'den yanaydım, ama her şeyi kendime özgü biçimde, köy açısından kabul ediyordum.» ⁽¹⁵⁾ Emperyalizmin çağdaş savunucuları, devrime ve sosyalizme hücumlarında, Fransız ozanı Chenier'nin «Devrim fırtınası şiir meşalesini söndürüyor» sözlerini aktarıyor ve Büyük Ekim'un «şiir atelyesi»nde yalnız Bolşevik Damyan Bedni'nin bulunduğunu savlıyorlar. Onların bu savları da bütün anti-sovyet «görüşler»i gibi, yalandır.

Düzyazı ustası yazarlardan A. S. Serafimoviç, V. V. Veresayev, K. A. Trenev, S. N. Sergeev-Tsenki, A. S. Grin ve diğer birçokları Ekim Devrimi safflarında yerlerini buldular. Büyük proletarya yazarı M. Gorki'nin Büyük Ekim konusunda tavır alışı belirtmeden geçemeyiz. Onun bu konudaki konumunu emperyalizmin fikir yapıcıları bugüne kadar da yozlaştırmaya çalışıyorlar. Gorki'de bazı ikircimler vardı: Herhalde proletaryanın rolünü ve gücünü yeterince değerlendiremediği içindir ki, köylülüğün, diğer

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 11, s. 89.

⁽¹⁴⁾ Bk. «Okul-dışı öğretim», № 1, 1919, s. 89.

⁽¹⁵⁾ S. Esenin, Toplu yapıtlar (beş cilt), c. 5, Moskova, 1968, s. 22.

birçok devrimde olduğu gibi, sosyalist dönüşümü de bozacağından korkuyordu. Kendisi, daha sonra, bu kuşkuları konusunda şunları yazdı: «1917'de Lenin Rusya'ya döndüğü ve ,Tezler'ini yayımladığı zaman, ben, onun, bu tezlerle, nice bakımdan önemsiz, ama nitel bakımdan kahramanlıklar yaratabilecek olan politik eğitilmiş işçiler ordusunu ve gerçekten devrimci tüm aydınları Rus köylülüğüne kurban etmekte olduğunu düşündüm. Buna göre, Rusya'nın bu biricik aktif gücü, bir avuç tuz gibi, köyün bulanık bataklığına atılacak, emilecek, Rus halkının ruhsal yapısında, yaşamında, töresinde, tarihinde hiç bir şey değiştiremeden eriyip gidecekti.» (16)

Lenin, Gorki'ye yazdığı mektuplarından birinde, büyük yazarın söz-konusu kuşkularının kendisini «burjuva aydınlarının en zararlı elemanları»nın çevrelemekte olmasından kaynaklandığını söylüyor ve onu şöyle öğütüyordu: «Bu burjuva aydınları ortamından sıyrılıp çıkamazsanız, mahvolup gideceksiniz!» (17) Gorki bu öğüdü dinledi, kuşkularını yendi, Moskova'ya taşındı ve daha öte kendini büsbütün sosyalizm kuruluşu dâvasına adadı. Ve kuşkusuz, büyük yazar, nice tanınmış burjuva aydınlarının devrimden yana kazanılmasında kayda değer bir rol oynadı.

Sovyet erkinin aydınların maddesel durumunu iyileştirme politikası çok büyük bir önem taşıyordu. Bu cümleden olarak, düşük ücretli öğretmenlerin aylıkları yükseltildi. Bütün aydın katmanlarının devlet katında çalışmaları katılmaları için geniş bir ajitasyona girildi. Halk yığınları arasında aydınlara özen ve saygı propagandası yapılıyordu. Öğretmenler, halkın öğrenim düzeyini yükseltme alanında ne denli geniş önlemler alındığını, halkın bilgiye doğru nasıl bir susuzluk ve istekle yöneldiğini görüyor ve bunları yeni düzenin üstünlüklerinin en iyi kanıtı olarak benimsiyordu. Sovyet erkinin ülkede nice salgın hastalıklarla nasıl savaşım yürüttüğünü, sağlık sistemini tüm halk yığınlarını kapsayacak biçimde nasıl genişlettiğini gören hekimler, yeni düzene içten bir saygı beslemeye başladılar. Mühendisler, Sovyet erkinin, o zamana kadar arşivlerin tozlu raflarında kalan nice yapıcılık projelerini olağanüstü bir atılımla gerçekleştirmeye giriştiğini görüyor, kıvanç duyuyorlardı.

Bunun yanı sıra, aydınların burjuvaziye tutan ve karşı-devrimci komplo ve eylemlere düzara katılan kaymak tabakasına karşı bu olumsuz eylemleri engelleyici kesin önlemler alındı. Lenin daha devrimden önce şu uyarıda bulunuyordu: «Sayıca çok az olan, ama kapitalistlere meyil gösteren yüksek memurlara gelince, bunlara karşı, kapitalistler gibi ,kesin ve katı davranış kuralları' gereğince hareket etmeliyiz. Bunlar, kapitalistler gibi, direniş göstereceklerdir. Bu direniş kırılmalıdır.» (18)

(16) M. Gorki, Toplu yapıtları (otuz cilt), c. 17, Moskova, 1952, s. 25.

(17) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 51, s. 49.

(18) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 308.

Burjuva aydınlarının kaymak tabakasını oluşturan doruğun düşmanca tutumuyla ilgili durum ve özellikler bunlardı. Ne var ki, çetin ve amansız savaşımın tamamen haklı gösterdiği bu zorkullanım da uzun sürmedi: 1918 ilk baharında, Sovyet erki için dünya emperyalist savaşının sona ermesinden ve Brest Barış Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, Lenin, burjuva aydınları ortamından nice uzmanların da devlet kuruluşu çalışmalarına çekilmesi için öneride bulundu. Ve işte o zaman, «Bilimsel-teknik İşler Planı Tasarısı»nı hazırladı. Lenin, bu tasarıda, Bilimler Akademisi'ne, «sanayiın yeniden örgütlenmesi ve Rusya'nın ekonomik halkınması amacıyla elden geldiği kadar süratle bir plan hazırlanması»⁽¹⁹⁾ için bir dizi komisyonlar oluşturulmasını öneriyordu.

Bu öneri, başlıbaşına, uzmanlar konusundaki yaklaşımda bir değişikliği gösteriyordu. Öyle ki, Bilimler Akademisi'ndeki bilginlerden birçoğunun Sovyet erkine karşı oldukları biliniyordu. Bu böyle olsa da, Lenin, hepsini birden devlet planı hazırlanması çalışmalarına çekiyordu. Akademi ile böyle bütünsel işbirliği, vaktiyle işi tek tek bilginlere siparişler vererek çalışmaya ingirgeyen eski erkin pratiğine giren bir şey değildi.

Lenin, sağduyunun, bilim adamlarında Sovyet erki konusundaki geçici güvensizliği yeneceğine, halk ekonomisinin gelişmesine ilişkin cüretkâr tasarıların bu bilginlerin yaratıcı duygularını da etkileyeceğine inanıyordu. Bilimler Akademisi temsilcileriyle bir görüşmesinde şöyle demişti: «Eminim ki, dünyanın hiç bir yerinde, bilginlere, bizdeki gibi, sosyalist ülkede olduğu gibi, büyük saygı gösterilmemektedir. Ülkemizde bütün bilim adamları için en iyi çalışma koşulları yaratılacaktır. Laboratuvarlar, Kurumlar, bilimsel araştırma ekspedisyonları, hepsi geniş ölçüde açındırılacak ve insan düşünüsünün bütün ulaşımlarıyla donatılacaktır.»⁽²⁰⁾

Lenin'in bu sözlerini devlet organlarının eylemi gerçekledi: Ağır koşullara karşın – erkten uzaklaştırılan burjuvazinin direnişini kırma savaşımının henüz sona ermemiş olması, tüketim malları sıkıntısı, kesatlık vb. – daha ilk aylarda, Sovyet erki, üniversiteler açtı, Bilimler Akademisi'ne bağlı kollar örgütledi, eskiden eşi görülmedik kurumlar meydana getirdi.

Lenin'in, bütün bilim, kültür ve teknik alanlarından çeşitli uzmanları yapıcı, yaratıcı çalışmalara çekme önerisi partinin direktifi oldu. Nitekim, Lenin'in kaleme aldığı «Parti kongresine hazırlık konusunda RKP örgütlerine mektup»ta şu çağrı vardı: «... burjuva uzmanlarını, yani burjuva durum ve koşullarında eğitim görmüş, burjuva kültürünün ürünü olan uzmanları, son tekine kadar (çünkü bunlar ülkemizde inanılmayacak kadar azdır) çekmeli ve kazanmalıyız. Öyle yapmalıyız ki, emekçi yığınları-

(19) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 228.

(20) Alıntı: V. Bonç-Brueviç, V. İ. Lenin Petrograd'da ve Moskova'da. (1917–1920). Moskova, 1956, s. 30.

mız, parti programımızın istemleri gereğince, bu uzmanlardan bir şeyler öğrensinler ve aynı zamanda (parti programımızda işaret edildiği gibi) «bilinçli komünistlerin yönetmenliği altında sıradan işçilerin burjuva uzmanları ile elele toplu çalışması» gerçekleştirilebilsin ...» (21)

Sosyalizm kuruculuğundaki başarılar ve partinin büyük örgütsel ve ajitasyon-propaganda çalışmaları aydınların «tarafsızlaşma» konumundan çıkarak, Sovyet erki ile işbirliğine girmelerini sağladı. Bu konuda iki olgu özel bir rol oynadı: Birincisi, dünya emperyalizminin olanca iç-yüzüyle kendi kendini açığa vurması; ikincisi, burjuva parlamentarizminin çökmesi. Batının – kendi deyimleriyle – «kültürel» ve «demokratik» devletleri, bu efsaneye inanan Rus aydınları önünde, işgalciler olarak, ayak bastıkları Sovyet bölgelerini kana boğan köleciler olarak boy gösterdiler. «Uygar barbarlar» kanlı bir terörle bu bölgeleri kasıp kavurdular, halka târifi olanaksız felâketler ve acılar getirdiler. Ülkeye gerekli ilaçların girme yollarını da kesen bu haramiler salgın hastalıkların yayılmasını kolaylaştırdılar.

O zamanların Rus aydınları, başlangıçta, burjuva parlamentarizmine bir yere kadar inanıyorlardı. 1918 yılının Ocak ayında yapılan Kurucu Meclis seçimlerinde, oyların çoğunu sosyalist devrimcilerin ve Menşeviklerin kazanması olayı bunu gösteriyor. Bu «kurucular», yabancı müdahalecilerin ve yerli karşı-devrimcilerin yardımıyla şurada burada egemenlik organlarını kurmayı başardılar: Volga Kurucu Meclis Komitesi; Kuzey ve Sibiryâ Sosyalist Devrimcileri; Menşeviklerin ve Sosyalist devrimcilerin egemen oldukları Ukrayna Merkez Kurucu Meclisi (Rada) gibi ... Ne var ki, ele geçirdikleri bu bölgelerin hiç birinde, geçici iktidarların savlamalarına karşın, pomeşçiklerin ve burjuvazinin büsbütün diriltilemeyenliği sayılmayacak olursa, «arık demokrasi» diye bir şeyden eser yoktu.

Orta köylüler ve aydınların aynı konumdaki bölümü, burjuva demokrasisinin çöktüğü kanısına vardılar ve proletarya demokrasisinin üstünlüklerine inandılar, Sovyet erkine doğru yöneldiler.

Lenin, öngörülü dehasıyla, o dönemde Es-Er'ler (Sosyalist devrimciler) partisinden ayrılan ve Kurucu Meclis üyeliğinden vazgeçtiğini açıklayan P. Sorokin'in davranışındaki bu türden dönümün farkına varmıştı. Bu davranışta, Lenin, yalnız kendi hatasının bilincine varan politika adamının attığı isabetli adımı değil, aynı zamanda bütün bir sınıfın dönümünü görüyor ve partiyi bu ruh hali değişimini desteklemeye çağırıyordu. Lenin o zaman şöyle yazıyordu: «İçinde bulunduğumuz ânın belgisi, bu katman ve gruplar arasında bize doğru oluşan dönümden yararlanmayı bilmektir.» (22)

(21) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 143.

(22) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 195–196.

Lenin, küçük-burjuva demokratları arasındaki ikircimlerin kaçınılmaz olduğunu, karşı-devrimin üstün gelmesi halinde bunların olanak bulabileceğini belirtiyordu. Ve şöyle diyordu: «Bunu biliyoruz, biz bunu unutmayacağız ... Askerlerimiz gözlerini kırmayacaklar, ordumuz ikircim göstermeyecektir, bunu deneyimimizle biliyoruz. Ama köklü evrensel-tarihsel değişimler, partiszlerin, Menşeviklerin, sosyalist devrimcilerin demokrasisi yığınları arasında bize doğru kaçınılmaz bir dönüm yarattığı zaman, biz bu dönemden yararlanmayı becerebilmeli, bunu desteklemeli, uyandırmalı, gövdelendirmeliyiz ...»⁽²³⁾

Parti Lenin'in bu çağrısını destekledi, 1919 Martında yapılan RKP (b) 8. Kongresi de bunu parti programına geçirerek onayladı.

İşte, Oktobr Devrimi ülkesinde aydınların ana yığını devrimden yana çekme ve kazanma deneyimi üzerinde bunları söyleyebiliriz. Ne var ki, bu kazanmanın kaçınılmaz olduğunu, ama yine de kültür devrimi temel sorununun bir bölümünü oluşturduğunu belirtmeli ve bir an bile unutmamalıyız. O zaman, bir yandan yeni işçi-köylü aydınlarını yaratma çalışmaları, geniş ve kesintisiz devam eden bir süreç olarak geliyordu. Sonuç olarak, bu genel süreç, halk aydınlarını yarattı. L. İ. Brejnev, bu aydınların gelişmiş sosyalizm sistemindeki yerini, rolünü ve önemini şöyle değerlendiriyor: «İşçi sınıfıyla ve köylülerle kopmaz biçimde bağlı halk aydınları yığını, büyük ödevleri çözmektedir. Ve toplumumuzun kültürü yükseldiği ölçüde, bilim ve teknik ilerleme daha öte mesafeler aldığı ölçüde, Sovyet halkının önünde duran büyük ödevlerin, dev sorunların çözümünde aydınların rolü de gözle görülürcesine artacaktır ...»⁽²⁴⁾

ESKİ ANTI-KOMÜNİST GÖRÜŞÜN YENİ YANI

Aydınların işçi sınıfına karşı konulması emperyalist ideologların komünizme karşı yürüttükleri savaşımında en önemli doğrultulardan biridir. Aydınlar, özellikle yükseliş halindeki bilimsel-teknik devrimin ışığı altında «gitgide büyüyen yeni güç, toplumun tinsel eliti» olarak ilân ediliyor. Buna paralel olarak, aydınların toplumdaki rolüne hasredilen çağdaş literatüre de «eliter» adı veriliyor. Kuşkusuz, bu literatürde çeşitli nüanslar vardır, sosyalizmin etkisine karşı düşünsel bagajı «modernleştirme» çabalarını yansıtan yeni yeni denemeler göze çarpmaktadır.

Ne var ki, burjuva ideolojisi her ne kadar «modernize» edilse de, içerdiği ana fikir ve başlıca amacı, eskiden olduğu gibi, Oktobr Devrimi'ni «yalanlama» olarak, toplumda devrimci dönüşümün anlamsızlığını, gereksizliğini ve giderek zararlılığını «kanıtlama» olarak kalmakta-

⁽²³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 197.

⁽²⁴⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 2, Moskova, 1970, s. 94.

dır. Bu amaca ulaşma yolunda çeşitli araçlara başvuruluyor, birçok yöntemler kullanılıyor. Ama son zamanlarda, «yeni» bir şey, Rusya'da XX. yüzyıl başlarındaki devrimci harekete tutucu-milliyetçi konumlardan, «Vehi»cilerin konumlarından saldırı denemesi göze çarpıyor. Hazin bir üzü olan «Vehi» dergisi, Lenin'in deyimiyle, bu «liberal döneklilik ansiklopedisi»⁽²⁵⁾, (demokrasinin üzerine dökülen bu «gerici bulaşık suyu seli»⁽²⁶⁾) yine gün ışığına çıkıyor, gerçeklik kazanıyor. Ve kimler yapıyor bunu? Kendi liberalizm ve demokrasileriyle her zaman göğüslerini yumruklayarak öğünenler, «demokratik kurumlar»la «yüzde yüz» bağlı olduklarını vb. savlayanlar yapıyorlar. Peki, niçin? Tıpkı 70 yıl önceki «nedamet getirmiş» Rus liberalleri olan anayasacı demokratlar gibi, Rus devrimini, kahraman özgürlük ve demokrasi savaşçıları karalamak ve kötülemek için yapıyorlar. Sovyetologlar kampına mensup yeni «Vehi»cilerin kanısına göre, Struve, Berdlaev, İzgoev, Frank, Novgorodsev ve benzerlerinin fikirleri şimdi özel bir güncellik kazanmaktadır ve Rusya'da daha ziyade güya aydınların «aldını»sı sonucu olarak yapılan devrimlerin tarihsel «yararsızlığı»nın inandırıcı bir kanıtı olabilir.

1970'lerin ortalarında, R. Pipes (şimdi Başkan Reagan'ın Rusya sorunları baş-danışmanı olduğu ve sözelimi Reagan'ın Sovyetler Birliği konusunda izlediği politik hareket hattına tarihsel bir temel kazandırmaya çalıştığı söylenebilir), «Eski rejim zamanında Rusya» adlı bir kitap yayınladı. Pipes, bu kitabında, Rusya'da, devlete karşı, otokrasiye karşı, hiç bir sosyal grubun, aydınlardan başka hiç bir katmanın savaşım yürütmediğini savlıyordu.⁽²⁷⁾ Ama daha başlangıçta, sözcülüğünü aydınların yaptığı Rusya kamuoyunda iki akım oluşmuştu: Tutucu-milliyetçi ve liberal-radikal akımlar. Birincisi Pipes'e göre, toplumsal düzende değişikliğe, «liberal-radikaller»in tahminlerinin tersine, yalnız insandaki değişimin, onun tinsel dünyasındaki değişimin yol açacağını savlayarak, yaşadığı ortamı değil, insanın kendisini, onun içdünyasını vurguluyor, buna ağırlık veriyordu. Ve Pipes de, elbette ki, aydınların çoğu bölümünün, birinci yoldan değil, ikincisinden, yani Radişçev'le başlayan⁽²⁸⁾ liberal-radikalizm yolundan gitmelerine üzülüyor. Aydınların «yabancılaşma»ya kadar, reel devletten «kopma»ya kadar, en dolgun biçimde din ortamında belirlenmiş «ulusal fikir»i kaybetmeye kadar vardıklarını söylemeye çalışıyor. Ona göre bu aydınlar Batı sosyalizminden «medet» ummaya başlamışlardır, bu da son çözümde «geleneksel rejim»i ortadan kaldıran devrime yol açmıştır. Ama bu rejimin yerine getirilen nedir? Yine Pipes, kendi öncelleri olan nicelerinin izlerinden yürüyerek, sözlerinde, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisinden sonra Rus devletselliğinin gele-

(25) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 19, s. 168.

(26) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 19, s. 173.

(27) Bk. R. Pipes, Russia Under the Old Regime. New York, 1974.

(28) Bk. R. Pipes, Russia Under the Old Regime. New York, 1974, p. 344.

neksel temelinde bir «uyaniş» olduğunu, çünkü «Rus ruhsal durumu»nu enisonu bu devletselliğin yansıttığını söyleyecek kadar ileri gidiyor. Sonra soruyor: Böyle bir sonuç önlenebilir miydi? Ve yanıtlıyor: Önlenebilirdi. Eğer aydınlar devrimci ideolojiye, sosyalist fikirlere ve hayallere kapılmasalardı, Sovyetlerin politikasını kabul etmeselerdi, tutucu-milliyetçi yoldan yürüselerdi, devrim öncesi ve devrim yıllarında – Pipes'a göre – en parlak temsilcisi P. Struve olan bu yolu benimsemiş olsalardı, pekâlâ önlenebilirdi.

Struve, Pipes'in sevgili kahramanı. 1975 ve 1980 yıllarında yayımladığı iki hacimli monografisi var Struve hakkında: «Sol liberal Struve» ve «Sağ liberal Struve». Pipes, Struve'cilikte, Struve'nin görüşlerinde, hem Bolşevizmin üstün gelmesine set çekme olanağını, hem de Büyük Ekimbr'dan sonra, iç savaş yıllarında ve beyaz emigrasyon sırasında Bolşevizmle doğru biçimde savaşımın biricik silâhını buluyor. ⁽²⁹⁾ Ve Pipes, her şeyden önce, Struve'nin niçin hiç bir zaman ve hiç bir ahvalde Bolşeviklerle, Sovyet erkiyle uzlaşmaya yanaşmadığına, hep «kuvvet konumu»ndan sonuna kadar savaşım belgisiyle hareket ettiğine dikkati çekiyor. Bugün «Reaganizm»in içeriğine bir göz atacak olursak, Struve'nin Pipes'in dikkatini neden böylesine çektiği derhal anlaşılır.

Ne var ki, Pipes, Rus toplumsal hareketinde aydınlar ortamından neden ötürü Struve'ciliğin değil de, Leninizm'in üstün geldiği, Rus aydınlarının en iyi temsilcilerinin neden Struve'nin ve benzerlerinin ardından gitmeyip de Lenin'in peşinden yürüdükleri sorusunu ortaya atmaya bile yanaşmıyor. Pipes bunu sormayı gereksinmiyor. Onun için, «anti-devrimci» görüşlerini gerekçe ve kanıtlarla desteklemesi, proletarya devrimi için taban olmadığı, bu devrime gerek olmadığı, bu devrimin tarihsel perspektifsizliğe hükümlü olduğu tezini temellendirecek bir ideolojik dayanak bulması önemliydi. Ve bu yüzden dört elle Struve'nin, «Vehi»nin ileri sürdüğü görüşlere sarıldı. Pipes'in iğneli ve esprili konuşmaya yeltendiği de oluyordu. Diyordu ki: «Rus ulusal organizmi ikiye bölünmüş bir durumda bulunuyordu: Gövde komünistlerin yönetimi altında kalmışken, ulusun düşünüşü ve yüreği sürgünde bulunuyordu.» ⁽³⁰⁾ Ne var ki, bu sakar «espri» Bay Pipes'in anatomide de bilgisiz olduğunu ortaya koyuyor, çünkü gövde kafasız ve kalpsiz yaşayamaz, demek ki onun mantığına göre «sürgün»de döküntüler bulunmaktadır.

Pipes bir daha geri gelmeyecek olanın özleminde yalnız değildir. 1979 yılında İngiltere'de Ch. Reade'nin «Din, devrim ve Rus aydınları, 1900–1912. «Vehi» etrafında tartışmalar ve dayandıkları entelektüel temel» ⁽³¹⁾ adlı kitabı yayımlandı. Ana fikir nedir bu kitapta? Reade, ana fikir ola-

⁽²⁹⁾ Bk. R. Pipes, Struve-Liberal on the Right, 1905–1944. New York, 1980.

⁽³⁰⁾ R. Pipes, Struve-Liberal on the Right, 1905–1944. New York, 1980, p. 326.

rak, «Vehi» dergisinin yaygın olan kanıya karşın, «ne gerici, ne de gide- rek tutucu dergi» olduğunu ileri sürüyor. Tam tersine, bu yayın, ona göre, giderek, güya gerçek devrime, yalnız «tinsel» olabilecek, «ulusun tinsel uyanışı» olabilecek, bir toplumsal ve devletsel düzenin «zorkul- lanıma dayalı dönüşüm» ile değiştirilmesi yoluyla değil, evrim yoluyla gerçekleştirilecek bir gerçek devrime çağırıyor. ⁽³²⁾ Ama «Vehi»nin fikir- leri, Ch. Reade'nin yazdığı gibi, Rus aydınlarının dogmatizmi yüzünden, yani devrimci, sosyalist fikirlere bağlılıkları yüzünden yaygınlık kazana- madı. Ve daha öteye, Reade, ilk Rus Devrimi'nden sonra «Vehi» konusu etrafındaki tartışmalar üzerinde yaptığı çözümlemenin asıl anlamı olarak baklayı ağzından çıkarıyor: «Belki de, Vehi'nin ilkeleri, günümüzde ve gelecekte, ilk kez gün ışığına çıktığı zamankinden daha çok şansla sa- hiptir.» ⁽³³⁾

Böylelikle, Ch. Reade, kapitalizmin ideolojik bir bunalım içinde oldu- ğunu kendisi itiraf etmiş oluyor: Çağdaş emperyalist burjuvazinin fikir yapıcıları artık yeni diyebileceğimiz hiç bir şey öneremezler. Onlar, «Ve- hi»leri, bu belirli politik amaçlı dönekler ansiklopedisini galvanize et- meye çalışıyorlar. Bununla da, devrimci dönüşümleri tutan fikirler konu- sunda düşkünlüğü aşılamayı, toplumsal düşünüyü, sosyal ilerlemenin biri- cik aracı olarak, dinsel temel üzerinde moral yetkinleşme, «tinsel uya- nış», en eski «ulusal» ve dinsel ilkeleri diriltme sorunlarına yöneltmeyi amaçlıyorlar. Ve Sovyet ülkesi için, bu sosyal ilerlemenin itici gücünü, aydınların «tutucu-milliyetçi yol»a dönmesinde, yani Katkov, Pobedonot- sev, Struve'lerin yoluna dönmesinde görüyorlar.

Burada, genellikle, son zamanlarda çıkarılan çoğu Sovyetoloji kitap- larında Oktobr Devrimi döneminden nice monarşik görüşlerin tazelenip körüklenmekte olduğunu belirtmemiz yerinde olur. Bu konuda, tanınmış diyebileceğimiz C. Katkov koroya ton verdi ve Rusya'da Şubat Devrimi'ni Alman casusluk servisinin ve mason komplocularının eylemi olarak «açıkladı». Bunu da şimdi «Vehi»nin savunduğu ideolojinin galvanizas- yonu izledi.

Sovyetolojide bu daha öte «sağa kayma» hangi nedenlerden ileri geliyor? Nedenler çok, ama bunlardan biri, herhalde, sözümona üçüncü emigrasyon «ideologlar»ının, daha doğrusu bu emigrasyonun «Soljenit- sin'ci» kanadının etkisidir. Emperyalizmin en sağcı ve en gerici çevreleri ve her şeyden önce ABD emperyalizminin bu gibi çevreleri, uluslararası gerginliğin yumuşamasını torpillemeye yeltendikleri zaman, insanlığı nõt- ron yumruğuyla tehdide kalktıkları zaman, kaçınılmaz olarak, döneklerle,

⁽³¹⁾ Ch. Reade, Religion, Revolution and Russian Inteligencia 1900–1912. The Vekhi Debate and Ist Intellectual Background. London, 1979.

⁽³²⁾ Agy, s. 178.

⁽³³⁾ Agy, s. 180.

kara alıclılarla ve sosyalist düzenin düşmanlarıyla birleşmeye başlı-
yorlar.

Bu koşullarda, aydınlar konusunda Leninci deneyim, militarizme ve
gericiliğe karşı aydınların daha aktif bir konum alması için, devrimci ve
demokratik hareketle aydınların ilişkilerinin güçlendirilmesi için savaşım
deneyimi özellikle değer ve önem kazanıyor. Yaşam durmuyor, zaman
birçok şeyi değiştiriyor, aydınların kendileri de değişiyorlar, ama toplum-
sal olguları değerlendirmede sınıfsal yaklaşıma dayanan bu deneyim
geçişsiz önemini sürdürüyor.

1981 yılı – Playa Giron simgesi altında

Raul Valdes Vivo

Küba Komünist Partisi MK üyesi

Tarih merdivenini basamak basamak çıkarken, Küba Devrimi, geçtiği yol boyunca flâmalar dikerek ilerliyor. Devrimimiz, her yıla, ülkede belirli bir durumu niteleyen en önemli olayın yoğun ifadesi olarak bir isim vermektedir. Bu özgül geleneğe uyularak, sona ermekte olan 1981 yılına Playa Giron'un 20. yıldönümü yılı adı verilmiş bulunuyor. Bu yalnız geçmişi anma ve saygılama belirtisi değildir. Playa Giron yeni Küba'nın baş eğmezliğinin, onu savunanların metanet ve kahramanlığının simgesi, Küba halkının sosyalizm adına yarattığı emek kahramanlıklarının ve daha nice kahramanlıklar yaratmaya hazır oluşunun simgesidir.

1961 yılı olaylarına kadar, Playa Giron'a kadar, Küba Devrimi, çoğu kez, ABD'nin gücüne karşı gür sesle meydan okumadan ibaret kalıyordu. Giderek bazı devrimcilerin tasarımına göre, bu devrim, parlak olmasına parlak, ama gökkubbede görünmesiyle kaybolması bir olan bir kuyruklu yıldızla benzetiliyordu. Ve bazan soranlar oluyordu: Devrim ne kadar tutunabilecek? Gericiler yukarıdan atarak homurdanıyorlardı: «Sam Amca'nın sabrı nerdeyse tükenecek ve işte o zaman olanlar olacak ...» Tek sözle, bizim devrimimizde, bir daha sönmek üzere parlayan yıldızı ancak uzakgörüşlüler görebildiler.

Playa Giron'dan sonra, insanlar, Küba Devrimi'ne, insanlık tarihinin en güzel sosyal devrimlerinden birine yaşama şansı açıldığını anlamaya başladılar. Daha da öteye, Küba örneği, güneşi nasıl kimse söndüremez ve okyanusları tamamen gürültüsüz ve durgun hale getiremezse, tarihi de kimsenin durduramayacağını bir kez daha doğruladı. Tarih, gelişmesini durdurmaya, tekerleğini geri geri döndürmeye kalkışan herkesi ergeç ağır yumruğuyla ezip geçmektedir. Haklı dâva uğrunda savaşımda devrimcilerin geçici gerileme ve başarısızlıkları, emperyalizmin, tarihsel olarak çökmeye hükümlü olduğu gerçeğini yalanlayamaz.

Küba Devrimi'nin bu başlıca ibret dersi, kuşkusuz, Orta ve Lâtin Amerika için özel bir önem kazandı. Bunun birkaç nedeni vardır.

Birincisi, Lâtin Amerika, XIX. yüzyıldaki bağımsızlık savaşlarından beri, emekçi yığınlarının bu kadar geniş kapsamlı bir ayaklanmasına tanık olmuş değildir. Küba halkı, bu ayaklanmaya, onyıllar boyunca, işçilerin, köylülerin ve üniversitelilerin günlük sınıfsal savaşimleri içinde hazırlanmış bulunuyor.

İkincisi, yüzyılımızda ilk defa olarak, ekonomik, politik ve ideolojik

bakımlardan bağımlı olan, ABD emperyalizmi tarafından sömürülen ve ezilen kıtamızda, halkın gerçek temsilcilerinin erki ele geçirmelerinden sonra, karşı-devrim, bir hükümet darbesi yapamadı. Devrimciler de, kendi yönlerinden, açıkladıkları programdan vazgeçmediler. Daha da öteye, Marti'nin ve Lenin'in fikirlerinden esinlenen ve silâhlı savaşımızın girişimcisi, örgütçüsü ve yönetmeni olan Fidel Castro, devrimin utkusundan hemen sonra, artık halkın kaniyle yazılmış olan vaitlerin yaşama geçirilmesi zamanının geldiğini açıkladı.

Üçüncüsü, devrimin ilk yıllarında görülen dışarıya «beyin ve işgücü göçü»ne karşın, ekonomide ve devlet yönetiminde, düşmanlarımızın beklediği gibi, her hangi bir boşluk ve aksama olmadı. Burjuvazinin ve vasıflı uzmanların yerlerini alan işçiler ve köylüler, özverili çalışmalarıyla, devrim ideallerine sonsuz bağlılıklarıyla, geçici güçlüklerin üstesinden gelmeyi başardılar, gereken bilgiyi de çabucak edindiler. Onların ortamından yeni devrimci aydınlar kuşağı yetişti.

Evet, yeni Küba'nın yalnız düşmanları değil, bazı dostları da, cumhuriyetimizin tutunabileceğinden kuşkuluydular. Ama Küba halkı, Fidel Castro'nun ileri sürdüğü «Ya anayurt, ya ölüm!» belgisine kulak verdi; kazanımlarını kahramanca savunmaya hazır olduğunu gösterdi. Playa Giron, Kübalıların, emperyalist egemenlikten ve sömürüden azat toplumu kurmakta kararlı tutumlarının simgesi oldu.

Şimdi, Potomak kıyılarında politik serüvenciliğin, böbürlenmenin ve körlüğün yeniden ağır basmaya başladığı günümüzde, bütün dünyanın, sağduyu sahiplerinin «Küba'ya evet, Yanki'lere hayır!» belgisiyle benimsemişti bu yakın geçmişi böylece anımsatmakta yarar görüyoruz.

Ülkemizde toprak reformu yasası yarı-feodal tipten lâtifundiyaları Küba halkına dağıttıktan sonra, ABD emperyalizmi ülkemizi ekonomik abluka altına almaya başladı. ABD, Küba'nın başlıca ürünü olan şekeri satınalmaktan, Küba'ya petrol satmaktan vazgeçti, ülkenin Batı Avrupa devletlerinden kredi almasını engelledi. Ensonu, komplolara, ablukaya, sabotaja, kışkırtılara, terörist aksiyonlara, diplomatik yalıtılma ve karalama politikasına yanıt olarak, Küba Kuzey Amerikan sermayesi kuruluşlarını millileştirdince, ABD hükümeti askersel baskıya başvurmaktan da çekinmedi.

Burada şunları anımsatmak yerinde olur: ABD, bu yöntemi geçmişte artık defalarca uygulamış – topraklarının yarısını elinden almak için Meksika'ya karşı; İspanyol sömürgeciliği ile 30 yıllık bir devrimci savaşımdan sonra gerçek bağımsızlığına kavuşmasını engellemek için Küba'ya karşı –, Orta Amerika ülkelerinde defalarca uslandırma aksiyonlarına girişmiş bulunuyor.

Son çeyrek yüzyıl içinde bu tür harekât için çoğu kez karşı-devrimci sığınaklardan ve gerici rejimlerin hizmetkârlarından seçilmiş silâhlı kuv-

vetter kullanılıyor. (1) Böyle bir yöntem ABD tarafından ilk kez 1954 yılında Guatemala'da denendi. Üç gün içinde – bu ölüme uzun müdahale süresinin son safhası bu kadar sürdü –, kiralık silahlı güçler yasal hükümeti, Washington'un iradesine karşın ülkede burjuva-demokratik dönüşümleri gerçekleştirmek isteyen hükümeti devirdiler. Emellerine böylece ulaştıktan sonra, emperyalistler, bu aracın «her yerde uygulanabilir» olduğuna inandılar.

Ne var ki, 1961 yılında, bu terörist taktiğin sökmediği görüldü. Playa Giron çarpışması da üç gün sürdü. Ama bu çarpışma ABD kiralık kuvvetlerinin yüzkıztartıcı yenilgisiyle sonuçlandı. Bu yenilgi, hem iç etkenlerden, hem de uluslararası etkenlerden ileri geliyordu.

Düşmanın çıkarma hareketi öngününde, Fidel Castro, Küba Devrimi'nin sosyalist karakterini belirten bir konuşma yaptı ve böylelikle geniş işçi ve köylü yığınlarını yurdu savunma heyecanı ile yüreklendirdi. Bu işçi ve köylüler, düşmanın saldırılarını püskürtürken, Engels'in dediği gibi, kendi «gerçek yurtlarını, gerçek ocaklarını» savunuyorlardı. (2) Öte yandan, daha başlangıçtan itibaren, proletarya enternasyonalizmi, yani Sovyetler Birliği'nin ve tüm sosyalist topluluğun, uluslararası işçi sınıfının karşılık gözetmez kardeşçe yardımı, dünya ulusal kurtuluş hareketinin dayanaşması Küba halkının devrimci kazanımlarına destek ve dayanak oldu. Halkın sosyalist yurtseverliği ile enternasyonal desteğin bağdaşması, Batı yarı-küresinde Kuzey Amerikan emperyalizminin ilk yenilgisini, ilk büyük yenilgisini belirledi.

Geçen yirmi yılın doruklarından bakarak, Washington'un yumruk ve dikta stratejisinin yenilgiye uğratılmasından çıkarılabilecek ibret dersleri üzerinde düşünürken, haklı olarak şunları söyleyebiliriz: Playa Giron, ABD yönetici çevrelerinin dilden düşürmedikleri «zora ve güce dayalı ideoloji»nin iflâsı demektir. Küba halkının kurtuluş savaşımının örgütçüsü Jose Marti, bundan yaklaşık yüz yıl önce, 1885'te, bu ideoloji için şunları yazmıştı: «Onların (Birleşik Amerika – R. V. V.) her şeyi var; her şey satılıyor onlara. Yolları üzerinde satılmıyan birine rastladılar mı, bütün satılmışlarla birleşiyor ve onu yokediyorlar.» (3)

Bu ideoloji, «kuvvet konumundan» dedikleri politikada, zamanını yaşamış düzeni körükörüne ve kabaca destekleme ve payandalama, kurtuluşlarına kavuşan ülkelerde sosyal-ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesine engel olma beyhude çabalarında yansısını buluyor. Ama bu politi-

(1) 1969 yılında, o zamanki ABD başkanı R. Nixon, Vietnamlıları Vietnamlılara, Afrikalıları Afrikalılara karşı kullanmanın adı olan Guam Doktrini'ni resmen ilân etti. Şimdiki Başkan Yardımcısı Bush, bu yılın Haziranında verdiği demeçte, gerçekte, Lâtin Amerikalıları Lâtin Amerikalılara karşı savaşıma sürmek istediklerini açıklıyordu.

(2) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 2, s. 539.

(3) Jose Marti, Obrasescogidas, t. 11. La Habana, 1979, s. 76.

kanın kendisi de, ideolojik dayanakları da, Vietnam'da, Angola'da, Mozambik'de ve genellikle dünya devrimci sürecinde görüldüğü gibi, zamanını yaşadı, başarısızlığa hükümlendi.

Playa Giron deneyimi ve ibret dersleri bugüne kadar da güncelliğini koruyor. Washington'un, Küba'yı kıtanın politik haritasından silip süpürme yönlü yeni çağrılarının ne denli tehlikeli olduğunu tarih bize ciddi yetle anımsatıyor, Beyaz Saray'ın 1962 sonbaharındaki Karayip bölgesi bunalımı sırasında vazgeçmesi gereken tehditleri konusunda ne kadar uyanık bulunmak zorunda olduğumuz konusunda bizleri uyarıyor.

Başkan Reagan, seçimönü kampanyasındaki konuşmalarında, Küba'nın denizden abluka altına alınmasında ısrar ediyordu. Beyaz Saray'a girdikten sonra, Kongre'den, Küba limanlarından çıkan her gemiyi ABD askersel donanmasına mensup gemilerin açık denizde durdurma «hak»-kını kullanmasına yasal bir biçim vermesini istedi. Ünlü Santa Fe Komitesinin tavsiyelerini yerine getirerek, şimdiki ABD Başkanı, Küba'nın güneyinde Büyük Britanya'ya ait olan bir adada Küba'ya karşı çalışacak bir radyo istasyonu kurulmasını düşündüğünü resmen açıkladı ve bu iş için Kongre'den 100 milyon dolar istedi. «Hür Avrupa» örneğince kurulması düşünülen yeni radyo istasyonu Washington'un resmi tellâli olacak, ABD'nde yerleşmiş Küba karşı-devrim örgütleri adına Küba'ya yayın yapan «Suam» radyo istasyonunun yerini alacaktır.

Washington'un silâhlığında, psikolojik savaş yöntemlerinin yanı sıra, ekonomik abluka gibi, casusluk eylemi gibi yöntemler de vardır. CIA örgütü, parti ve hükümet yöneticilerimizin, öncelikle Fidel Castro'nun hayatına kıymak üzere, ülke içine kurdaklama ve suikast grupları sokuyor, bunlara terörist aksiyonlardan başka halk ekonomisini baltalama ödevleri de veriyor.

Biz, ABD emperyalizminin Küba'ya karşı bakteriyolojik silâh kullandığını da sanıyoruz. Bu sadece bir tahmin de değildir. Bilindiği üzere, şeker ve tütün bizim döviz gelirlerimizin önemli kaynaklarıdır. Ne ki, üç yıldan az bir süre içinde şeker kamışı ve tütün tarlalarında beş kez ciddi hastalıklar belirmiş olması dikkate değer bir olaydır. Afrika vebasının yayılması domuz fermalarımızda büyük ölçüde zarara yol açtı. Küba'da eskiden görülmeyen bu tehlikeli hastalıkların belirmesi ile ABD yönetiminin ülkemiz etrafındaki ekonomik ablukayı daha büyük ölçüde artırmak üzere ek olarak aldığı yeni önlemler arasındaki dolaysız ilişkiyi görmek için ancak politik bakımdan safdil olmak gerekir.

Ne var ki, işin en kötüsü, salgın hastalıkların halk arasında yayılması oldu: «Dengue» (1) denilen sıtma nice kurbanlar aldı. Eylül ortasında,

(1) Dengue, sivri sineklerin bulaştırıp yaydıkları çok tehlikeli bir sıtmadır. Yüksek ateş yapar, ağız, burun ve kulak kanaması yapar.

poliklinik kayıtları birkaç yüz bin kişinin bu ve benzeri hastalıklara tutulduğunu gösteriyordu. «Dengue»den, 99'u çocuk olmak üzere 156 kişi öldü.

Küba uzmanları, yetkili yabancı uzmanlarla birlikte, bu salgınları kaynaklayan nedenler üzerinde incelemeler yaparak, «dengue»yi doğuran virüsün yerli kökenli olmadığı sonucuna vardılar. Bu virüs Küba'ya dışarıdan sokulmuş olabilir. Ve emperyalist basının savladığı gibi, bir Orta Amerika ve Karayip bölgesi ülkesinden değildi, Afrika kıtasından da olmazdı, çünkü bu kesimlerde sözkonusu virüsün büsbütün başka türleri bulunmaktadır (3), besbelli ki, başka bir ülkeden getirilmişti. CIA'nın kıyıcılığı ve ülkemize karşı kirli yöntemleri kullandığı biyolojik ve bakteriyolojik silâhı geliştirmede Birleşik Amerika harıl harıl çalıştığı, bu silâhı Vietnam'da ve diğer bazı ülkelerde kullandığı gözönüne alınacak olursa, bu insanlık-dışı silâhın hangi devlet laboratuvarlarında üretildiği kesinlikle söylenebilir. ABD Kongresi'nin Küba'ya karşı kimyasal ve bakteriyolojik saldırı plânlarının varlığına ilişkin nice resmi belgeleri ve ABD basınının haberleri bunun yeterli kanıtıdır.

ABD özgürlük adasına karşı düşmanca kışkırtmalara bir gün bile ara vermiyor. Bu cümleden olarak, Küba karasuları yakınlarında askersel manevralar, kışkırtma tâlimleri, Guantanamo'ya çıkartma denemeleri yapıyor. Guantanamo, bilindiği gibi, ülkemiz topraklarının bir parçası olup, yasa-dışı olarak ABD tarafından işgal edilmiş ve Pentagon uzmanlarınca burada Karayip bölgesi bağımsız devletlerine karşı kışkırtma hareketlerini yönetmek üzere bir karargâh meydana getirilmiş bulunuyor.

ABD yığinsal iletişim araçları, Küba'nın «uluslararası terörizm»e katılmakta olduğu hakkında çeşitli iftira ve uydurmalar yayıyorlar. Washington, böyle Küba aleyhinde kampanyalar örgütliyerek, kanlı Salvador cuntasına gösterdiği desteği, Guatemala, Haiti, Paraguay ve Şili kanlı faşist rejimlerine yardımlarını, Nikaragua'yı ekonomik şantajlarla boğma ve Grenada'yı zayıflatma yeltenişlerini gözlerden saklamaya çalışıyor.

Fidel Castro, Meksika'da çıkan «Proceso» dergisine verdiği demeçte, şimdiki ABD yönetiminin izlediği serüvenci politikanın içyüzünü şöyle açıkladı: «Reagan dünya jandarması kesildi. Hertürlü değişikliğe, Orta Amerika'da, Afrika'da, Asya'da her değişmeye karşı çıkıyor. Artık onun izni olmadan ağaçta bir tek yaprak bile kıpırdıyamaz, çünkü adam kendi iradesine karşı olan her şeyde bir Sovyet komplosu, ya da bir Sovyet-Küba komplosu görüyor.»

Bu yıl 15 Eylül'de Havana'da Parlâmentolar-arası Birlik 68. Konferan-

(3) Orta Amerika ve Karayipler bölgesinde, aynı zamanda Afrika kıtasında dengue hastalığını yayan virüs 1 ve 4 numaralarını taşır. Küba'da ise 1 ve 2 numarasını taşır.

sı'nın açılışında F. Castro şunları söyledi: «Birleşik Amerika'da yürür- lükte olan sistem faşist değil, ama ben, şimdiki ABD yönetiminin ana çekirdeğini oluşturan grubun faşist olduğuna derinden derine inanıyo- rum. Bunlar, düşünme tarzlarıyla, insan haklarını kesinlikle yadsımalarıyla faşisttirler; dış politikalarıyla, tüm dünyada barışın yazgısını büs- bütün önemsemezlikleriyle faşisttirler; devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının biçimlerini aramaya yanaşmamalarıyla faşisttirler; kibir ve gururları, tepeden bakmaları ve yukarıdan atmalarıyla, silah- lanma yarışı yolunu, ne pahasına olursa olsun askersel üstünlük sağlama yolunu, zorkullanın, şantaj ve terör yolunu tutmalarıyla faşisttirler; Pino- chet'le ve bu yarı-kürenin en kıyıcı rejimleriyle, baskı, terör, işkence ve gizliden gizliye adam öldürme yöntemleri uygulanarak onbinlerce kişinin canına kıyan (ki çoğu kez bunların kalıntılarının nerelerde olduğunu ai- leleri de bilmiyor) katillerle yaptıkları bağlaşımlarla faşisttirler; Güney Afrika Cumhuriyeti'yle ve aparteyd sistemiyle hiç utanıp arlanmadan bağlaşma kurmalarıyla faşisttirler; doğrudan doğruya kullandıkları dille, tehdit ve sahtecilik diliyle faşisttirler. Bunu belirtirken, Amerikan halkına, onun yasal organlarına, basınına, nice etkin toplumsal örgütlerine ve hele soylu demokratik geleneklerine ve özgürlük emellerine sözüm yok, bunlara hiç bir zaman faşist diyemem . . . »⁽¹⁾

Emperyalist çevrelerin bu tutumla tarihin ibret derslerini hiçe sayma- larına, yoğun askersel eylemlere başvurmalarına, ancak sürekli savaşımla, tüm Küba halkının tetikte ve uyanık oluşuyla karşı konulabilir. Küba- lılar Playa Giron'u sahip oldukları devrimci metanet ve yılmazlığın sim- gesine dönüştürerek, bu utkuya adadıkları yıl içinde, anayurtlarının savunu gücünü artırmak için büyük çabalar harcadılar. Bu cümleden ola- rak, milyonlarca emekçi, aylıklarının bir gündeliğini verdiler; halk sa- vunucularının maddesel-teknik temelini güçlendirmek için yardım toplama üzere imeceler örgütlediler. Yarı-askersel birlikler meydana getire- rek, bunların eğitim çalışmalarını örgütlediler. Daha öte, Küba kıyıları- nın her metresini, her karış toprağı, her kenti ve köyü, her evi-ocağı savunmak üzere ayrıntılı plânlar hazırlandı.

Biz bir yandan da Küba Devrimi'nin yalnız olmadığı inancımızdan güç alıyoruz. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezid- yumu Başkanı L. İ. Brejnev'in 1981 ilkbaharındaki bir demecinde söyle- dikleri bize güven veriyor, esinlendiriyor. O şöyle dedi: « . . . Şanlı Küba Cumhuriyeti sosyalist devletler topluluğunun ayrılmaz bir parçasıdır. Sov- yetler Birliği kardeş Küba halkını ardıcıl bir tutumla ve metanetle des- tekliyor ve destekliyecektir.»⁽²⁾

Küba komünistleri, sosyalizmin savaşı gereksinmediği ve orduların

⁽¹⁾ «Granma», 16 Eylül 1981.

⁽²⁾ «Pravda», 8 Nisan 1981.

gereği kalmıyacağı bir dünyayı ideal edindiği kanısındadırlar. Ama bizler, emperyalizmin «kuvvet konumuna dayanma» politikasının, sosyalist ülkeleri, bir üçüncü dünya savaşı olasılığını önlemek üzere sosyalist topluluk ile emperyalist devletler arasında bir askersel-stratejik denge oluşturma ve sürdürmeye zorladığını da anlıyoruz. Bu dengenin sağlanması sosyalizmin tarihsel hizmetidir.

Tarihinin yasalarını iyi tanıyan Marksist-Leninistler, savaşları sosyal devrimlerin kaçınılmaz koşulu olarak benimseyen görüşleri reddediyorlar. Devrim ihracı fikri onlara uzaktır. Lâtin Amerika'yı ve Karayip bölgesi devletlerini, bugün, Küba veya Sovyet propagandası değil, ABD'nin türettiği ve desteklediği zorbaların işledikleri cinayetler, Kuzey Amerikan trans-nasyonal korporasyonlarının yağma ve talanları, genellikle emperyalist sömürü düzeninin varlığı savaşıma kaldırıyor. Ve düşmanlarımız ne söylerlerse söylesinler, ne yaparlarsa yapsınlar, bu kesim ülkelerinin halkları, kendi seçtikleri yoldan, kendi belirledikleri biçim ve tempolarla, kurtuluşlarına doğru, sosyalizme doğru ilerliyeceklerdir.

Küba'da, sosyalist kazanımları saldırırganın el uzatmalarından koruma ve savunma sorunu, üretimi geliştirme ve sosyalist demokrasiyi yetkinleştirme sorunuyla paralel olarak ve aralarındaki sıkı bağlantı gözeticilerle çözölüyor. Küba Komünist Partisi 2. Kongresi, ikili amacımızı, üretimi artırma ve savunma gücünü yükseltme olarak belirledi. Devrim karışık ekonomik sorunların üstesinden gelmek için çabayı esirgemiyor ve sosyalizm yolunda adım adım ilerliyor. Bu kolay iş değildir. Emperyalizmin ekonomik ablukası altında bulunuyoruz. Bunun doğurduğu büyük güçlüklerden başka, devrim öncesi dönemin kalıtı olan ekonomik gerikalmışlığı gidermeye ilişkin nice sorunlara da çözüm getirmemiz gerekiyor. Küba'nın düşmanları, özellikle halk ekonomisini geliştirme alanında kaçınılmazlıkla yer verdiğimiz bazı hatalarımızdan da yararlanmaya çalışıyorlar.

Ama bu alanda da başarısızlığa uğruyorlar.

Partimiz, 1979 ortalarından beri, Fidel Castro'nun girişimiyle, güçlü yığın örgütlerine dayanarak ve olanca devrimci coşkuyla çalışarak, halkın günlük gereksinimlerini karşılama, aşağıdan yukarıya bütün devlet aygıtını iyileştirme alanında büyük çabalar gösteriyor. Bu amaçla, öncelikle ekonomi alanında, aynı zamanda sağlık ve eğitim işlerinde geniş kapsamlı bir savaşım yürütölüyor.

Küba Komünist Partisi, sosyalist toplum düzeninin temelini oluşturan, dokusuna sinmiş olan adalet ilkesinin «sihirli değnek» olmadığı yollu sahteci ve yanlış düşüncelere karşı savaşım yürütüyor. Parti, halkın, ülkenin tam ve biricik efendisi olarak, yaratılan nimetlerden ne ölçüde yararlanacağını yalnız kendi özverili çalışmasına bağlı olduğunu, sosyalist yurdunu kurmanın, savunmanın, daha güzel ve daha mutlu yap-

manın kendi yükümlülüğü, boyun borcu olduğunu anlamasına yardım ediyor.

Küba'da sosyalist kazanımlar artık geri alınması olanaksız edinimlerdir, ve Küba halkı bunları nasıl pekiştireceğini bilmektedir. Dünya kapitalist pazarında şeker fiyatlarının düşmesine ve ekonomik ablukanın artırılmasına karşın, Küba halkı, nice güçlükleri aşıyor, kusurları gideriyor ve güvenli adımlarla ilerlemeye devam ediyor. Küba'nın çabaları, özgürlüğü, demokrasiyi ve barışı savunan bütün savaşçıların uluslararası dayanışmasından güç alıyor.

Bundan yirmi yıl önce, Playa Giron örneğiyle, emperyalistler, karşıdevrim ihracı plânlarının başarısızlığa hükümlü olduğu kanısına vardılar. Şimdi, dünyada bugünkü güçler dengesi koşullarında, bu gibi plânlar, daha az reeldir ve daha çok başarısızlığa hükümlüdür. Lâtin Amerika'da halk yığınları çetin sınamalara hazır durumdadırlar. Kıtamızdaki sosyal kavgalar, emperyalizmle cepheleşme alanı haline gelmiş bulunan Orta Amerika'da devrimci güçlerin yeni utkularıyla olduğu gibi, savaşım halindeki Salvador'a, bağımsız Nikaragua'ya, sosyalist Küba'ya karşı ABD'nin açıktan açığa müdahale yeltenişleriyle de hız kazanabilir. Ama emperyalist çevreler, zaten gergin olan uluslararası durumu daha da karmaşık hale getirecek olan yeni çatışmalar yaratmaya kalkışır, düşüncesizce eylemlere girişirlerse, Fidel Castro'nun uyarıda bulunduğu gibi, tüm Lâtin Amerika büyük bir Vietnam'a dönüşebilir.

Jose Marti, ABD «haydut-bankerler»inin politikasını içyüzüyle açıklayanlardan biri olarak, şunları yazmıştı: «Bu haydutlar, ölü zannettikleri hükümetlerin üzerine leş kargaları gibi çullanıyorlar; ölü zannettikleri cesetlerde yaşam belirtisi görünce de yine leş kargalarının telâşıyla havalanıp uzaklaşıyorlar.» (8)

Playa Giron, özgür bir halkın, yurtseverlik ve devrimcilik ödevini yerine getirebilecek güçte olduğunu bir kez daha ortaya koymuş bulunuyor.

(8) Jose Marti, Obras escogidas, t. 11, s. 76.

Kaçınılmaz değişiklikler eğişinde

Athos Fava

Arjantin Komünist Partisi Genel Sekreteri

Arjantin'de 1976 hükümet darbesinden 5 yıl sonraki politik seçenek nedir? Bundan bir süre önce yayınladığımız yazıda (1) bu konuya deği-
nerek komünistlerin politik çizgisini ve taktiğini belirleyen bazı etkenler
üzerinde durmuştuk. Geçen zaman içinde yapısal bunalım daha da
derinleşmiş, politik istikrarsızlık artmış, yığınlar yeni yeni protesto gös-
terileri yapmış ve işçi, demokratik halk hareketi büyümüştür.

Ülkeyi yönetme sorumluluğunu üzerine almış olan askerler inisiyatifi
gitgide elden kaçırmaktadırlar. Bu inisiyatif gitgide daha çok köklü, de-
rin değişiklikler isteyen toplumsal güçlerin ve partilerin eline geçiyor.
Proletarya ile oligarşinin ve emperyalist tekellerin çıkarlarına uygun eko-
nomik ve sosyal politikadan zarar gören diğer katmanların eylembirliği
uğründaki savaşım nitel bakımdan yeni bir aşamaya ulaşmaktadır. Hal-
kın azmi bilmekmekte, direnişin biçim ve yöntemleri çeşitlenmekte, demok-
ratik temelde birleşme çağrılarını gitgide daha büyük bir güçle yansımak-
tadır.

Ülkede 1930'daki hükümet darbesinden bu yana kurulan diktatörlük-
lerden hiç biri, demokratik hareketi, onun politik ve toplumsal örgüt-
lerini yok edememiştir. Böyle olsa da, hareket de önünde duran hedef-
lere varamamıştır.

Ordunun 1976 yılındaki darbesinden sonra (hatta daha önceleri) Gü-
ney Amerika'nın güney kesiminde ışıkla gölgenin yer değiştirdiği sözü
yineleniyordu. Son darbe, bölgede birçok askersel rejimlerin kurulmasına
yol ačan darbeler halkasını tamamlamış oldu. Elbette ki, sözkonusu dar-
beler birbirine benzemiyordu, çünkü bunların gerçekleştirildiği koşul-
lar da benzer değildi. Arjantin'de yönetim çok çeşitli öğelerden oluşan
bir grubun eline geçti. Her ne kadar ülkenin üzerine çöken karanlık he-
nüz ortadan kalkmadıysa da, bu tünelden çıkmaya kılavuzluk edecek
olan ışık gitgide daha açık seçik görölmektedir. şimdi işçi sınıfının ve
etkin olarak güç biriktirmekte olan tüm halkın bakışları bu ışığa yöne-
lidir. Gericiliğin egemenliği pekişmediğine göre, Arjantin'deki de-
mokratlar çözümlenici çarpışmaya hazırlanıyorlar. Acaba utku elde ede-
bilecekler mi?

1981 Haziranında toplanan Arjantin Komünist Partisi 9. Ulusal Kon-

(1) Bk: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», № 5, 1981.

feransı ⁽²⁾ 8. Konferanstan (Kasım 1975) bu yana geçen 5 yıl içinde ülkedeki olayların gelişmesini gözden geçirdi. Haziran konferansında ulusal ve uluslararası alandaki karmaşık durum gözden geçirildi ve partinin çalışmalarıyla ilgili bir perspektif plân hazırlandı. Okunan raporda ve yapılan konuşmalarda dünyanın her yerinde barış uğrunda savaşım yürütülmesi, Arjantin'de ulusal arayasya dönmeyi ve olağanüstü durumu ortadan kaldırmayı yükümlenecek güçlü bir demokratik hareketin oluşturulması konuları ele alındı. Bu amaca varmak için en güvenilir aracın, *demokratik güçlerin analıması* olduğu belirtildi. 1975 yılında ortaya atılan bu fikir, adı ne olursa olsun, yönetimdeki cumhurbaşkanı'nın halka danışılmadan başa getirilen son başkan olmasını garanti edecek geniş bir birliğin meydana getirilmesi temeline dayanıyor. Bu birliğe dayanılarak temsili bir cumhuriyet yönetimine geçişe elverişli sivil bir hükümet koalisyonu kurulması koşulları sağlanabilir. Birçok kişilere göre, olağanüstü sayılan bugünkü durumda bu çıkış yolu tamamen gerçekçidir.

Komünistlerin 1976 yılında çizdikleri politik doğrultunun amacı baş düşman olan Pinochet'çiliğı ⁽³⁾ yalıtılmaktı. Bu ödevin çözüme bağlanması uğrunda bir hayli çaba harlandıysa da düşmanın yenildiğı söylenemez, çünkü, emperyalizm tarafından durmadan «beslenmektedir». Böyle olsa da, elde edilen başarılar politik değışiklikler olanaklarını güvence altına almaktadır. Bunların başında partilerin, sendikaların, toplumsal örgütlerin, partiler temsilcileriyle çeşitli halk katmanlarının katıldıkları birçok derneklerin eylemleri yer almaktadır. «Hiç bir hazırlık yapılmadan» bazı özgürlükler geri verilmekte, askersel yönetim konumlarını adım adım yitirmektedir. Ama bu, her şeyin artık belirlendiğı, kesinleştiğı anlamına gelmez. Savaşım sadece politik değışikliklerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi için değil, inisiyatifin ele geçirilmesi için yürütölmektedir. Yani, acaba bu savaşım peşin yargılar, baskılar vb. nedeniyle belirli güçler çerçevesi içinde mi kalacak, yoksa toplantılarda ve kamuoyunun oluşturduğu çeşitli forumlarda birçok kez yankısını bulan geniş ve birleşmiş demokratik hareketin eline mi geçecektir? Tüm ülke çapında bir canlılık gözlenmektedir. Bu özellikle işçi sınıfının büyük bir kısmının yoğunlaştığı büyük işletmelerde görölmektedir.

Bu yılın ortalarında yapılan çok partili bir toplantıda Arjantinli demokratların başlıca istemlerini dile getiren bir belge kabul edildi. ⁽⁴⁾

⁽²⁾ Bu konferans, bilindiğı gibi politik partilerin eylemlerini yasaklayan askersel rejim koşullarında yapıldı. Arjantinli komünistlerin kanısına göre, bu konferans kongre değeri taşımaktadır. *Not Red.*

⁽³⁾ Pinochet'in Şili'de izlediğı politika, Latin Amerika'da günümüzün faşizmi olarak kabul edilmektedir. *(Not red.)*

⁽⁴⁾ Arjantin'de en büyük politik parti olan Radikal Yurttaşlar Birliğı'nin girişimiyle düzenlenen bu görüşmeye Hristiyan-Demokrat Parti, Uzlaşmalar Partisi, Halkçı-Hristiyan Partisi ile Entegrasyon ve Gelişme Ha-

Bu istemlerin gerçekleştirilmesi seferber edilebilecek yığınların girişecekleri eylemlerin genişliğine bağlıdır. Söz konusu edilen görüşme ile ilgili çağrıda, aralarında komünistler de bulunmak üzere bütün sosyal, dinsel ve politik güçlerin katılması isteniyor ve ülkedeki demokratik hareketin, *yeni, daha yüksek bir düzeye ulaştığı* belirtiliyordu. Arjantin'de eylem birliği uğrındaki, yenileşmiş ve sağlıklı bir demokrasi uğrındaki savaşım genişlemekte ve derinleşmektedir.

Ülkedeki yığınsal demokratik halk hareketi bir gerileme aşaması yaşamıyor; tam tersine 1975–1976 yenilgisinden sonra bu hareket yeni güç ve deneyimler biriktirerek, yeni bir atılıma doğru yürümektedir. Bu sonuç, komünistlerin önüne yönetimin en üst katlarında olduğu gibi, halk yığınları arasındaki durumu da dikkatle inceleme ödevini koydu. Partinin politik çizgisini ve taktiğini hazırlarken gözönüne alınan bu kararlar etrafında AKP'nin 9. Konferansında parlak belgiler ortaya atılmadı. Bizim için önemli olan, «bu atılımın gücünü yaşamda kanıtlamaya çalışmaktır, çünkü bu gücü dile getirecek bilgiyi ortaya atma olanağı her zaman vardır.» (5)

Burada sorun, savaşım biçimlerinden (ki, bunlar toplumsal-politik sürecin gelişmesine bağlı olarak değişmektedir) çok, yenilgiden güçlerin yeniden derlenip toparlanmasına, hareketi canlanmadan gerçek yükseleğe götürecek yolun bulunması ve aşılmasıdır. Yığınlara, savaşıma en etkin biçimde katılmazlarsa, politik ve sosyal kazanımlarının daha fazla çığneneceği kanısını aşılama gereklidir.

1975'teki 8. Konferanstan önceki dönemde (1970–1975) belki de çağdaş Arjantin tarihinin en güçlü yığınsal halk hareketi eylem gösteriyordu. Elde edilen sonuçların boşa gitmemesi için gericiliğin ülkede durumu sormaya yönelik eylemlerini önlemek gerekiyordu. Şöyle bir sorunla karşı karşıya bulunuyorduk: Ya demokratik güçler konumlarını pekiştirerek darbecileri ezecekler, ya da berikiler emperyalizm ve onun yerli ortaklarının desteğiyle, yığınların baskısı altında önemli bir kısmını elden kaçırdıkları yönetimin tümüne yeniden sahip olacaklardı. Her ne kadar komünistler ve diğer ilerici güçler uyarılarda bulunmuş ve çabalar harcamış olsalar da sarsıntı durdurulamadı. Buna, faşist çetelerin terörist eylemleri ile bazı parti ve grupların küçük burjuva tutarsızlıkları yardım etti. Böylelikle demokratikleşme süreci durduruldu ve sonuçta yıkıma uğradı.

reketi temsilcileri katıldı. Bu görüşmede kabul edilen belgede oybirliğiyle kabul edilen 7 madde yer almaktadır. Bunlar arasında şunlar da vardır: Anayasanın yeniden yürürlüğe konması, politik ve toplumsal eylemler yasağının kaldırılması, politik ve ekonomik bunalımdan belirli süreler ve güvenceler koşulu altında çıkma ile ilgili somut bir plân hazırlanması.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 16, s. 35.

Arjantin Komünist Partisi'nin 9. Konferansı başarısızlığın nedenlerini şöyle saptadı: Yığınların protestoları yeterli ölçüde geniş değildi, ortak bir koordinasyon merkezi oluşturulması kararı bir istek olarak kalmıştı, savaşım, ölçütlerine yanıt verecek bir yönetimden yoksundu. Konferansta işçi hareketinin ve halk hareketinin gericilerin darbelerinden kendilerini koruyamadıklarını ve sürekli bir utkuya ulaşamadıklarını vurguladık. Arjantinli demokratlar, aralarında birlik sağlayamadıkları (bölündükleri ve hattâ birbirine düştükleri bir yana) için darbecileri bozguna uğratmayı ve ezmeyi başaramadılar.

İşte Arjantin'in son 50 yıldan beri yaşamakta olduğu kronik, politik bunalımının genel çizgileri bunlardır. Bu bunalımın kökleri, derin bir sosyal-ekonomik yapı bunalımına uzanıyor, ve bunun içinden ancak anti-empyralist ve anti-oligarşik, demokratik bir nitelik taşıyan, sosyalizm : yönelik bir devrimle çıkılabilir.

1976 olaylarının ve bugüne kadarki gelişmelerinin olduğu kadar, demokratik güçlerin bunlardan çıkardıkları sonuçlar da politik ve ideolojik bakımlardan büyük bir önem taşımaktadır. Günümüzün sorunları ancak tarihsel deneyimin olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde düşünüldükten sonra çözüme bağlanabilir. Deneyimlerden çıkarılacak sonuçlar, emekçilere ve özellikle son on yıllar içinde ulusal yaşamın önsahnesinden inmeyen Peronculara ⁽⁶⁾ başınabuyruk (ama tek başına değil) bir savaşımın önemini anlamalarına, işçi sınıfının sendikal ve politik birliğine ve kendi güçlerine güvenmelerine yardım etmelidir.

Yeni olgular ve bu arada Peroncu hareketin sol kanadındaki örgüt-lülüğün gelişmesi şunu bir kez daha kanıtlamaktadır: Komünistlerin Peroncularla (diğer solcu güçlerle ortak olarak) eylem birliği yapmaları, devrimci değişiklikler yolundaki savaşımın utkusu için başlıca güvencedir. Bu eylem birliği, kuşkusuz ulusal anayasanın yeniden yürürlüğe girmesi yönündeki geniş ve demokratik cephe zorunluğunu ortadan kaldırmaz. ⁽⁷⁾ Peroncu emekçilerin, hattâ burjuva milliyetçiliği etkisi altında kalanların proletarya ideolojisine gitgide daha sık başvurmaları bir rastlantı değildir. Lenin şöyle demişti: »... gerçek savaşımın, saflarımız arasındaki çalışmaların, yaşama yeteneğine sahip herkesi Marksizm gerçeğine in-

⁽⁶⁾ Juan Domingo Peron ile partisinin (bugünkü adı Adalet Parti'dir.) yandaşlarına verilen ad. Peron'un ikinci kez Arjantin cumhurbaşkanı olduğu dönemde ülkede bazı demokratik değişiklikler gerçekleştirilmiştir. *Not Red.*

⁽⁷⁾ Bugünkü durumdan demokratik yolla çıkılması yönündeki geniş hareket içinde tekcephe kurulmasından yana olan gruplar da yer almaktadır. Bunlardan bazılarının konumları, daha açıktır. Egemenliğin, Demokrasinin ve Ulusal Varlığın Korunması Forumu bunlardandır. Buna Peroncular, radikaller, sosyalistler, hristiyanlar, komünistler dahil, çeşitli politik parti ve akımlar katılmaktadır.

andıracığına, yaşama yeteneğine sahip olmayan her şeyi bir kenara iteceğine kesinlikle inanıyoruz.»⁽⁸⁾

9. Konferansta söz alan delegelerin (bunlar pratik olarak tüm ülkedeki komünistleri temsil ediyorlardı) konuşmalarında ve bizim geniş ölçüde incelenmek üzere gönderdiğimiz «Politik Mektupta» proletaryanın büyük potansiyeline, başta toplumsal yaşama ve üretime etkin olarak katılan işçi gençlik olmak üzere, yeni yeni emekçi katmanların aktifliğine dikkat çekiliyordu. Genç işçiler, üniversiteliler ve köylü gençlerle birlikte etkin eylemlerde bulunmakta, büyük deneyimler elde etmektedir ki, artmakta olan bunalımın çözüme bağlanmasında başlıca güçlerden biri haline geleceği kuşkusuzdur.

İşçi hareketi de gitgide daha önemli bir rol oynamaktadır. Bütün bunlar ise, onbinlerce insanın işten çıkarıldığı, hapse atıldığı, işkence görüldüğü, öldürüldüğü ve birkaç bininin «iz bırakmadan kaybolduğu»⁽⁹⁾ bir ülkede uygulanan kovuşturmalar, manevralar ve baskılar rejimi altında gerçekleşmektedir. Proletaryanın savaşım azminden hiçbir şey yitirmedikini son zamanlardaki birçok olayların yanı sıra, 1979 yılının Nisan ayındaki genel grev de kanıtlamıştır.

Arjantin'deki yeni durum 22 Temmuz'da Genel Emek Konfederasyonu (işbirlikçi yöneticilerinin politikası ve egemen çevrelerin yıkıcı eylemleri sonucunda birliğin sarsılmasına karşı varlığını sürdürmektedir)nün düzenlediği protesto grevinde yansısını bulmuştur. Tabandan gelen girişimle örgütlenen bu başarılı grev, köylüler ve hizmetliler tarafından da desteklenmiş ve katılanların sayısı 2 milyon kişiyi aşmıştır. Sendikal örgütlerin yüzde 80 kadarının ordunun denetimi altında bulunduğu, ulusal ve bölgesel sendikal birliklerin kapatıldığı, birçok işçilerin baskı ve tehdit altında bulundurulduğu ve üstelik tüm işbirlikçilerin grevi engellemek için her şeye başvurdukları gözönünde bulundurulursa, grevin önemi daha da açık olarak ortaya çıkar.

Protesto günleri, sendikal hareketin (her şeyden önce tabanda – işletmelerde, semtlerde) toparlanması yolunda daha güvenli adımlar atılmasına yardım etmektedir. Bu çalışmaların başarısı, geniş çapta yönetici bir aygıt ve büyük paralara sahip olmaya değil, emekçileri örgütlemeye ve onların çıkarlarını dile getirmeye gösterilen hünere bağlıdır. Bölünmüşlüğe ancak böylelikle son verilebilir ve yığınların birliği ve savaşım iradesi bu yolla güçlendirilebilir.

Daha sonraki biçim ve eylemlerin seçilmesini somut durumlar, insanların düşünce tarzı, sendikal hareketin gelişme ve örgütlenme düzeyi saptamaktadır. Biz, bunu gözönünde bulundurarak her türlü halk gösteri-

(*) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 12, s. 65–66.

(**) İnsan Hakları Daimi Komisyonu'nun belgelerine göre, ülkede iz bırakmadan yokolanların sayısı 5.500'dür.

rilerinin yüreklendirilmesinin, her an uzlaşmacılığın sınıfsal konumla çarpıştığı işçi çevrelerinde ideolojik çalışmalara daha büyük önem verilmesinin zorunluluğunu bir kez daha vurguladık.

Arjantin Komünist Partisi'nin konferansında genel olarak ordunun rolü ve özel olarak bunun ülkenin yaşamı üzerindeki etkisi de incelendi. Bizim bu konuyla ilgili görüşümüzün tersyüz edilmesi için sık sık denemeler yapılmaktadır. Örneğin, bizim orduda varolan ve belirli bir zamanda açıkça ortaya çıkmaya elverişli olan akımlara karşı farklı bir tutum aldığımız, aynı zamanda demokratik, halkçı güçlerin çözümleyici önemini de gözden kaçırmadığımız suskunlukla geçiştiriliyor. Bu etken gözönünde bulundurulmadıkça sosyalist yolda gelişen ve demokratik seçenek yolunda geniş bir anlaşma sağlanması zorunluğuna bağlı olan bugünkü karmaşık durumda demokrasiye, toprak reformuna ve anti-emperyalizme dayalı bir devrimin amaçlarına ulaşması olanağı yoktur. 1975 yılında demokratik görüşlü sivil ve askersel çevreler arasında birliği (ki, gerici askersel ve sivil çevreler böylesini sağlamışlardı) gerçekleştirmemelerine, ordudaki ılımlı grupların sivil güçlerle eylem birliğine yaşamamaları neden olmuştu. O güçler ki, bunalımdan, halkın çoğunluğu (%60'ı aşkın) tarafından desteklenen program temeline dayanarak anayasal bir çıkış yolu aramışlardı. ılımlı ordu çevreleri ise, o sıralarda «sert» veya «Pinochetçi» yolun yandaşlarını desteklemişlerdi.

O zamanlar (bugün de öyle ya) ayırım çizgisi, toplumun sivil çevreleri ile askersel çevreler arasından değil, demokrasi yandaşları ile terör ve bağımlılıktan yana olanlar arasından geçiyordu. *Demokratik istikrar* sağlanmasında, halkın iradesine uymayan askersel güç olduğu kadar, katıksız sivil güç te elverişsizdir. Her iki durumda da istikrarsızlık başgöstermekte, bu da yeni yeni hükümet darbelerine, askersel darbelere zemin hazırlamakta, içsavaşa kadar götürebilmektedir.

Arjantin Komünist Partisi'nin 9. Konferansında en yakın ve en başta gelen ödev olarak, anayasada yer alan demokratik özgürlüklerin gerçekleştirilmesi ve olağanüstü durumun kaldırılması temelinde tasarlanan tek cephenin oluşturulması ve pekiştirilmesi gereği öne sürülmüştür. Bununla ilgili olarak bir seçim öncesi cephenin, ya da vakit geçirilmeden demokratik, anti-emperyalist, anti-oligarşik değişiklikleri gerçekleştirecek bir koalisyonun oluşturulmasının sözkonusu olmadığı belirtildi. Önemli olan (gönüllülük temelinde) birçok sorunda görüşlerin geniş çapta birbirine uymasına örgütsel biçim kazandırmaktır ki, bu, uyumlu eylemlerle sosyal-politik alanda bir arada yaşama demokratik pratiğine dönüş yolunu açma olanağı verecektir. Öte yandan bu, güçlerin bugünkü gruplaşmasını yansıtacak cephele oluşturulması olanağını dışlamamaktadır.

Arjantin'deki ilerici parti ve örgütlerin çoğunluğu ülkede askerlere karşı bir «siviller kutbunun» meydana getirilmesinin sözkonusu edilemeyeceği görüşünü paylaşmaktadırlar. Çeşitli partiler ve katmanlar temsil

cilerinin yapacakları toplantıyı hazırlayanlar, bu görüşü kılavuz edinmişlerdir. Sivil çevrelerde demokrasinin yeniden uygulanması amacıyla meydana getirilecek geniş cephenin ordudaki demokratik veya milliyetçi akımlar tarafından anlayışla karşılanacağı kanısı oluşmaktadır. Böyle bir tutum, ortak konularda yer alma, geçiş dönemine yaklaşmayı hızlandırma, demokratik sivil-askersel bir koalisyon hükümeti meydana getirme, bu arada halkın iradesini yansıtacak seçimler düzenleme olanaklarını sağlayabilir. İşte «sert», «Pinochetçi» yolun yandaşı olan askersel çevreler, tam da buna karşı açıktan açığa tutum almaktadırlar. Her türlü politik diyalog kurulması olanağından korkan bu çevreler ya açıkça terörist diktatörlük düzenini, ya da ordunun başındakilerin otoriter rejiminin kalıcılığını sağlamak yönünde çabalar harcamaktadır.

Komünistler, ülkede geniş alanlara zarar vermeye devam eden militarizme karşı koymaktadırlar. Biz, aynı zamanda, sınıf savaşımının bütün yönlerini gözönünde bulundurarak silâhlı güçlerin yalıtılması, ya da yansızlaştırılması düşüncesine karşıyız. Bu çevrelerin ülkenin politik yaşamına katılışı son 50 yıl içinde durmadan genişledi. Bu güçler çok yakın bir geçmişe kadar bile her zaman emperyalist tekeller ve feodal oligarşi tarafından ilerici nitelikli değişiklikler sürecinin önlenmesinde kullanıldı. Arjantin Komünist Partisi, bütün sosyal-politik güçlerin askerler arasında görüşlerini propaganda etmek, kışlalarda dolaysız ilişkiler kurmak hakkına sahip olmalarından yanadır. Aslında bu süreç, son yıllarda bile, pratikte durmuş değildir.

Biz, askerler «kışlalarına döner dönmez» bütün sorunların otomatik olarak çözüleceği görüşüne karşıydık ve karşı olmaya devam ediyoruz. Soruna böyle yaklaşılsa ordunun açıktan açığa veya kapalı biçimde yönetimi elde tutması gerektiği görüşünü ileri süren gericiliğe karşı savaşım yürütülemez. Böyle bir görüşe dayanılırsa ABD örneği, «ulusal güvenlik doktrini» adı verilen anlayışlardan kaynaklanan otoriter ve seçkinler yönetimi şemaları ortaya çıkar.

Komünistler yığınsal gösteriler yoluyla orduyla halkı birbirinden ayıran engeli yoketmeyi, gerek yönetimi elinde bulunduran, gerekse şu veya bu biçimde darbe yoluyla alaşağı edilen anayasal hükümetin «koruyucusu» rolünü oynamaya çalışan anti-demokratik öğelerin çabaları sonucunda açılan derin uçurumu aşmaya çalışmaktadırlar.

Silâhlı güçlerin, binlerce insanın iz bırakmadan yokolması, binlerce politik tutuklunun ise yargılanmadan hapse atılması sonucunu veren kirli savaşa katılması bütün topluluğa düşen sorumluluk adı verilen uygulamanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu ise, demokratik bir çıkış uğrundaki savaşımın gelişmesini önemli ölçüde güçleştirmektedir. Gericilik, «Nürenberg korkusu» adı verilebilecek olan sorumluluk korkusundan yararlanarak, silâhlı güçlerin yönetimini güçlendirmeye çalışmaktadır. Demokratik anlayışlı politik çevreler, oynanan dramın «unutulma-

sına» karşı olduklarından dolayı yurttaşlarının yazgısını aydınlatma çalışmalarını sürdürmek zorundadırlar. Bu alandaki başarı eninde sonunda vatandaş özgürlükleri uğrındaki demokratik savaşımın gelişmesine bağlıdır. ⁽¹⁰⁾

Partimizin 1963'te yapılan 12. Kongresinde Arjantin Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi Rodolfo Ghioldi tüm Arjantin'li komünistler için kılavuz olan şu ilkeyi dile getirdi: Yönetimi ele geçirme sorununu ortaya atanlar silâhlı güçler sorununu da ciddiyetle ele almalıdır. Dolaşısıyla silâhlı güçler saflarında da geniş ölçüde politik-ideolojik çalışmalar yürütülmelidir.

Arjantin'in geçirmekte olduğu bunalım sadece konjonktürel değil, aynı zamanda yapısal bir nitelik taşımakta ve kapitalizmin genel bunalımının etkisiyle keskinleşmektedir. Ve her kapitalist ülkede olduğu gibi, bunalımın sonuçları her şeyden önce işsizlik, ücretlerin azalması, az beslenme, sağlık durumlarının salsılması gibi sorunlarla karşı karşıya bulunan emekçilerin omuzlarına yüklenmektedir. Köylerdeki üreticiler, küçük ve orta işletme sahipleri ve hizmetliler de bunalımın darbelerini yemektirler.

Askersel hükümetin güttüğü ekonomi politikası ülkeyi büyük zararlara uğrattı. Ekonomik aygıtın birçok kolları yaralar aldı ve işletmelerden bazıları kapanma tehlikesiyle karşı karşıya geldi.

Daha önce büyük toprak iyeliği ile emperyalist tekellerin egemenliği temeline dayalı olarak kurulan toplumsal ekonomik yapı, bunalım nedeniyle önemli ölçüde sarsıldı. Bu yapının «modernleştirilmesi» yönündeki denemeler kaosa yol açtı, ülkenin emperyalizme ve transnasyonal (uluslarüstü) korporasyonlara ekonomik ve parasal bağımlılığını arttırdı. Sorunun ancak, köklü anti-emperyalist ve anti-oligarşik değişiklikler yoluyla çözüme bağlanacağına inanan yurttaşların sayısı durmadan artmaktadır. Böylesi ise, demokratik kazanımlar olmadıkça düşünülemez. Komünistler emekçilere zarar vermeden bunalımdan çıkmayı sağlayacak bir asgari program öne sürmektedirler.

Arjantin Komünist Partisi ulusal ve uluslararası sorunlar arasındaki ülkede demokrasi ile dünyada barış uğrındaki savaşımın arasındaki

⁽¹⁰⁾ Askersel-sivil koalisyonun kurulması yolunda başlıca engeli hem geçmişin hesaplarını görmek, hem de bugünkü durumdan çıkmanın çarelerini bulmak gibi temel bir sorun oluşturmaktadır. Askerler, araştırmalar yapılmasına karşıdırlar, çünkü, bunu «çözüme bağlanmış» bir sorun saymaktadırlar. Bazı politik çevreler ise, bize göre akıldan bile geçirilmemesi gereken bir «üzerinden sünger geçirme yasası»ndan yanadırlar. Aralarında AKP'nin de bulunduğu en etkin demokratik güçlerle insan haklarını koruma hareketi iz bırakmadan yokolanların akıbetinin tamamiyle açıklanmasından yanadırlar. Kili ise, gerçeğin ve adaletin sağlanması temelinde ulusal barış kurulmasını istemektedir.

diyalektik bağı ortaya koymakta, ABD'nin neden olduğu silâhlanma yarışına, kışkırtmalara ve gerginliğe karşı çıkmaktadır. Biz, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 26. Kongresi'nin ve L. İ. Brejnev yoldaş tarafından ileri sürülen önerilerin tarihsel önemini vurguladık. Konferansımız barış uğrundaki savaşımı en önemli ve ertelenmez ödev sayarak, ve savaş karşı savaşım temelinde güçlü bir hareketin örgütlenmesini önerdi.

Sina yarımadasına asker gönderilmesine ⁽¹¹⁾ karşı tüm toplumsal-politik güçlerin (bu arada hükümetten ve ordudan bazı grupların) aldıkları karar Arjantin'in ABD'deki en saldırgan gerici çevrelerin yüz kızartıcı şantajlarına karşı başarıyla karşı koyabileceğini kanıtlamıştır. Bu çevreler ülkemizin bağımsız bir barış politikası gütmesine engel olmaya çalışmakta, Arjantin'in Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletlerle kurduğu ticari, kültürel ve diplomatik ilişkilerin gelişmesinden hoşnutsuzluk duymaktadırlar. Aynı çevreler Arjantin ile ABD arasında ortaya çıkan ve nesnel temellere dayanan anlaşmazlıklar yüzünden ciddi rahatsızlık duymaktadırlar. Şu var ki, emperyalizmin baskısı ne olursa olsun Arjantin'in ve Güney Amerika'daki diğer bazı ülkelerin Amerikan Devletleri Örgütü'nde ve Birleşmiş Milletler'deki bağımsız tutumları gitgide daha ardıcıl hal almaktadır.

Gerek hükümette, gerekse hükümet dışında olsun, ülkedeki gerici çevreler demokratik örgütlerin halka yaptıkları öneri ve çağrılarını sağcı güçler için tehlikeli olacağını, kurtuluş sürecini hızlandıracağını anlıyorlar. Bu nedenle de ABD'nin yardımıyla gitgide daha sık olarak kışkırtmalarda bulunuyor, ilerici güçler üzerindeki baskılarını arttırıyor, çeşitli manevralara başvuruyorlar. Böyle bir durumda, Komünist Partisi'nin demokrasi-nin baş düşmanlarının gözden kaçırılmaması gerektiği konusundaki kararları büyük bir önem kazanmaktadır.

İdeolojik savaşım sürekli kızışıyor. Emperyalizmin elindeki yalan haberler üretme fabrikaları ve bunların yerli şubeleri devrimciler arasında bölünmelere, anlaşmazlıklara, pasifliğe ve umutsuzluğa neden olacak her fırsattan yararlanmaktadırlar. Bu amaçla Komünist Partisi'ne, Marksizm-Leninizm'e saldırmakta, Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelere iftiralara yağdırmakta, işçi sınıfını ve halkı durdurmak, ideolojik bakımdan şaşırtmak için her araçtan yararlanmaktadırlar. Arjantin komünistleri Marksizm-Leninizm'e bağlılıklarını, reel sosyalizmle, yeryüzündeki anti-emperyalist ve devrimci savaşım, sosyalist Küba ile, Nikaragua'daki Sandinist devrimle, Salvador halkının kahramanca savaşımı ile dayanışmasını vurgulamaktadırlar. Partimiz, Polonya'daki Marksist-Leninistlerin karşı-devrimin yolunu kesecekleri konusundaki inançlarını da dile getirmiştir.

(11) Washington'un Arjantin'i Yakın-Doğu serüvenine çekme denemeleri sözkonusudur. *Not Red.*

Konferansta uluslararası komünist hareketin birliği için savaşımın sürdürülmesi kararı vurgulandı. Partinin önünde duran ödevler gitgide daha karmaşık ve daha çeşitli bir hal almaktadır. Bu ise, çeşitli değerlendirmelere, canlı tartışmalara neden olmaktadır. Ne var ki, bunların Marksizm-Leninizm öğretisinin temellerine, reel sosyalizme yönelik olmaması, partinin rolünü şüpheye düşürmemesi gereklidir. SBKP'nin 26. Kongresinde belirtildiği gibi, dünya komünist hareketi içindeki tartışmaların partiler arasındaki ilişkileri güçleştirmemesi, barış uğrundaki ardıcıl savaşımındaki birlik ve beraberliği yoketmemesi gerekir. Bu ise, büyük bir birleştirici ilkedir. Ve emperyalizmin saldırı politikasının engellenmesinde çözümleyici bir etkidir.

Arjantin Komünist Partisi'nin 9. Konferansı izlenecek yolun demokrasi ve barış uğrundaki savaşım platformunu saptayarak demokratik kazanımlar için daha geniş bir birlik sağlanması olduğunu belirtti ki, bu bizim en yakın amacımızdır. K. Marks devrimcilere şunu öğretiyordu: İşçilerin isteklerinin buyrultular yoluyla yerine getirilmesini beklemek saflıktır. Proletarya, kurtuluşuna kavuşmadan önce uzun süre savaşım yürütmeli, insanları ve durumu değiştirecek olan birçok tarihsel süreçleri yaşamalıdır. ⁽¹²⁾ Partimizin stratejik yönü değişmemiştir. Görevimiz yığınlar arasında çalışmak, onların direnişini örgütlemek, tüm halkı savaşımından yana kazanmak ve hiçbir serüvene girişmemektir.

(12) Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 347.

Başta gelen etken birliktir

*Doğu Akdeniz, Yakın ve Orta-Doğu ve Kızıldeniz
Bölgeleri Komünist ve İşçi Partilerinin Bildirisi*

Doğu Akdeniz, Yakın ve Orta-Doğu ve Kızıl Deniz bölgeleri komünist ve işçi partileri temsilcilerinin 1981 yılının Eylül ayında yaptıkları toplantıyla ilgili bir Bildiri yayınlanmıştır.

Belgede, emperyalizmin ve özellikle ABD emperyalizminin saldırgan stratejisi sonucunda uluslararası durumun kötüleşmesi karşısında duyulan tedirginlik vurgulanmaktadır.

Bildiride şunlar belirtilmektedir: Amerikan yönetimi eskisine kıyasla çok daha büyük çabalarla gerici, saldırgan bir politika uygulayarak yu- muşamanın temelini sarsmak, başta nükleer silâhlar olmak üzere güçler dengesinde üstünlük sağlamak, yitirdiği konumları yeniden ele geçirmek, sosyalist topluluğu yıpratmak, ulusal kurtuluş ve işçi hareketine darbe- ler indirmek yönünde bir politika izlemektedir. Bunun yanı sıra Amerikan emperyalizmi, Batı Avrupa'daki emperyalist çevrelerin kendisini daha çok desteklemelerini istemektedir. Pentagon ile NATO'nun saldırı politikasını anti-sovyetizm bayrağı altında destekleyen Çin'li liderler de tehlikeli bir rol oynamaktadır.

Konferansta hazır bulunanlar sosyalist ülkelerin gücünün artmasının, işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesinin emperyalizmin saldırgan politikasının önlenmesine olanak sağladığını belirtmişlerdir.

Komünist ve işçi partileri temsilcileri özellikle Yakın-Doğu, Basra Kör- fezi, Akdeniz, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu'nda durumun kötüleşmesine dikkati çektiler, bu bölgelerde emperyalizm ve bağlaşıklarının izledikleri saldırgan politikanın bu bölgelerde patlamaya hazır bir durum meydana getirdiğini belirtmişlerdir.

Konferans belgelerinde Yakın-Doğu sorununun çözülmesi ve bölgede adil bir barış sağlanması için İsrail'in 1967 yılında el koyduğu Arap top- raklarındaki tüm askerlerini geri çekmesinin, Filistin Arap halkının kendi bağımsız devletini kurmak hakkı dahil, tüm ulusal haklarının tanınması- nın, Yakın-Doğu'da bütün devletlerin egemenliklerinin tanınmasının zo- runluğu vurgulanmaktadır. Komünist ve işçi partilerinin temsilcileri, Sov- yetler Birliği'nin, sorunları çözüme bağlanması ile ilgili olarak Yakın- Doğu'da uluslararası bir konferans düzenlenmesi önerisinin olumlu bir temel oluşturabileceğini belirtmişlerdir.

Bildiride Irak ile İran arasında yürütülmekte olan savaşın sadece ABD'deki strateji uzmanlarının çıkarlarına yaradığı, halkların dikkatini

Amerikan emperyalizmine ve uluslararası siyonizme karşı savaşımdan saptırdığı belirtilmiş, anlaşmazlığın karşılıklı saygı, ulusal bağımsızlık ve egemenlik ilkeleri temelinde barışçı yollarla çözüme bağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Konferansa katılanlar, Afganistan halkının ve devrimci hükümetinin emperyalist müdahaleye karşı savaşımını ve ülkeye yapılan silâhlı saldırılara son verilmesi uğrunda çabalarını desteklediklerini belirtmişlerdir. Başında ABD'nin yer aldığı uluslararası emperyalizmin, Çin hegemonyacılarının, Pakistan'daki militarist çevrelerin ve Arap ülkelerindeki gericiğin Afganistan'ın içişlerine karışmalarını kınayan komünist ve işçi partileri temsilcileri Demokratik Afganistan Cumhuriyeti hükümetinin Afganistan sorunu etrafında durumun normalleşmesiyle ilgili 24 Ağustos 1981 günlü bildirisini tamamiyle desteklemişlerdir.

Bildiride, emperyalizmin, siyonizmin ve Arap gericiğinin tehditlerine karşı kesin savaşım yürütülebilmesi için tüm anti-emperyalist ve yurtsever güçler arasında sağlanacak birliğin büyük önemi vurgulanmıştır.

Komünist ve işçi partileri temsilcileri, savaş tehdidinin ortadan kaldırılması için daha kesin eylem yürütülmesi gerektiğini ortaya koyarak, SBKP'nin 26. Kongresinde kabul edilen ve tüm dünyada barışın sağlanmasına ve silâhlanma yarışının engellenmesine yönelik olan gerçekçi önerileri tümüyle desteklediklerini dile getirmişlerdir.

Konferansa katılanlar, halklara boyun eğdirmek ve onları sömürmek, uluslararası dayanışmayı ve emperyalizme karşı savaşımı zayıflatmak amacıyla uygulanan anti-sovyetizmi ve anti-komünizmi kınamışlar, emperyalizme ve savaşa karşı savaşımında birlik sağlanmasının biricik yolunun komünistlerin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde birleşmeleri olduğunu vurgulamışlardır.

Dünya egemenliği planlarına karşı

Jerenimo Carrera

Venezuela Komünist Partisi MK üyesi

Küba'daki sosyalist devrimde ve Grenada ile Nikaragua'daki halk egemenliğinin kurulmasında en açık biçimde yankısını bulan nitel değişimler Lâtin Amerika'da ve Karayipler bölgesinde durumu kökten değiştirdi. Emperyalist egemenlik sisteminin bunalımı öyle bir aşamaya girdi ki, artık tarihsel perspektif bakımından emperyalistlerin değil, bölge halklarının neler yaptıkları ve yapabilecekleri önemlidir. Emperyalizmin bunalımının artışının en açık seçik kanıtı, Washington'un saldırganlığının artmasıdır.

Amerikan cumhurbaşkanları dış politika doktrinlerine parlak adlar takmaya alışmışlardır. Latin Amerika halkları «iyi komşuluk», «ilericilik adına birlik», «yeni diyalog» (!) gibi politikalarının da, «insan haklarını koruma» kampanyasının da sonuçlarını çok iyi bilmektedirler. Ronald Reagan'ın Beyaz Saray'a gelmesiyle ABD «uluslararası terörizm» ile savaşıma girişti. Aradan geçen bir yılda, bu kampanyanın gerçek anlamı hakkında hiç bir kuşkuyla yer vermeyecek olaylar ardarda sıralandı. ABD her şeyden önce Latin Amerika'daki tüm anti-emperyalist, devrimci güçlere karşı haçlı seferleri ilân etti. İkinci olarak, uluslararası ilişkilerin en basit kurallarını hiçe sayan Washington, kaba dikta yöntemlerinden yararlanmakta, egemen devletlerin içişlerine doğrudan doğruya karışmaktadır. ABD, bölgede tüm aşırı sağcı, faşizm yanlısı çevrelere yeşil ışık yaktaktadır.

Böyle bir doğrultu yeni midir? Bunun yanıtı ancak hayır olabilir. Bilindiği gibi Beyaz Saray, Rio Grande güneyinde tüm devrimci hareketleri boğma konusunda birçok kez kulakları sağır eden demeclerde bulunmuştur. Latin Amerika'da askersel diktatörleri daha fazla desteklemek, çeşitli ülkelerde militarizmi yüreklendirmek şaşırtıcı bir şey değildir. Sovyetler Birliği'ne ve Küba'ya karşı histeriye varan tutumlar almak, komünistleri ve bağlaşıklarını kovuşturmak, demokratik değişiklikleri engellemek gibi girişimler bölgede alışılmış bir şey haline geldi. Nitel bakımdan değişiklik, bölgede meydana gelen nesnel durumdadır.

Bundan 40 yıl önce Venezuela'nın ünlü yazarlarından Enrique Bernardo Nunez, ABD'de yapılan seçimlere, Latin Amerika ülkelerindeki seçimlere kıyasla daha büyük önem verilmesi gerektiğini, çünkü bunların sözkonusu ülkelerin politikasını daha fazla etkilediğini belirtmişti. Ger-

(!) «iyi komşuluk» politikasını cumhurbaşkanı Franklin Roosevelt; «ilericilik adına birlik» programını John Kennedy; Latin Amerika ülkelerinde «Yeni diyalog» politikasını ise Richard Nixon uyguladı. *Not Red.*

çekten de Washington'un tüm batı yarımküresinde sınırsız eylem özgürlüğüne sahip olduğu dönemde durum böyleydi. O yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük elçilikleri, Latin Amerika ülkelerinde hem hükümetleri, hem de muhalefetteki burjuvaziyi denetim altında bulundurabiliyordu. Şu veya bu devletin iç veya dış politikasının yönlendirilmesi, Amerikan diplomatları için bir sorun değildi. Nitekim 50'li yılların başlarında emperyalizmin politikasına karşı ardıcıl savaşım yürütenlerin başında komünistler yer alıyordu. O dönemde tarihsel perspektifi görecektür durumda olanlar sadece politik bakımdan gelişmiş işçiler ve aydınların ilerici temsilcileriydi.

Bugün bölgemizde ABD'nin dış politika stratejisini ayarlayanlar, niyet ve istekleri ne olursa olsun, Amerikan tekelleri için hiç te elverişli olmayan bir durumu gözönünde bulundurmak zorundadırlar. Latin Amerika'nın her yanında ABD'nin hegemonyasına şu veya bu ölçüde karşı koyan güçler belirmekte ve pekişmektedir. Bu direniş gitgide genelleşmekte ve bundan yirmi yıl önce, kimsenin aklından geçiremeyeceği bir düzeye erişmektedir.

Latin Amerika'da anti-emperyalist savaşımın başlıca gücü olan proletarya bir hayli güçlenmiştir. O, yalnız nicel bakımdan değil, en önemlisi nitel bakımdan da büyümüştür. Birçok devletlerde proletaryanın endüstri alanında yer alan bölümü pekişmiştir. Bunu, Brezilya ve Kosta-Rika, Kolombiya ve Peru, Venezuela ve Bolivya gibi ülkelerdeki işçilerin güçlü eylemleri kanıtlamaktadır. Kanlı baskı altında bulunmasına karşın Şili proletaryası da boyun eğmiş değildir. Dominik Cumhuriyeti, Panama, Guayana vb. gibi bazı ülkelerde köy emekçilerinin savaşımı politik nitelik almaktadır.

Emekçiler, politik ve sendikal alanlarda yönetici durumda olanlardan, özellikle tekellere karşı tutumda kavgacı, sınıfsal konumlarda yer alınmasını istemektedirler. Birçok ülkelerde fiyatların ve işsizliğin, enflasyonun artması, ücretlerin düşük olması nedeniyle hoşnutsuzluk artmaktadır. Sermayenin seçkin bir azınlık elinde birikmesini kolaylaştıran ekonomi politikası yığınsal protestolara neden olmaktadır. Bu politika, sadece emekçi yığınları için değil, aynı zamanda orta katmanlarla yerel burjuvazinin önemli bir kısmı için de zararlıdır.

Bölgemizdeki ülkelerin burjuvazisi derin bir ayrışma süreci içindedir. Eskiden kalma tarım burjuvazisi kadar, genç endüstri burjuvazisi de önüne geçilmez bir hızla gelişen finans kapital karşısında çaresiz kalmaktadır. Bu süreç ise, aralarında çıkar ortaklığından çok anlaşmazlıklar bulunan kapitalist sınıfın iki gruba bölünmesine yolaçmıştır. Bölgenin birçok ülkelerinde tekelleri burjuvazi biçimlenmektedir. Sayıca az olan bu seçkinler grubu, bankalar sistemi aracılığıyla tüm endüstriyi, tarımı ve ticareti denetim altında bulundurmaktadırlar. Bu burjuvazinin önemli bir

kısmı, başta ABD olmak üzere emperyalist devletlerdeki mali sermaye ile ortak olmuştur. Bu alandaki bağların sonucu olarak, toplumsal kavramlar bakımından yabancı bir deyim olan ortak burjuvazi deyimi ortaya çıkmıştır. Ne var ki, akla gelebileceği gibi, yerel tekелci grupların yabancı emperyalizmle bağlar kurması ve ortak burjuvazinin ihanet niteliği taşıyan eylemlere girişmesi isteklerinin gerçekleştirilmesi şansı azalan ve hoşnutsuzluk nedenleri durmadan artan kapitalistler sınıfının tekелci olmayan bölümünün eyleme geçmesine yol açmaktadır.

Bugün Washington'un tehditleri demokratlara, sosyal-demokratlara, hristiyan-demokratlara, liberallere yöneliktir, yani burjuvazinin tekелci olmayan bölümünü ve orta katmanları hedef almaktadır. Ne yazık ki, anti-komünist şantajın Peru, Kolombiya, Venezuela, Ekvador, Kosta-Rika, veya Dominik Cumhuriyeti gibi ülkelerin hükümetleri üzerinde etkili olmadığı söylenemez. Böyle olsa da, ABD'nin Latin Amerika'daki reel ve potansiyel bağlaşıkları arasında bölünmeler vardır. Washington'un her politik kararı, Latin Amerika, ülkelerinin hepsinde hoşnutsuzlukla karşılanmamaktadır. Reagan'ın Pinochet, Strössner vb. gibilerini yüreklendirmesi Carlos A. Perez, Lose Lopez Portillo, Jose Pena Comez ve benzerleri tarafından hoşnutsuzlukla karşılanmamaktadır. (2) Her ne kadar Luis Herrera Campins ve Julio Cesar Turbay Ayala (3) gibi Beyaz Saray'ın politikasını benimsemeye hazır «demokratik liderler» bulunsa da, ABD bir silâhlı çatışma halinde ancak paralı ajanlarıyla tekелci ortak burjuvaziye bel bağlayabilir.

Latin Amerika'da ve Karayipler bölgesinde ayrı ayrı ve bazen birbirine karşıt biçimlerde gelişen devletler bulunsa da, hepsi de dış politikalarını ulusal çıkarları temelinde yürütme isteğini duymaktadırlar. Burada sadece Küba, Nikaragua ve Grenada gibi emperyalist yolla ilgiyi kesmelerine ve uluslararası sorunlarda gerçekten bağımsız konumlarda yer almalarına olanak sağlayan devrimci değişimleri gerçekleştirmiş olan ülkeler söz konusu değildir. Burada önemli olan, bölgedeki birçok kapitalist devletlerde uluslararası güçler dengesindeki gelişmeler ve değişmelere dayanan iç etmenlerin etkisiyle her ülkenin sorunlarını «kendi kafasıyla» çözmek, Washington'un militarist arabasına koşulmamak olanaklarını sağlayacak koşullar yaratılmasıdır. Nitekim, son yıllarda Meksika, Venezuela, Brezilya ve Arjantin gibi devletler tamamiyle özerk eylemlerde bulunmak konusunda birçok örnekler vermişlerdir.

(2) C. A. Perez – Venezuela'nın eski başkanlarından, Demokratik Eylem Partisi'nin sosyal-demokrat kanadının lideri ve Sosyalist Enternasyonal'in başkan yardımcılarının biri; J. L. Portillo-Meksika Cumhurbaşkanı; J. P. Gomez-sosyal-demokrat doğrultulu, Dominik Devrim Partisi'nin lideri.

(3) L. H. Campins-Venezuela Cumhurbaşkanı, Hristiyan-Sosyal Partisi başkanı; J. C. Ayala-Kolombiya Cumhurbaşkanı, Liberal Parti lideri.

Elbette, bütün özerk eylemlerin demokratik bir içerik taşıdığı söylene-
mez. Uluslararası alanda atılan herhangi bir adımın gerçek niteliğini
belirleyen şey, yönetimin sınıfsal karakteridir. Ama birçok Latin Amerika
hükümetleri, çıkarlarını ABD emperyalizmine feda etmek istemeyen yerel
burjuva katmanlarını temsil etmektedirler. Bazan yönetici sınıflarda, orta
büyüklükte devlet olsa da, yine de bir devlettir biçiminde hastalık dere-
cesine varan bir kompleks ortaya çıkmaktadır. Bu gibi çevreler, bu kom-
plekslerin etkisi altında bulunarak Latin Amerika'da kendilerine özgü bir
etki alanı yaratmaya çalışmakta ve emperyalizmin başlıca merkeziyle
karşı karşıya gelmektedirler. Bütün bunlara ciddi yalpalamalar ve çeliş-
kiler eşlik etmektedir. Yönetici gruptaki yer değiştirmeler dış politikada
yeniden düzenlemelere yol açmaktadır. Bunu Venezuele'da Hristiyan-
Sosyal Partisi'nin erke gelmesinden sonraki deneyimler açık seçik ortaya
koydu. Ülkenin yeni yöneticilerinin Salvador cuntasındaki Hristiyan-
demokratlarla işbirliği yapmaları, Venezuela'nın petrol-gaz endüstrisini
millileştirmek ve Nikaragua'da Sandinist devrimi desteklemekle kazan-
dığı uluslararası saygınlığı şiddetle sarstı. Bunun yanı sıra ilerici politika-
nın ardıcıl olarak güdüldüğüne de tanık oluyoruz ki, buna Meksika'nın
Salvador'daki olaylar karşısındaki tutumu örnek gösterilebilir.

Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı, göreceli olarak başınabuyruk bir
tutum içinde bulunan burjuva hükümetleri bile devrimci değişikliklerden
korkmaktadırlar. Ne var ki, toplumsal gelişmeleri bu hükümetlerin ira-
desi saptamadığı gibi, bu gelişmeler Amerikan emperyalizminin istek-
lerine de bağlı değildir. Değişiklikler yığınların anti-emperyalist, de-
mokratik potansiyelinin birikmesinin ve uygulama olanaklarının artma-
sının nesnel sonucudur.

Ortaya şöyle bir soru çıkıyor: Bugünkü koşullarda bu potansiyeli legal
olarak yönlendirmek olanağı var mıdır, halkın hoşnutsuzluğu seçimler
yoluyla giderilebilir mi?

Elbette ki böyle bir olanak vardır ve komünistler bunu hiç bir zaman
gözden kaçırmamaktadır. Halk iradesinin demokratik yoldan gerçekleş-
mesi olasılığı ayrı bir sorundur ve şimdilik bu olasılık son derece küçük-
tür. Bugünkü durumda seçim yolu bölgemizin bir tek ülkesinde olsun
kökten değişikliklere şans tanımamaktadır. Üstelik, bu ülkelerden çoğun-
da serbest seçimin ne olduğu da bilinmemektedir. Bu ülkelerde seçimler
ya Şili diktatörü Pinochet'in yaptığı gibi birer komediye dönüşmekte, ya
da örneğin Arjantin veya Uruguay'da olduğu gibi askersel yönetimin
direktiflerine uyularak yürütülmektedir.

Bugünkü burjuva toplumlarındaki seçim süreçleri bundan 20-30 yıl
önceki seçimlerde tanık olduklarımızdan tamamiyle farklıdır. ABD'ndeki
politik sistem seçimlerin örgütlenmesinde öyle yöntemler uygulamakta-
dır ki, devrimci güçlerin seçimlere katılma olanakları son derece azal-
maktadır. Burjuvazi de bu yöntemleri uluslararası çapta etkin olarak uy-

gulamaktadır. Bununla ilgili olarak hemen hemen Amerikan örneğine uygun iki partili bir sistemin meydana getirildiği Venezuela örnek verilebilir. Ülkedeki partilerin her ikisi de (Demokratik Eylem Partisi ve Hristiyan-Sosyal Partisi) plânladıkları sonuçları elde edebilmek için seçim kampanyalarını Amerika Birleşik Devletleri'nden veya Federal Almanya'dan çağırılmış uzmanların yönetimine vermektedirler.

Bilimsel-teknik devrim seçim öncesi ajitasyon ve propagandanın geleneksel biçimlerinde büyük değişikliklere neden olmuştur. Günümüzde televizyonun etkisi ölçülemeyecek boyutlara ulaşmıştır. Bilindiği gibi, şu veya bu adayın nutuk söylediği mitinglere katılan her yurttaş başına, evinde oturup mitingi televizyondan izleyen biner seçmen düşmektedir. Oysa, devrimci partilerin adayları televizyondan ya pek az yararlanabilmekte, ya da bu haktan tümüyle yoksun bırakılmaktadırlar.

Burjuvazi seçimleri büyük vurgunlar vurma aracı haline getirmiştir ve bunları üstenci anlayışıyla örgütlemektedir. Sonuçları, yapılan yatırımlar ve kullanılan teknik saptamaktadır. Kapitalist ülkelerde bütün yığınsal iletişim araçları tekelleştirildiğinden küçük rakipler «pazar»ın dışında kalmaktadırlar. Radyo ve televizyon istasyonları ister özel sektörün elinde bulunsun, ister devlet malı olsun tekel anlayışıyla çalışmaktadırlar. Basın ise diğer yığınsal iletişim araçları karşısında sinmektedir. Bunun yanı sıra komünistlerin veya ekonomik ve politik bakımdan tekelleşmemiş olan diğer basın organlarının tek sayısına karşılık, tekelleşmiş basımevlerinin gazete ve dergilerinden biner tane düşmektedir.

Devrimci güçlerin olanaklarına değer biçilirken somut ulusal koşullar arasında büyümekte olan farkların da gözönüne alınması gereklidir. Günümüzde her ülkede sadece ekonomik değil, politik gelişmedeki düzey farklarından ileri gelen bir farklılaşma süreci oluşmaktadır.

Büyük bir grup ülkenin ulusal durum ve eğilimlerindeki çeşitliliğin durmadan arttığı bir zamanda «Latin Amerika» deyişi gitgide daha puslu bir görünüm almaktadır. Artık bölgemizde kendilerine özgü yarıları olan birkaç kesimden söz etmek gerekir. Bunlardan özellikle Karayipler bölgesi üzerine dikkatle eğilmek gerekir. Olaylar tarihsel bakımdan öyle gelişmiştir ki, bu kesimde Amerikan emperyalizminin etkisi en açık seçik biçimde görülmektedir. Emperyalistler dünya çapındaki yayılmayı buradan başlatmışlardır, ve hegemonyalarının zayıf halkası da burada ortaya çıkmıştır. ABD'nin «içdenizi» olan Karayipler bölgesi, devrimci fırınaların merkezi haline gelmiştir.

Karayipler bölgesindeki ⁽⁴⁾ devrimci savaşımın başta gelen niteliği

(4) Burada Karayipler bölgesi denirken, aralarında Karayipler Denizi'nde kıyısı olan Orta Amerika ve bazı Güney Amerika ülkeleri de yer almak üzere, geniş anlamda bir coğrafi kesim gözönünde bulundurulmaktadır.

ayaklanma hareketinin çeşitli biçimlerde yeniden ortaya çıkmasıdır. Nikaragua'da kurulan birçok gerilla müfrezesinin birleşmesinden ulusal ordu doğmuş ve bu ordu, gerçek bir savaşın tüm cephelerinde utkuya erişmiştir. Grenada'da ayaklanan yığınlar, 24 saat içinde erke yürekli-likle el koymuşlardır. Salvador'daki gerilla müfrezeleri hükümet ordu-suna karşı geniş ölçüde eylemlere girişebilecek bir orduya dönüşmüştür.

Bugün silâhlı savaşıma atılanlar, sadece, 60'lı yıllarda olduğu gibi ayaklanan öğrenciler veya profesyonel devrimciler değildir. Bugün gerilla müfrezelerinin en güvenilir yedekleri, işçiler ve köylüler ve aynı zamanda orta katmanlardır. Bu arada kadınların silâhlı savaşımında daha önce örneği görülmemiş ölçüde yer aldıkları görülmektedir ki, bu da, zamanımızın dikkate değer olgularından biridir. Gençlik ise devrimci süreçte çok büyük bir rol oynamaktadır. Nitekim Nikaragua'daki kurtuluş destanını yazan Sandinistlerin üçte birini kadınlar oluştururken, yirmi yaş dolayındaki gençlerin oranı %90'ı bulmuştu. Bu durum Orta Amerika ile Karayipler bölgesindeki çeşitli ülkelerde yürütülen silâhlı savaşıma yığınsal bir nitelik kazandırmaktadır.

Her ne kadar gerilla savaşı, ayaklanma hareketi bölgenin bütün ülkelerinde devrimin gerçekleştirilmesi için genel bir araç sayılmasa da, bu savaşın bu ülkelerden bazılarında oynadığı rol de yadsınamaz.

Biz burada Hudson Enstitüsü'nden Hermann Kahn ve yandaşları ile *fütürizm konusunda rekabete girecek değiliz. Fakat Marksist-Leninist bilime dayanarak yaptığımız araştırmalar şunu göstermektedir: Bölge-deki dönüşsüz değişimler süreci öyle bir yeni durum yaratacaktır ki, Washington'dakiler istesin veya istemesin, yeni yeni devrimler kaçınılmaz olarak birbirini izleyecektir.*

Bu devrimlerin nasıl gelişeceği şimdiden bilinemez. Halklar, somut durumlara bağlı olarak çeşitli öğeleri bir araya getirerek çok çeşitli savaşım biçimlerine başvuracaklardır. Ne var ki, günümüzdeki eğilimlere dayanarak, zora başvurma biçimlerinin ve hepsinden önce yığınların ve orduda emperyalist müdahaleye karşı koyan çevrelerin ortak eylemlerinin üstün gelmesi beklenebilir.

Devrim ister barışçı yoldan, ister barışçı olmayan yoldan gelişsin her zaman çetin bir iştir. Öne çıkan güçlükler ister doğal olsun, isterse yapay, daima çok çeşitlidir. Bu nedenle son derece çeşitli engellerin, ama herşeyden önce devrimci güçler arasında oluşan engellerin ortadan kaldırılması başta gelen ödevdir.

Bununla ilgili olarak, bundan birkaç yıl önce Batı Avrupa'daki aydınların bazı çevrelerinde moda haline gelen «sol anti-sovyetizm»i anımsayabiliriz. Ne yazık ki, bu tehlikeli hastalığın virüsü Latin Amerika'da da yayılmış ve bazı solcu partiler arasında yer etmiştir. Anti-komünizmin

bu çeşidi burjuva ideolojisinin geleneksel araçlarından yararlanmakta, bunlara sadece yeni bir biçim vermektedir. Böyle olsa da, bu «sol anti-sovyetizm»in etkisi hiç te az olmamıştır. Çünkü, bu «izm»in yandaşlarından çoğu demokratik, ilerici sayılan çevrelerden çıkmıştır; özellikle gençliğe büyük zararları olmuştur. Sol anti-sovyetizmin borazanları, geçmişteki bazı dönemlere veya çeşitli ülkelerde geçen olaylara dayanarak gençlere yalan yanlış enformasyon vermektedirler. Bunun peşinden kısır döngü başlamakta, aldatılanlar da başkalarını aldatmaktadırlar. Bu anti-sovyetizmi yayanların her ne kadar aldatılanlar artık inanmaz duruma gelseler de, arkalarında emperyalizm tarafından finanse edilen psikolojik savaş merkezleri bulunmaktadır. «Sol anti-sovyetizm» dünya gericiliğinin ideoloji ve propaganda çabalarının önemli bir yanını oluşturmaktadır. Emperyalistler ulusal kurtuluş hareketi ve dünya komünist hareketi arasında çelişkiler yaratmak için «sol anti-sovyetizm»den yararlanmaktadırlar.

Bu virüs on yıldan fazla bir zamandan beri partimize, tüm Venezuela halkına büyük zararlar vermekte, solcu güçleri birbirine düşüren anlaşmazlığın nedenini oluşturmaktadır. Ülkemizde Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıların, Venezuela'da geniş bir solcu cephenin oluşması bakımından reel olanakların meydana çıktığı bir zamanda yenilenmesi bir rastlantı değildir. Anti-sovyetizme başvurular arasında, görünüşte birliğin başlıca yandaşları olması gereken liderler yer almaktadır.

Sosyalizme Doğru Hareket Partisi'nin lideri Teodoro Petrov bu konudaki «özel tutumunu» bir kez daha ortaya koydu. Demeçlerinden birinde «dünyada sosyalizm yoktur» ⁽⁵⁾ diyen Petrov, başka bir demecinde Latin Amerika'da devrimci hareketin ABD'nin güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek biçimde gelişmesi gerektiğini söyledi. Ona göre, ABD için önemli olan «devrimin Sovyet askersel üssü haline dönüşmesine» ⁽⁶⁾ izin verilmemesidir. Bu ise, şu anlamı taşımaktadır: ABD devrimi kana boyarsa suç Sovyetler Birliği'nin olacaktır; buna karşılık «bedbaht» emperyalistler «güvenliklerini» sağlamak hakkından tamamiyle yararlanabileceklerdir.

Bu demeçlerin verildiği günlerde, basında Douglas Bravo tarafından düzenlenen bir belge yayınlandı. Eski gerilla savaşçılarından ve Venezuela Komünist Partisi'nin yöneticilerinden biri olan Bravo, adı geçen belgede gözden düşen Maocu görüşleri aklınca şirin göstermektedir. Pekin'e yaptığı gezilerden birinden dönüşünde Venezuela'nın önünde izlenebilecek üç yol bulunduğunu ileri süren Bravo, şu savlarla ortaya çıkmıştır: Birincisi, durumun olduğu gibi sürdürülmesi; ikincisi, «Sovyet modelinin etkisi; üçüncüsü ise, «özel, ulusal ve aynı zamanda Latin

(5) «El Nacional», 19 Ocak 1981.

(6) «KO EYU», Ocak 1981, s. 15.

Amerika damgası taşıyan yol» (7). Görüldüğü gibi, Douglas Bravo'nun isteği yeni bir Haya de la Torre (8) olmaktır.

Bu gibi demeçlerle güdülen amaç, Sovyetler Birliği'nin politikasına karşı güvensizlik uyandırmak, SSCB'nin kurtuluşları uğrunda savaşım veren halklarla dayanışmasını kuşkulu göstermektir. Petrov ve Bravo gibi kişiler, bu tür araçlara başvurarak Venezuela toplumunun etkili çevrelerini kendilerinden yana kazanmak, veya tarafsızlaştırmak amacını gütmektedirler.

Biz komünistler, bu tipten ikiyüzlülüğün kesinlikle karşısındayız. Bir kimsenin ister «solda» yer alsın, isterse sağda, Sovyetler Birliği'ne karşı tutum alması, emperyalistlerin değirmenine su akıtması demektir. Tarih anti-sovyetizm bayrağı altında hiçbir zaman ve hiçbir yerde herhangi bir devrimci hareketin utku sağladığına tanık olmamıştır. Elbette ki, erki elde etmek olanağı vardır, fakat kendi ülkeni, sosyalist topluluk ülkeleri ve hepsinden önce Sovyetler Birliği'yle karşı karşıya getirmek pahasına gerçek (Pol Pot tipinden değil!) sosyalizmi kurmak olanak dışıdır.

Washington onyıllar boyunca Latin Amerika ülkelerinin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle bağlar kurmasını engellemek için boşu boşuna çabalar harcadı. ABD yöneticileri bunu Latin Amerika'daki politikalarının başlıca öğelerinden biri saydılar. Bugün bölgemizdeki ülkelerin sosyalizm dünyasıyla bağlarını geliştirmelerine hiçbir güç engel olamaz. Artık bölgemizde bu gibi ilişkiler kurmak için Washington'dan izin alan ülkelerin sayısı iyice azalmıştır.

L. İ. Brejnev yoldaş SBKP'nin 26. Kongresinde şöyle demiştir: «Aralarında Meksika, Brezilya, Arjantin, Venezuela ve Peru olmak üzere, Latin Amerika devletlerinin uluslararası alandaki rolü önemli ölçüde artmıştır. Biz, SSCB ile Latin Amerika ülkeleri arasında karşılıklı yarara dayalı ilişkilerin gelişmesinden son derece memnunuz ve bu ilişkileri gelecekte daha da geliştirmeye hazırız.» (9) Sovyet parti ve devlet yöneticisinin bu sözleri, ABD hükümetinin «iyilikle de olsa, kötülükle de olsa» önleyemeyeceği önemli değişimleri dile getirmektedir.

Latin Amerika ile Karayipler bölgesindeki devrimci hareket ortak emperyalizmin tehditlerine kesinlikle karşı koyacak durumdadır. Bugün Salvador, Guatemala ve Haiti'de radikal toplumsal değişiklikler gündemde yer almış durumdadır. Kolombiya ve Kostarika gibi demokratik oldukları kabul edilen ülkelerde toplumsal durum şiddetli politik sarsıntılara yol açacak ölçüde nazikleşmiştir. Aynı türden olaylar Paraguay'daki kanlı

(7) Bak: «Ruptura continental, № 8, 1981, s. 29. Adı geçen dergi, «Venezuela Devrimi Partisi» Maoocu gruplardan birinin organıdır.

(8) Haya de la Torre – «Partido Alianza Popular» adlı küçük burjuva partisinin kurucularından biri olan Perulu politikacı.

(9) SBKP'nin 26. Kongre materyalleri, Moskova, 1981, s. 25.

diktatörlüğün ezgisi altında olgunlaşmaktadır. Tarihsel değişimler sürecini hiç kimse durduracak durumda değildir.

ABD'deki yönetici çevreler büyük güçlekle karşı karşıyadır. İç politikada tuttıkları yol, onları ekonomik sarsıntının bataklığına sürüklemiştir. Dış politika alanında manevra yapabilme olanakları ise, emperyalizmin köleliği altından kurtulma savaşımlı yürüten ülkelerin kurtuluş hareketiyle dayanışma halinde olan sosyalist topluluğun gücü karşısında git-gide daralmaktadır. Latin Amerika ile Karayipler bölgesindeki geniş halk yığınları ve yönetici sınıflar «kuzeydeki büyük komşunun» geçirmekte olduğu bunalımın etkilerini dolaysız olarak üzerlerinde hissetmektedirler.

Emperyalist politikanın yapıcılar, halklarımızın eyleme geçme yeteneklerinin arttığını, buna birçok nesnel ve öznel etkenlerin katkıda bulunduğunu anlıyorlar ve bunun için de halkları korkutma denemelerine başvuruyorlar. Bu amaçla psikolojik alanda çeşitli saldırılar düzenliyorlar. Bunun örneklerinden birinin Reagan'ın danışmanlarından Richard Allen ile Rogers W. Fontaine gibi gericiilerin hazırladıkları ve yaydıkları Santa Fe grubu projesi adı verilen belgedir. ⁽¹⁰⁾ ABD dışişleri bakanlığında «beyin tröstlerinin» sert politikayı öneren daha bir hayli raporunun bulunduğu kuşkusuzdur. ABD hükümeti ülkelerimizin içişlerine karşışma eylemlerini arttırmakta, ekonomik, politik, diplomatik ve askersel alanlarda etkisi olabilecek her olanağa başvurmaktadır. Örneğin, Salvador'un içişlerine çoktandır karışan ⁽¹¹⁾ (ABD), şimdi bu ülkeye silâhlı müdahalede bulunmaktadır. Böyle olsa da, halkın kahramanca savaşımlı ezilememiş, devrimci hareket yok edilememiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yönetici çevrelerin egemen olmak alanındaki öznel istekleriyle, bunların gerçekleştirilmesinin nesnel olanakları arasındaki çelişkiler Washington'da şiddetli tepkiler uyandırmaktadır. Bu durumda ABD, kumarda kuvvetli kâğıdı olmadığı için çileden çıkarak blöfe kalkışan oyuncuyu andırmaktadır. Hiç kuşku yok ki, herşey blöfe bağlanamaz. Psikolojik saldırı tamamiyle belirli bir hedefe yöneliktir. Reagan yönetimi tehdit taktiğine, partnörlerini belirli ölçüde geri adımlar atmaya zorlamak için başvurmaktadır. Fakat asıl amacı stratejik düşmanı olan dünya sosyalizmini «hırpalamaktır».

Son zamanlarda uluslararası durum oldukça karmaşıklaştı, özellikle Karayipler bölgesinde durum gerginleşti. Bu durumdan asıl sorumlu olan Amerika Birleşik Devletleri'dir ve Fidel Castro'nun Parlamentalararası Birlik'in 68. Konferansında belirttiği gibi, Washington, en gerici çevreleri temsil etmektedir. Askersel-endüstriyel kompleksin çıkarlarının temsilcisi

⁽¹⁰⁾ Bak: Rodney Arismendi, «Yine tümel düşüncesizlik üstüne», «BSS», № 7, 1981. *Not Red.*

⁽¹¹⁾ Son iki yıl içinde, ABD dışişleri bakanlığının yeni yeni isteklerine uyularak en az üç kez hükümet değişikliği tezgâhlanmıştır.

olan Reagan yönetiminin Latin Amerika'da bazı ülkeler arasında sınır çatışmalarının arttığı bir zamanda bölgeye silâh gönderme eylemlerini hızlandırması büyük tedirginliklere yol açmaktadır. Bugün Latin Amerika'da şimdiye kadar eşi görülmemiş bir silâhlanma yarışı yürürlüktedir. Bu alanda son örnek Venezuela'dır. Bugün ülkemizin «F-16» tipinden 24 avcı-bombardıman uçağı alabilmek için muazzam paralar harcaması gereklidir. Dış politika içte olduğu kadar dıştaki güçler dengesinin sonucudur. Bu gerçeğe, değişim eğilimlerine uymayan her türlü dış politika ergeç başarısızlığa uğrar. Bunu Amerikalılararası ilişkilere uygularsak ortaya şu gerçek çıkar: ABD'de de Cumhurbaşkanlığına kim gelirse gelsin, hiç olmazsa «Monroe doktrininin» ⁽¹²⁾ tarihe karıştığını iyice bilmesi gerekir. Latin Amerika ve Karayipler bölgesi ülkelerinde ayrımlaşma süreci hızla gelişmekte ve bu ülkelerdeki egemen sınıfların çıkarları ABD'deki yönetici çevrelerin istekleriyle sık sık çatışmaktadır. Bölgedeki birçok devletlerin, topraklarının büyüklüğüne ve nüfus sayısına bakmadan daha büyük bağımsızlıktan yararlanabilmeleri koşulları olgunlaşmaktadır. Anti-emperyalist hareketin nesnel temeli ciddi ölçüde genişlemiştir.

Çin'deki sözde devrimcilerin deyimiyle, emperyalizmi «kâğıttan kaplan» saymak akılkârı değildir. Devrimciler düşmanın gücünü küçümsemek hakkına sahip değildirler. Böyle olsa da, bugün Latin Amerika'da ABD emperyalizminin reel gücünü büyümsemek te o derece tehlikelidir. Böyle bir düşünce halk savaşımının kösteklenmesine, çok tehlikeli ve zararlı olan savunma taktiğinin uygulanmasına yol açabilir.

(12) ABD'deki yönetici çevreler arasında geçmişin bu kalıntısına bugün de dört elle sarılanlar görülmektedir. Örneğin, ABD Savunma Bakanı K. Weinberger, Salvador devrimiyle dayanışma halindeki ülkeleri tehdit ederek böyle bir dayanışmanın «Latin Amerika'yı ABD'nin etki alanı içine sokan Monroe doktrinine aykırı olduğunu» söylemiştir. («International Herald Tribune», 11 Mart 1981).

Büyük yalanın tırmanışı

Bilindiği gibi büyük yalan teorisi, nazi propagandasının elebaşısı Göbbels'in silâhlığında önemli yer almıştır. Göbbels'e göre, insanları inandırabilmek için yalanın elden geldiğince sık yinelenmesi gereklidir. Büyük yalanın uzmanları olan Hitlerci canilerin utanç verici sonlarından ders almayan, Truman ve John Foster Dulles'ten Carter'e kadar birçok öncüllerinin yüzkıztarıcı iflâslarını unutan Reagan hükümeti, çoktandır ipliği pazara çıkmış olan «Sovyet tehdidi» uydurmasına dayanarak «Sovyetlerin Askersel Gücü» başlıklı bir broşür bastırdı.

Broşürün, ABD Savunma Bakanı K. Weinberger'in önsözü ile resmen piyasaya sürülmesinden önce, «New York Times» ve «International Herald Tribune» gazetelerinde geniş reklâmı yapıldı, kamuoyuna duyurulmasına çalışıldı.

İlginç olan broşürün içeriği değildir, çünkü eninde sonunda Weinberger ve benzerleri gibi askersel-endüstriyel kompleksin borazancıları tarafından yinelene yinelene içi dışına çıkmış olan yalanların «belgeleştirilmiş» biçiminden oluşturulmuştur. İlginç olan broşürün yayınlanması için seçilen zamandır.

Broşür, tam Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı A. Gromiko ile ABD Dışişleri Bakanı A. Haig arasında Avrupa'daki nükleer roketlerle ilgili görüşmelerin başlatılması konusunda anlaşmaya varılmasından hemen sonra ve Reagan'ın eşi görülmemiş bir silâhlanma yarışı dönemini açıklayan kararından hemen önce yayınlanmıştı. Bu olay, aynı zamanda, Amerikan emperyalizminin silâhlanma yarışını yeniden hızlandırma kararını alması üzerine Batı Avrupa'da ve ABD'nde nötron bombaları üretilmesi, bunların Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi ve «MX» roketlerine karşı; barış, yumuşama ve silâhsızlanma için, benzerine rastlanmamış yığınsal protesto eylemlerinin başgösterdiği zamana rastlatılmıştır. Yani, ABD'nin partnörlerinin çoğunluğunun Avrupa'da yumuşamadan ve stratejik silâhların kısıtlanması yolundaki diyalogun sürdürülmesinden yana tutum aldıkları bir zamanda öne sürülmüştür.

Broşürde bütün ciddi olgular görmezlikten gelinmekte, ya da tersyüz edilmektedir. Bunun yayınlanması, ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall'in, Reagan yönetiminin bu gibi olgular karşısında manevralara başvurmak zorunda kaldığı konusundaki görüşünü doğrulamıştır. Broşürde, Sovyetler Birliği'yle görüşmelere yanaşılması aslında bir bahaneneden, «görüşmelerle ilgili görüşmelerin görüşülmesine rıza göstermek» gibi kurnazca bir taktikten başka bir şey değildir. Bu süre içinde tarihte rastlanan en büyük silâhlanmanın tempolarını hızlandırma amacı güdülmektedir.

Beyaz Saray'ın uydurduğu yalanların ve başvurduğu sahteciliklerin listesi bir hayli uzundur ve dünya kamuoyunca iyi bilindiği için bu son tirmanın insanları aldatma şansı pek fazla değildir. İyi niyetli her insanın savaş sonu dönemini şöyle bir gözönüne getirmesi broşürde Sovyetler Birliği'nin her tür silâhı sadece askersel dengeyi sağlayabilmek için (ki aslında silâhsızlanma fikri de bu temele dayanmaktadır), ABD'nin sahip olduğu silâhlara karşı elde silâh bulundurmak için ürettiği gerçeğinin tersyüz edildiğini görebilmesi için yeterlidir.

ABD'nin eski Moskova büyükelçilerinden George F. Kennan bu yılın Nisan ayında, kendisine Albert Einstein Barış Ödülü'nün verilmesi dolayısıyla yaptığı konuşmada şunları belirtmiştir: «Biz bu silâhın (yani nükleer silâhın – J. W.) üretilmesinde ABD'nin daima bir adım önde yürüdüğünü unutmamalıyız. Bu silâhı ilkönce yapan ve deneyen biziz; onun yıkıcı gücünü, nötron bombasını da üreterek, biz artırdık; çok başlıklı nükleer silâhı icadedenler de biziz; nükleer silâhları «ilkönce kullanma» ilkesinden vazgeçme konusundaki önerileri her defasında biz reddettik ve yine biz ve yalnız biz-Tanrı kusurumuzu affetsin-öfkemize yenilerek başkalarına, onbinlerce masum insana karşı kullandık . . . Bana göre nükleer bomba şimdiye kadar yapılan silâhların en uğursuzudur ve hiçbir zaman kullanılması akla uygun olamaz.» Eski diplomatın bu konuşmasını yorumlayan The Des Moines Register (Iowa eyaleti) gazetesi şunları yazdı: «Silâhlanma yarışı çılgınlıktır ve hiç kimse tarafından kazanılamaz. Böyle bir yarış, üstünlük elde etmeye kalkışana sadece zarar verebilir. Bu nedenle bu yarışın durdurulması gereklidir.» (1)

İşte Sovyetler Birliği'nin birçok kez açık seçik ortaya konan ve SBKP'nin 26. Kongresindeki barış girişimleriyle yeniden doğrulanan konumu böyledir. Amerikan halkı dahil, dünya halklarının isteği de budur.

Tekelci sermayenin yürüttüğü psikolojik savaş organları «Sovyet tehdidi» ile ilgili «yeni» söylentiye sesleri yettiği ölçüde yineleyebilirler. Ne var ki büyük yalanla koparılan gürültü barış ve silâhsızlanma uğrunda savaşım yürüten milyonlarca insanın sesini bastıramaz, çünkü oynanan kart insanlığın varolup olmamasıyla ilgilidir ve halkların bugünkü ve yarınki kuşakların yaşamı uğrunda yürüttükleri savaşımı, en büyüğü de dahil, hiçbir yalan durduramaz.

James West
ABD Komünist Partisi
MK Politik Bürosu üyesi

(1) «The Des Moines Register», 28 Mayıs, 1981.

Çelişkili evrim

ASYA-AFRIKA KESİMİNDE KAPİTALİST GELİŞME KONUSUNDA ULUSLARARASI FIKIR DEĞİŞ-TOKUŞU

Asya-Afrika kesimindeki toplumsal gelişme, sömürü ilişkileri egemenliğin daralması koşulları içinde oluşmaktadır ve son onyıllar içinde eski sömürgelerin halkları birçok kez kapitalizme karşı seçenek olarak devrimci-demokratik ve sosyalist yolu seçmiş bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bugün de kurtulmuş olan ülkelerin büyük bir kısmı gelişmelerini burjuva, kapitalist yolla sağlamaya çalışmaktadırlar. Dergimizin Asya ve Afrika ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketi sorunlarını konu edinen komisyonu «Asya-Afrika kesiminde kapitalist gelişmenin temel çizgileri, özellikleri ve yasallıkları» sorunuyla ilgili uluslararası bir toplantı düzenledi. Teorik sorunlara öncelik tanınan toplantıda söz alanlar, yerel kapitalizmin doğmasını, izlediği yolları ve eğilimlerini belirleyen konuşmalar yaptılar.

Toplantıya Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi MK Genel Sekreteri Seydou Cissoko, İran Halk Partisi MK Politik Bürosu üyesi Ali Havari, Ürdün Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi Naim Aşhab, Filipinler Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi Jose Lava, Endonezya Komünist Partisi Yönetimi üyesi Satiadjaja Sudiman, Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi Sarada Mitra, Tunus Komünist Partisi MK üyesi Tahar Ali, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) MK aday üyesi Agamemnon Stavrou, Türkiye Komünist Partisi'nden Kemal Kervan, Sudan Komünist Partisi'nden Ahmet Salem, Güney Afrika Komünist Partisi'nden Govan Molefe, Leseto Ulusal Üniversitesi Ekonomi Kürsüsü öğretim üyelerinden Michael Safali, Sudan'lı ekonomistlerden Şarif Dişoni, İran'lı ekonomistlerden Azad Farsi, SSCB Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsünden ekonomi bilimleri doktoru Gleri Şirokov ve Tarih Bilimleri doktoru Nodari Simoniya, Demokratik Almanya Cumhuriyeti «Karl Marks» Üniversitesi'nden tarih bilimleri doktoru Helmut Nimschowski katıldılar. Aşağıda yapılan görüşmelerin bir özeti yer almaktadır.

YEREL KAPİTALİZMİN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ

Görüşmelere katılanlar ilkönce Asya ve Afrika ülkelerinde yerel kapitalist yapının biçimlenmesindeki genel çizgileri incelediler. Söz alanlardan bazılarının kanısına göre, kapitalizmin bu kesimindeki doğuşunun ve gelişmesinin özelliklerini «ikincil», türeme kapitalizm denebilecek özellik oluşturmaktadır. Bu kesimlerde kapitalizmin ilk adımlarını, iç sü-

bırakmaktadır. Geri kalmış ekonomik sistemlerin dünya kapitalizmine bağlanması, bunların bağımlılığını sürekli artırmaktadır. Bu koşullar içinde yerel kapitalist yapıların tüm evrimi çelişkili bir nitelik almıştır.

FARKLI YAKLAŞIM

Asya ve Afrika ülkeleri politik egemenliklerini elde ettikten sonra bu ülkelerdeki kapitalist gelişme yeni biçimler aldı.

Birçok hallerde, eski metropollerin yeni-sömürgecilik ilişkilerini yerleş-tirmeleri, gerçek statükonun değişmediğini ve eski sömürgelerdeki ekonominin daha önceki metropollere bağlı olduğunu gösteriyordu. Bu konu üzerinde duran *J. Lava*, 1946 yılında Filipinler'in formel bağımsızlığının ilânından sonra sömürge yöntemlerinin, yeni-sömürgecilik sömürü yöntemleriyle değiştirildiğini, bunun ABD'nin politik erki teslim ettiği komprador oligarşiyle birlikte Amerikan emperyalizmi tarafından gerçekleştirildiğini belirtti. Filipinler'e, ülkenin döviz ve gümrük politikası bakımından sınırlı bağımsızlık sağlayan köleleştirici anlaşmalar dayatılmış, ABD sermayesine yerel sermaye ile eşit haklar sağlanmıştı. Ülke ekonomisinde egemen konumlarda Amerikan tekelleriyle onlara bağlı olan işbirlikçi burjuva ve büyük toprak sahipleri yer alıyordu. Bütün bunlar, o yıllarda biçimlenmekte olan ulusal iş adamları tabakasının gelişmesi yoluna asılmaz engeller çıkarıyordu.

S. Cissoko konuşmasında şunları belirtti: Sömürgeciliğin ortadan kaldırılmasından sonra bu gibi durumlara birçok Afrika ülkelerinde, özellikle yabancı tekeli sermayenin kapitalist gelişmenin «jeneratörü» halini aldığı ülkelerde tanık olduk. Senegal'deki kapitalist modernleşme bu sermayeye dayanmıştır ki, bu, bağımsız ekonomik gelişme için en küçük ölçüde kamulaştırma yapılmadığı, devlet sektörüne eski metropol olan Fransa'nın egemen olduğu anlamını taşır. Emperyalist ve komprador sermaye tarafından işletilen üretim kollarından yerli sanayiciler üretici olmayan endüstri kollarına itilmektedir. Burjuva gelişme yolunda olan diğer Afrika ülkelerinde de durum ilkesel bakımdan farksızdır ve bu ülkelerde yerli işverenler özellikle endüstri alanında son derece cılız durumdadır.

A. Salem ile Ş. Dişoni'nin kanısına göre, Afrika'da kapitalist gelişme yolunda yürüyen ülkelerin çoğunda, birinci olarak, ekonominin kilit noktalarının yabancı tekellerin denetimi altında bulunması dolayısıyla yeni-sömürgecilik bağımlılığının çözümleyici öğeleri korunmakta, ikinci olarak da, yerel kapitalizmin geçen o yıllar içinde ekonomide egemen duruma gelmeyi başaramadığı ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, özellikle bazı Asya ülkelerinde ulusal kapitalizmin bazı olanaklara sahip olduğunu gösteren örnekler de var. Sömürgeciliğin yıkılışından sonraki dönemde ulusal kapitalizmin «aşğıdan» gelişme sü-

recinin başladığı görülüyordu. Yerli burjuvazi ticaret ve hizmetler alanında etkinlik yürütüyordu. Köylerde varlıklı bir köy ağaları tabakası meydana gelmişti. Geniş tüketim malları üretimine sermaye yatıran küçük ve orta işletme sahiplerinin ortaya çıkması dikkati çekiyordu. Bu katmanlar yerli pazarda konumlarını pekiştirdikten sonra bazı hallerde son derece etkili oluyorlardı.

Burjuva temsilcilerinin bu yoldaki gelişmesine Hindistan örnek verilebilir. Toplantıda hazır bulunanlar bu konuda bazı deliller gösterdiler. 1951 yılında bu ülkede tarımda dizel ve elektrik motörlü 8 bin makine kullanılırken; 70'li yılların sonunda bunların sayısı yaklaşık 5 milyona yükselmisti. Bu ise, pratikte ülkede teknikten yararlanan ve ekonomide az veya çok kapitalist yöntemlerden (ücretli emek vb.) yararlanan milyonlarca köy ağasının ortaya çıktığı anlamına geliyordu. Başka bir örnek: 1961-1976 döneminde Hindistan'da makine kullanan küçük işletmelerin sayısı 36 binden 526 bine yükselmisti. Bu artışı, birçok Asya-Afrika ülkelerinde olduğu gibi, devlet teşvik etmişti. Elbette ki küçük işletmelerin ölçütleri ve rolleri her somut durumda birbirinden farklıdır.

G. Şirokov şunları söyledi: Doğu ülkelerinde kapitalizm tiplerinden söz edilebilir. Kapitalist biçimlerin çözülmesiyle ilgili Leninci metodoloji, sınıflandırmada ve farklılaştırmada bunların doğuşunu, gelişmesini ve işletme sahiplerinin etkinliğini gözönünde bulundurmayı gerektirmektedir. V. İ. Lenin'in özellikle şu görüşü çok değerlidir: «Bir karayüzler-oktâbrist kapitalizm, bir de halkçı (gerçekçi, demokrat, aktifliği' tam) kapitalizm var.»⁽¹⁾

G. Şirokov'un kısacası Hindistan kapitalizmi gelişmesinin niteliği bakımından, her şeyden önce «aşağıdan» büyümesindeki canlılık ve devlet sektörünün bu büyümeye yardımdaki rolü, ülkenin ekonomik bağımsızlığa yönelişi bakımından demokratik türdendir. Pakistan'da ise kapitalizm başka, bir yol tutucu bir yol izlemiştir. Bu ülkede toprak ağalarıyla askersel ve sivil devlet bürokrasisine sıkı sıkıya bağlı büyük burjuva tabakası hızla büyümektedir. Bu burjuva-toprak ağalığı kapitalizmi genel olarak «yukardan» gelişmekte ve demokratik kapitalist ögelere «yaşam hakkı tanımamaktadır».

A. Havari ve A. Farsi şunları belirttiler: Şah yönetimindeki İran'da da buna benzer bir gidişe tanık olduk. Şah rejimi yerli milyarder ve multi-milyonerlere, yabancı sermayeyle (Amerikan, Batı Alman, Japon) sıkı sıkıya bağlı büyük kapitalistlere ve aynı zamanda hükümetin desteğiyle zenginleşen orta sermayenin üst tabakalarına dayanıyordu. Ülkedeki anti-demokratik ve son derece gerici politika, küçük ve orta işletme sahiplerinin büyük bir kısmı dahil, halk arasında büyük bir hoşnutsuzluk uyandırıyordu.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 48, s. 12-13.

Toplantıda hazır bulunanlar sözkonusu edilen sınıflandırma konusunda bazı önerilerde bulundular. S. Mitra bu konuda şöyle dedi: Kapitalizmin gelişmesinde «demokratik» nitelikten, ancak belirli durumlarda, belirli anlamda söz edilebilir. Bundan kapitalizmin yarattığı kaosu sınırlandırılması önlemlerini, ekonominin devlet-kapitalist sektörünün anti-empyalist potansiyelini anladığımız zaman söz edilebilir. Hindistan'da bu gibi olanaklar, her şeyden önce, SSCB ile sosyalist topluluğun diğer ülkeleri tarafından yapılan ekonomik ve teknik yardım sayesinde güçlü bir devlet sektörünün oluşmasıyla sağlanmıştır.

Asya-Afrika kesiminde kapitalizmin gelişmesinde hem demokratik, hem gerici eğilimlerden söz edilebilir. Toplumsal evrimin şu veya bu aşamasında bu eğilimlerden hangisinin üstünlük sağlayacağı birçok nesnel iç ve dış etkenlere bağlıdır. Örnek olarak Pakistan'ı ele alacak olursak, askersel rejimin yıkılmasından sonra, 70'li yılların başında Zülfikâr Ali Butto yönetimi döneminde, tutucu konumlardan ayrılan kimi adımlar atıldı. Bu dönemde tekelci sermayenin etkisi kısıtlanırken, küçük ve orta işletme sahipleri teşvik edildi. Ne var ki, bu eğilim uzun sürmedi: gerici kapitalizm daha güçlü olduğunu ortaya koydu. Bugün Hindistan'da da kapitalizmin en gerici niteliklerini taşıyan çok güçlü çevreler vardır. Bunlar her şeyden önce, burjuvazinin daha alt düzeydeki gruplarını ürkütme, ya da kendilerine bağlamaya, devlet sektörünü ve işçi sınıfını ezme, büyük sermayeye yabancı sermayeyle işbirliği olanakları sağlamaya çalışan yerli tekellerdir. Başka bir deyişle, bağımsız Hindistan'da kapitalizmin «demokratik» büyümesinin yanısıra, hiç de küçümsenmemesi gereken başka bir eğilim de varlığını sürdürmektedir.

S. Sudiman şöyle bir soru ortaya attı: Bu gibi durumlarda kapitalizmin demokratik türünün tam karşısına dönüşmesinden, ya da bunun tersi olduğundan söz edilebilir mi? Endonezya örneğini ele alalım: 1945'te bağımsızlık ilân edildiğinde ülkede kapitalizmin «aşağıdan» ve «genişlemesine» büyümesini sağlayacak belirli olanaklar vardı; biçimlenmekte olan iş adamları sınıfının önemli bir kısmı yabancıların elindeki iyeliklerin millileştirilmesi temelinde etkili bir devlet sektörü meydana getirileceği umuduna bel bağlıyorlardı. Oysa gelişme başka bir yolda oldu. Sukarno'nun «güdümlü demokrasi» rejiminin (1957-1965) daha başlangıcında bürokratik sermaye ⁽²⁾ biçimlendi ve bunun başında 1965'te dev-

(2) Bu yazıda bürokratik sermaye deyişiyle yolsuzluklar süreci içinde, devlet araç ve olanaklarının yardımıyla askersel ve sivil yönetici katmanların zenginleşmesi sırasında biçimlenen sermaye anlaşılmaktadır. Bu tür sermaye özel kapitalist etkinliklerde kullanılmakta ve ekonominin devlet sektörü üzerinde denetim sağlamaktadır. «Bürokratik burjuvazi» deyimine gelince, bununla, yönetim etkinliklerini işletmeciler kapitalistlerle ve aynı zamanda parazit kapitalistler temsilcileriyle birleştiren sömürücü toplumsal katmanlar kastedilmektedir.

let yönetimini ele geçiren ve yeni egemen katmanları temsil eden bürokratik burjuvazi yer aldı. Başka sözlerle söyleyecek olursak, kapitalist evrimin eski biçimi çıkmaz sokağa girmiştir, bu biçim zor kullanmak yoluyla yukardan sağlanan bürokratik, en gerici bir biçimle değiştirilmeye çalışılmaktadır.

Diğer bir örnek de, Filipinler'dir. Bu ülkede 70'li yılların başlarında, Endonezya'nın tersine, ulusal kapitalizmin «aşağıdan» büyümesini kolaylaştıran belirli değişiklikler yapıldı. Bu gibi değişiklikleri, geniş plânda, gerektiren nedir? İşte bu, benzer olaylarla birlikte, üzerinde düşünülmesi gereken bir sorundur.

G. Şirokov bu konuda şunları ekledi: Öyle görülüyor ki, egemen sınıflar, «üst tabakalar» saflarını tamamlamak zorunda kaldıkça toplumsal gerginliğin kesin biçimde arttığına tanık oluyoruz. Demek ki yeni-sömürgeci kapitalizmin «aşağıdan» büyümesine belirli olanaklar sağlayacak önlemler alınabilir, hattâ böyle bir gelişme teşvik edilebilir. Böyle bir dönüşüm yönetim ve erk sisteminde meydana gelen belirli sınıfsal değişiklikler sonucunda olabilir.

Yeniden söz alan J. Lava, konuşmasında, ülkesinde savaş sonrası dönemde ABD emperyalizminin desteklediği egemen sınıflar (büyük toprak sahipleri ve kompradorlar) ile, daha bağımsız gelişmeyi isteyen ulusal burjuvazi ve aralarında komünistlerin de bulunduğu geniş halkçı, yurtsever hareket arasındaki savaşımın hangi biçimlerde geliştiğini belirterek şunları söyledi: 60'lı yıllardan 70'li yıllara geçilirken ülkedeki güçler dengesi ulusal burjuvazinin reformist kanadından (başta Markos rejimi) yana değişmeye başladı. Ulusal burjuvazinin toprak reformu dahil, sosyal-ekonomik alanda aldığı önlemler kırsal kesimde feodalizm kalıntılarının yenilmesine nesnel yardımda bulundu, işletme sahibi ulusal kapitalistlerin etkinliğini belirli ölçüde güçlendirdi. Böyle olsa da, egemen blok içindeki «emperyalizm yanlısı kapitalistlerin» konumları zayıflamadı. Genel olarak reformlardan yabancı sermayeyle bağlı bulunan ve artık kapitalist temelde yer alan büyük toprak sahipleri de yararlandı. Köylülere gelince, yapılan değişiklikler ancak bir kesimi için yararlı oldu. Bütün bu süreçler boyunca burjuva reformizmine özgün sınırlılık ortaya çıktı ve bilindiği gibi sık sık gerici kapitalizme doğru geri adımlar atıldığı görüldü.

S. Sudiman yeniden söz alarak şöyle dedi: Kapitalizmin daha demokratik türüne geçiş ve bunun tersi, somut biçimlerde oluşmaktadır. Nitekim bugünkü Endonezya'da demokratik değişikliklerin evrim yoluyla gerçekleşebileceği kuşkuludur. Ülkede güçler dengesi öyle bir durumdadır ki, bürokrasinin dışında burjuvazinin tüm diğer grupları arka plana itilmiştir. Endonezya'da bürokratik kapitalizm, kapitalizmin «aşağıdan» büyümesine kesinlikle karşı koymaktadır. Yönetici çevreler ülkedeki Çin

kökenli iş çevreleriyle sıkı bir işbirliği yapmaktadır ve bu, küçük ve orta işletmelerin sahiplerini parya durumuna, yani her türlü toplumsal haktan yoksun insanlar haline getirmektedir. Bugünkü hükümetin sosyal-ekonomik politikası, toplumda derin bir hoşnutsuzluk uyandırmaktadır. Bugünkü durumda radikal değişikliklere gidilmesi yolu, var olan erki yıkma yolu, daha olası bir yoldur.

Toplantıda hazır bulunanlar, kapitalist gelişmenin biçimlenmesi koşullarında devletsal-politik sistemlerde göze batan bazı özellikler üzerinde de durdular. *N. Simoniya*, bununla ilgili olarak bir kısım ülkelerde burjuva parlamento sisteminin göreceli dayanıklılık göstermesinin, diğer bir kısmında ise gerici, otoriter yönetime geçilmesinin nedenlerinin açıklanmasına yarıyacak bir sınıflandırma yapılmasını önerdi.

Bilindiği gibi, kapitalist evrimin, göreceli olarak başlangıç aşamasında bulunan birçok Asya ülkelerinde neo-bonapartist tipten diktatörlük yürüten askersel-bürokratik rejimler kurulmuştur (Endonezya vb.). Bunun nesnel nedenleri vardır: Özel işletmeciler burjuvazinin zayıflığı, çeşitli ulusal-etnik aşiret ve din temellerine dayanan çelişkilerin kapitalist biçimlere büyük ağırlık olması nedeniyle devlet, toplumdaki ilişkilerin ve biçimlenmekte olan burjuva sınıfı içinde ilişkilerin düzenleyicisi rolü oynamaya başlamaktadır. Burjuvazinin belirli, çok küçük bir bölümü orduya ve devlet aygıtına dayanarak zenginleşmek için olağanüstü olanaklar elde etmekte ve sınıfsal karşıtlarını ortadan kaldırarak eninde sonunda devlet yönetimine elkoymaktadır. Bu arada hükümet yanlısı uydurma bir çoğunluğa dayanan sözümona parlamentolar kurulmakta, aslında yasama ve yürütme organları sisteminde askersel-bürokratik zümrelere egemen rol oynama olanağını sağlamaktadır.

Ardıcıl olmaktan uzak burjuva nitelikli değişikliklerin «yukardan» gerçekleştirildiği (şah yönetimindeki İran'da, Suudi Arabistan'da vb.) ülkelerde krallık rejimleri kendine özgü tipten evrimlere sahne olmaktadır. Bu ülkelerde geleneksel üstyapı bazı dış ve iç etkenlerin etkisiyle kapitalist modernleşmenin taşıyıcısı olmaktadır. Böyle olsa da, İran'daki deneyim şunu göstermiştir: Sonuç olarak krallıktan neo-bonapartizme doğru gelişme gösteren, bu yönde değişikliklere uğrayan, gerici devlet biçiminde gerici zümre kapitalizminin bir türü daha meydana gelmektedir.

Çeşitli Asya ülkelerinde eninde sonunda kapitalizmin daha fazla gelişmesine, daha yüksek düzeye erişmesine bağlı bulunan göreceli olarak dayanıklı, parlamenter nitelikli üstyapı modelleri oluşmaktadır. Hindistan'da, Malezya'da ve Singapur'da burjuva demokratik sistemler birçok sarsıntılar geçirmiş olsalar da ayakta kaldılar. Bunların dayanıklılığının temelini yerel sermayenin çeşitli gruplarının çokyanlı çıkarlarının sözcüsü haline gelen yönetimdeki partinin oynadığı egemen rol oluşturmaktadır.

Bazı ülkelerde burjuva parlamentosu çerçevesi içinde tek partili diktatörlük sürdürülmekte ve buna karşı koyacak reel güçler bulunmamaktadır. Görüşmelerde hazır bulunanlar burjuva doğrultulu rejimlerin tipolojisini saptamaya elverişli yaklaşımın elverişliliğini belirttikten sonra, yaratılan devletsel-politik yapıların gelişmesindeki dinamiğin ve diyalektiğin göz-önünde bulundurulması gereğini vurguladılar. İleri sürülen kanıya göre, yığınların baskısı ne ölçüde artarsa yürürlükteki politik mekanizma gitgide daha sık tutukluklar göstermekte, yönetim sisteminde düzensizlik işaretleri başgöstermektedir. Bunun yanı sıra üstyapıdaki kimi politik değişimler toplumun içinde oluşan derin süreçleri yansıtmaktadır. Bu konu üzerinde duran S. Mitra Hindistan'ın bugünkü özgün durumu üzerinde durdu. Son yirmi yıl içinde burjuvazinin başlıca partisi olan Hindistan Ulusal Kongresi, birkaç kez (1967, 1977) büyük başarısızlıklara uğradı. Bu da onun konumlarının sürekli olarak sarsıldığının kanıtıdır. Her ne kadar son seçimlerde İndira Gandhi merkezde ve eyaletlerin çoğunda yeniden erke geldiyse de, bunun yeni bir olguyu perdelememesi gerekir: Ülkenin birçok bölgelerinde muhalefet partilerinin etkilerinin genişlemesi süreci devam etmektedir. Bu güçlerin ardında burjuvazinin çok etkili belirli grupları, bu arada köy ağaları yer almaktadır. Bu durumda erki elinde bulunduran politik güçler kapitalist sınıfın çeşitli grup ve katmanlarının çıkarlarını dile getirme rolünü gitgide daha güç oynatabilmektedir.

N. Aşhab, konuşmasında İkinci Dünya Savaşından sonra Yakın-Doğu bölgesinde büyük toplumsal değişimler olduğunu belirtti ve konuşmasını şöyle sürdürdü: Yakın-Doğu ülkelerinde eski sömürgecilere bağlı feodal toprak sahipleriyle büyük burjuvazinin erkini temsil eden birçok «eski» üstyapılar ortadan kalktı. Bunların yerini, başta anti-emperyalist ve milliyetçi küçük ve orta burjuvazi olmak üzere, gelişme halindeki toplumsal sınıfların çıkarlarının sözcüsü olan devletsel-politik sistemler aldı. Fakat zamanla, genel olarak otoriter yönetim yöntemlerine dayanan bu sistemlerin de tarihsel sınırlılığı görülmeye başladı ve peşinden, özellikle Cemal Abdül Nasır'ın ölümünden sonra Mısır'da olduğu gibi, ulusal-demokratikten bağımlı kapitalist gelişmeye yönelik geriye doğru hareket biçiminde karmaşık ve çelişkili bir aşama başladı. Yakın-Doğu'da krallıkla yönetilen bazı ülkelerdeki üstyapı süreçleri başka özellikler taşımaktadır. Bu gibi ülkelerde her ne kadar burjuvazi ve proletarya varsa da, bunların etkinliklerini feodalizme ve hattâ feodalizm öncesi topluma özgün politik ve hukuksal kurumlar felce uğratmaktadır. Bunun örneği, Suudi Arabistan'dır. Deyim yerindeyse, bu ülkede gövde artık giysilerine sığmamakta ve durmadan büyümektedir. Suudi Arabistan'da kent meydanlarında baş kesme yöntemi ve benzer ortaçağ yöntemleri uygulanmakta, bunlar ise, çağdaş emekle meşgul olan, işletmecilikte ilerici teknikten yararlanan, dolayısıyla düşünce tarzları değişen insanların anlayışlarıyla

büyük çelişkiler oluşturmaktadır. Ülkedeki krallık yönetimi, eskimiş, tarihsel ömrünü çoktan yaşamış üstyapıya uymadığı gitgide açık olarak ortaya çıkan modern kapitalist altyapıyı denetimi altında bulundurmaya çalışmaktadır.

Görüşmeler sırasında kapitalist yoldan gelişmekte olan ülkelerin günümüzde altyapı ve üstyapı ilişkileri çerçevesindeki yapısal bunalımla karşı karşıya kaldıkları belirtildi. Bu alanda seçenekler arayan egemen sınıflar, bazı hallerde sosyal manevralara, reformizme başvurmakta, diğer bazı durumlarda askersel diktatörlük yönetimi kurmakta, ya da böylelerini güçlendirmekte, bazen de her iki yöntemden yararlanmaktadırlar. Kapitalizmin genel bunalımı tüm bunalım süreçlerinde ve eğilimlerinde özgün bir yer olarak sadece merkezi değil, yerel ekonomilerin dünya kapitalist ekonomisinin gitgide artan sansınıtlarına bağlı olması dolayısıyla durumun gitgide kötüleşmekte olduğu periferide de kendini göstermektedir.

Toplantıda hazır bulunanlar yapısal bunalımın halkların yazgısının saptandığı çetin toplumsal savaşımın aşaması olduğunu vurguladılar. Bu nedenle, bunalımın sonuçlarının sınıfsal güçler arasındaki ilişkiler ve öznel etkenin oynadığı rol, teorik ve pratik bakımdan büyük bir önem taşımaktadır.

Görüşmelere katılanlar varolan ve meydana gelmekte bulunan kapitalist yapıların ve aynı zamanda işletmecilik çalışmaları biçimlerinin incelenmesinde bunların gelişmesi özelliklerinin gözönünde bulundurulması gerektiği kanısını taşıdıklarını belirttiler. Söz konusu edilen özellikler, kapitalist evrimin eğilimlerinin ve üstyapı kurumlarındaki süreçlerin niteliğini anlamaya daha büyük olanak sağlamaktadır. Bununla ilgili olarak kapitalizmin gelişmesini etkileyen iç ve uluslararası etkenlerin oynadığı rolün derinlemesine incelenmesi gereğine işaret edildi. Kapitalizmin Asya-Afrika kesimindeki gelişmesinde yeni yeni bunalımlar göze çarpmakta, burjuva doğrultulu birçok devletlerde patlamaya yönelik durumlar meydana gelmektedir. Her halkın, her ülkedeki solcu ve demokratik güçlerin, bunların partilerinin yeni-sömürgeci veya başka türden kapitalist medornleşmeler gerçekleştirmeye çalışan sömürücü sınıfların denemeleri karşısında başarıyla girişecekleri savaşımındaki yeteneklerine bağlıdır. Kökten devrimci değişimlerin önkoşulları bu savaşımın derinleşmesiyle olgunlaşabilir.

KAPITALİST GELİŞMEDE GENEL VE ÖZEL YANLAR

Toplantıda hazır bulunanlar Asya-Afrika kesiminde kapitalizmin son-derece çelişkili gelişmesinin nesnel sonuçlarını şöyle nitelediler: Birincisi,

bu gelişmenin toplumu, ekonomiyi, devleti kökten değiştirmeye yetenekli olmadığı görüldü. Kapitalist yapının dar sınırları içinde belirli bir gelişme göstermiş olsa da, kapitalizm, geri kalmış diğer yapıları değiştirmeyi başaramadı. Sözkonusu yapılar, ya durgunluk çizgilerini korumakta, ya da kapitalizmin etkileri altında deforme olsalar da tamamiyle ortadan kalkmamaktadır. Gelişme halindeki kapitalist yapılar genel olarak ekonomik zorunluklar dışında benimsenen kapitalizm öncesi sömürüye uymakta, ataerкли, feodal ve feodalizm öncesi ilişkilerden yararlanmaktadırlar. Kapitalizmin değiştirici işlevleri, birçok sektörlerde işletmecilik etkinliklerinin göreceli olarak daha etkili biçimler yaratıldıktan sonra da, son derece sınırlı olarak kalmaktadır. Buna örnek olarak, çağdaş tarımsal kapitalizm gösterilebilir. Bu tür kapitalizm «ocak» niteliği, yani sınırlılık niteliği taşımakta ve etrafında zayıf üretimli, durgun nitelikli çok büyük bir sektör varlığını sürdürmektedir. Bu da yoksulluğun ve ucuz el emeğinin kaynağını oluşturmaktadır.

Kapitalist evrimin tutucu niteliğinin derinleşmesinin nedeni başta ticaret-tefecî sermaye gibi üretimin geleneksel tarzlarına sıkı sıkıya bağlı olan en gerici kapitalist biçimler tarafından beslenmesidir. V. İ. Lenin, bunu «yarı-feodal kapitalizm»⁽³⁾ diye nitelemektedir.

İkincisi, kurtulmuş olan ülkelerde, «eski» kapitalist ülkelerde olduğu gibi bir kapitalist sınıfın biçimlenmesine engel olan nesnel etkenler ortaya çıkmıştır. Bazı verilere göre, «A» grubundan işletmeler kurulması için bugün, 19. yüzyılın ortalarında ayrılan sermayenin 425 kat fazlasını ayırmak gerekmektedir. Küçük istisnalar bir yana, Asya ve Afrika burjuvazisi, büyük çapta kapitalist etkinliği kendi güç ve araçlarıyla yürütme yeteneğine sahip değildir. Kapitalizm öncesi sınıflara, yabancı sermayeye bağlı olan bu burjuvazî gelirlerinden bir kısmını bunlarla paylaşmak zorundadır. Böyle bir işbirliği ise, genellikle ana sermaye ile döner sermayenin pahalılaşmasına ve dolayısıyla göreceli artı-değerin ağır tempolarla artmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda da sözkonusu edilen ülkelerde kârlar da, Avrupa ve Amerika'daki endüstri devrimlerinin aynı aşamasındaki kârlara kıyasla düşük kalmaktadır. Sermayenin kendiliğinden artışının sınırlı kalması ise, ekonomik değişimin çaplarını ve tempolarını kısıtlamaktadır.

Üçüncüsü, bir zamanların teknik-ekonomik gerikalmışlığı ve parasal yetersizlik yerli kapitalist çevrelerin eski metropollerdeki burjuvaziyle «eşitmiş» gibi davranmalarına olanak sağlayacak sermaye birikimine, bunun merkezleşmesine engel olmaktadır. Eski sömürgelerdeki işletme (küçük üretim, manifaktür, fabrika) sahiplerinin etkinliklerinde klâsik gelişme düşünülemez. Böylesi dünya kapitalist pazarıyla rekabet için uygu-

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 24, s. 6.

lanan karmaşık, daha üretken ve daha pahalı donatımı gerektiren bilimsel-teknik devrim koşulları içinde olanaksızdır.

Dördüncüsü, kapitalist yoldan gelişme sürecinde, bu sürecin doğurduğu toplumsal evrim fikrinin bunalım çizgileri ortaya çıktı. Sermayenin organik bileşiminin büyümesi üretim sürecine gitgide daha az insan gücü kullanılmasına, milyarlık halk yığınları için çetin toplumsal sonuçlara yol açmaktadır. Eldeki verilere göre, çıkarım ve yapım endüstrileri, ulaşım, kuruculuk gibi çağdaş işkollarındaki teknik modernleştirme sonucunda Doğu ülkelerinde 1951–1976 döneminde, emekçilerin ancak %9'una iş sağlanabilmiş, dolayısıyla işsizlik artmış, böylelikle de zaten çok büyük ölçüler alan «gereksiz insanlar» ordusu daha da büyümüştür. Aynı dönemde artan iş elinin aslan payı tarım, endüstri üretiminin basit kolları, küçük ticaret gibi geleneksel çalışma alanlarına düşmüştür. Kapitalist evrimin bu gibi sonuçlarına bilimsel-teknik devrim süreci hızlandıkça ve dolayısıyla çağdaş üretici güçlere iş sağlama, iş gücünü emme olanakları daraldıkça sık sık rastlanacaktır.

Beşincisi, burjuva doğrultusu kaçınılmaz olarak toplumsal çelişkilerin artmasına yol açmaktadır. Ağır veya hızlı, kapitalist modernleşme aşamasına giren toplumlarda evrim birçok çelişkileri beraberinde getirmektedir. Bu çelişkiler, gerici feodal ve feodalizm öncesi kalıntılar, ulusal baskının ve ayrımcılığın aşırı biçimleri nedeniyle daha da ağırlaşmaktadır. İşte Etyopya ve İran'da en büyük devrimci patlamalar bu koşullarda olgunlaştı, Bangladeş'in Pakistan'dan ayrılması benzer koşullarda gerçekleşti. Toplantıda hazır bulunan İran'lı yoldaşların belirttikleri gibi, en gerici kapitalist biçimlerin egemenliği, çabuk ateş alabilecek toplumsal materyalin yıldan yıla biriktirilmesine neden oldu. Devrimin yığınsal temelini işçi sınıfı, emekçi katmanlar ve şahın yaptığı toprak reformu sıralarında yoksullaşıp kentlere itilen köylüler oluşturdu. Aslında kapitalist evrim yolunu tutan gelişme halindeki tüm ülkelerde iş ve hak sahibi olmayan insanlarda büyük bir hoşnutsuzluk vardır. Sınıfsal gerginliğin artması birkaç onyılda beri kapitalizmin «aşağıdan» göreceli olarak demokratik bir büyüme izlediği, ulusal burjuvazinin ise, belirli ölçüde sınıfsal esneklik gösterdiği toplumlarda da önde gelen eğilim halini almaktadır.

Periferi (taşra) kapitalizminin yukarıda başlıca çizgileri saptanan özellikleri aynı zamanda kapitalist gelişme yolunu seçen ülkelerin bağımsızlıklarının ilânından hemen sonra karşı karşıya kaldıkları reel sorunları oluşturmaktadır. Birçok durumlarda hükümetler çıkış yolu ararken, devlet kapitalizmi yöntemleriyle düzenlemeye başvurdular. Görüşmeye katılanların vurguladıkları gibi, genellikle kurtulmuş ülkelerde devletin ekonomiye önemli ölçüde karışması birçok hallerde kapitalist gelişme sorununa karşı yeni tutumlar almalarına neden olmaktadır. Tarihsel dönemin niteliği, yerel özellikler daima kapitalist evrimin somut biçimlerini, her ne

kadar bunlar kapitalizme özgü koşullar içinde gerçekleşse de, etkilemekten geri kalmamaktadır. (4)

Güney Afrika'da tekelleri kapitalizmin biçimlenmesindeki özellikler üzerinde duran G. Molefe şunları belirtti: Başlangıçta ülkeye yabancı, İngiliz damgalı tekelleri sermaye *ithal edildi*. Daha sonra ise bu sermayeye Güney Afrika *uyruklu* verildi. Irkçı devlet, tekelleri sermayenin her şeyden önce yerli halkın aşırı sömürsüne dayanarak büyümesi koşullarını yarattı ve tekelleri gelişmeyi yükletmek için devlet kapitalizminin düzenleme yöntemlerinden yararlandı. Bugün Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yedi büyük maden çıkarımı ve finans korporasyonu egemen durumda bulunmakta, bunları ise, uluslararası sermayeye sıkı sıkıya bağlı olan İngiliz-Amerikan «Oppenheimer» şirketi izlemektedir. Ülkedeki işlenebilir toprağın yüzde 40'ından fazlası yerli tekellerin elindedir. Irkçı devletin ortak olduğu devlet kapitalizmi tipinden işletmelerin (maden çıkarma ve endüstri şirketleri, bankalar) sayısı artmaktadır. Güney Afrika örneği Marksizm-Leninizmin kapitalist gelişmenin yasallıklarıyla ilgili her yerde geçerli olan öğretisinin yeni bir kanıtını ve aynı zamanda somut tarihsel çevredeki geçerliliğini ortaya koymaktadır.

Görüşmelere katılanların belirttikleri gibi, ikincil, bağımlı, «dünyaya geç gelen» Asya-Afrika kapitalizmi, daha başlangıcında genel bunalım ve ölüm aşamasına girmiş olan kapitalist yapıya özgü çürümüşlüğü ve asalaklığın belirtileriyle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle noksanlıkları ortadan kaldıracı için dayanaklar aramak zorundadır. Nitekim bu kapitalizmi birçok ülkede yabancı tekelleri sermayeyle birlikte devlet sektörü de desteklemektedir. Devlet kapitalizminin geliştirilmesi sırasında, yeniden üretim sürecinin çok sermaye ve çok emek gerektiren kolları (kilit niteliği taşıyan işkolları) yaratılmaktadır. Hükümetler özel sermayenin elindeki işletmelerin gelişmesini ve teknik bakımdan modernleştirilmesini teşvik etmekte ve bunları yabancı rekabete karşı korumaktadırlar. En sonunda kapitalist gelişmeden ileri gelen çelişkilerin zayıflatılmasına yönelik sınıfsal bir politika güdülmektedir.

Devletin ekonomiye müdahalesi, «özgür kapitalizm» aşamasından doğrudan doğruya devlet kapitalizmine kısmen de olsa «atılmanın» geçmiş zamanlara kıyasla hızlandırılması anlamına gelmektedir. Devlet sek-

(4) Toplantıda hazır bulunanlar İngiltere ile Amerika'da «aşağıdan» gelen kapitalizmin, bunun daha yüksek biçimine-tekelleri biçimine daha sonra tekelleri-devlet kapitalizmi biçimine yükseldiğini belirttikten sonra, kapitalistleşme yolunu daha geç seçen Almanya, Japonya ve Rusya'nın «kuraldan ayrıldıklarını» söylediler. Bu üç ülkede, feodalizmden kapitalizme geçiş döneminde devletin rolü çok daha büyük oldu. Örneğin, Japonya göreceli özgür kapitalist gelişme dönemi diye bir şey yaşamamış, bu ülkede devletin yeniden üretime katılışı zamanla devlet kapitalizmi sistemi olarak gelişmiştir.

törünün evrimi, yazgısını belirleyen burjuva güçlerinin türüne bağlı olarak, ya gerici (yerel burjuvazinin ve yabancı sermayenin hizmetinde olmak gibi) çizgiler taşımakta, ya da yerel sermaye etkinliklerinin geniş ölçüde gelişmesini desteklemek, toplumsal-ekonomik gerikalmışlığı yenmek, ekonomik bağımsızlığı sağlamaya yönelik olmak gibi genel demokratik amaçlara yanıt vermektedir.

Ama böyle «yukarıdan» teşvik edilen kapitalizmin perspektifleri ne olabilir? Bu tür kapitalizm, devletin desteğiyle evrimin bir aşamasını daha kısaltarak devlet kapitalizmden tekelci devlet kapitalizmine atlayan bir kapitalizm yükselebilir mi? Birçok konuşmacı bu sorun üzerinde durdu. Bir hayli Asya-Afrika ülkesinde genellikle devlet kapitalizminin «kanadı altında» etkin bir özel sektör oluşmuştur. Son yıllarda devlet ile büyük sermayenin bağlaşıklık kurmuş olmaları sorunu daha da güncelleştirmektedir.

G. Şirkov'a göre, Asya-Afrika ülkelerinde yüksek düzeyde sermaye birikimi, hatta bazılarında tekellerin oluşması henüz tekelci devlet kapitalizmi hareketinin başlamış olduğunu göstermez. Böylesi ancak, ekonomik yapının değiştiğine, tekellerin kredi, endüstri, tarım üretimi ve sürüm alanlarındaki egemenlik ve denetim sağladıklarının işaretidir. Tekelci devlet kapitalizmi koşullarında yardımcı işlevlerde bulunan küçük ve orta işletme sahiplerinin etkinlikleri de tekellere bağlıdır. Başta ABD olmak üzere en çok gelişmiş kapitalist ülkelerdeki deneyim bunu göstermektedir. Oysa, örneğin Hindistan gibi kapitalizm yolunda bir hayli yol almış olan bazı Asya-Afrika devletlerinde durum tamamiyle başkadır. Bu ülkede gerçekten de 75 tekelci kuruluş («ev») var. Kurtuluştan sonra bunların etkinlikleri büyük ölçüler aldı ve hatta ülkenin sınırlarını aştı. Böyle olsa da, bunlar, bugün de ülkede örneğin tarım araçları pazarını denetimi altına alamamıştır. Bunun nedeni de, bu gibi araçların çoğunun eski usulle, köylüler tarafından üretilmekte olmasıdır. Hindistan'da tarım sektörünün üretiminin büyük kısmı da endüstri aracılığıyla işlenmediğinden tarımdaki üreticiler bu bakımdan tekellere bağımlı değildirler. Bunların yanısıra 834 çeşit mal üreten küçük işletmeler de aynı durumdadır, çünkü, tekellere sözkonusu malları üretme hakkı tanınmamıştır.

Görüldüğü gibi, Hindistan'da tekelci sermaye henüz tüm ekonomik yapıyı kapsamıyış değildir. Bütün bankaları millileştiren devlet, burjuvazinin çeşitli gruplarının çıkarlarını birbiriyle barıştırma politikası yürütmektedir. Bunun yanısıra 1965–1978 döneminde tekelci kuruluşların ulusal gelirdeki payı % 12'den % 8'e düşmüş, küçük işletme sahiplerinin payının artırılması eğilimi egemen olmuştur.

Bu konuyla ilgili olarak söz alanlardan bazıları G. Şirokov'un dikkatini, tekelci sermaye ihracı konusuna çektiler. M. Safali, Sovyet bilim ada-

mına şu soruyu yöneltti: Bilindiği gibi, tekelci sermaye ihracı emperyalist aşamaya giren kapitalizmin çözümleyici yönlerinden biridir. Böyle olsa da, günümüz koşullarında henüz kapitalist değişimleri tamamlanmamış olan bazı Asya ülkeleri de sermaye ihraç etmektedir. Acaba bu, genellikle yayılcı tekelci kapitalizmde görüldüğü gibi, onların emperyalist emellerini, yerli yönetici sınıfların egemenlik çerçevesini genişletme niyetlerini ortaya koymaz mı?

G. Şirokov konuyla ilgili olarak şöyle dedi: Sermaye ihracı sorunu söz konusu ülkeler henüz sömürge iken de yürürlükteydi (Zambiya, Tanga-nika, Birmanya gibi ülkelerde Hindistan ve Lübnan yatırımları yapılyordu). Elbette ki, yerli büyük sermaye başka halkları sömürme amacı peşinde koşuyordu. Ne var ki, bu ülkelerin kurtuluşundan önce olduğu gibi kurtuluşundan sonra da sermaye ihraç etmelerinin çözümleyici nedeni, kendi sınırları içinde hârlı sermaye yatırımını engelleyen kapitalizm öncesi çok büyük bir sektörün var olmasıydı.

Burada, Lenin'in dediği gibi, «en zengin», «en ilerlemiş birkaç» ülkenin «klasik tipten» ⁽³⁾ ihracına kıyasla (ki Hindistan bu ülkeler arasında, kapitalizm yolunda aştığı oldukça uzun yola karşın, bugün de yer alamamıştır) özel bir sermaye ihracı biçimi söz konusudur.

Elbette ki, Lenin, sermaye ihracını gelişmiş, tekelci kapitalizmin başlıca özelliklerinden biri olarak gözönünde bulunduruyordu. Oysa bugün bu olguya, periferide bulunan, bağımlı kapitalist gelişme aşamasını yaşıyan, burjuva evrimini sadece birkaç on yıl, hattâ birkaç yıl önce tanıyan ülkelerde de rastlanmaktadır. Bundan dolayı, daha sonraki incelemelerde günümüzde böyle bir ihracı koşullandıran tüm etkenlerin ortaya çıkarılması gerekecektir. Günümüzde hammadde bakımından zengin ülkelerin, uluslararası tekelci sermayeyle sıkı işbirliği halinde, sermaye ihraç etme örneğine de ratlanmaktadır. A. Havari ve A. Farsi bu alanda aktif etkinlikte bulunan şah yönetimindeki İran'ın uygulamaları üzerinde durarak, o dönemde iflâs tehlikesiyle karşı karşıya kalan büyük emperyalist tekellere yardımda bile bulunulduğunu belirtmişlerdir. Buna karşılık ise, ABD ile diğer kapitalist devletler bölgede jandarma rolünü oynamak isteyen (ki bu da emperyalistleri son derece hoşnut ediyordu) şah rejiminin bütün emperyalist hırslarını teşvik ediyorlardı.

M. Sefale konuşmasında şunları belirtti: Yerel kapitalizmin özelliği, bu sermayenin varolan biçimlerinden daha yüksek biçimlere geçmesiyle ilgili sorunların incelenmesi sırasında gözönünde bulundurulmalıdır. Böyle bir kapitalizmin, hattâ devletin ekonomiye kapitalist gelişmeyi hızlandırmak amacıyla müdahalesi hallerinde bile tekelci devlet kapitalizmi ha-

(3) Bak: V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 359.

line gelmesi zorunlu değildir. Bilindiği gibi, devletin müdahalesi özel nedenlere bağlıdır. Bunların başında, hattâ ayakları üzerine sapasağlam bastığını sandığımız zamanlar dahil, tekrar tekrar devlet sektörünün «yardımına» başvurmak zorunda kalan burjuvazinin zayıflığı yer almaktadır. Asya-Afrika kesiminde kapitalizmin emperyalist aşamasına yönelik gelişmesinin, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde geleneksel yolu izlemesi kuşkuludur.

K. Kervan konuyla ilgili olarak şunları belirtti: Bağımlı gelişmeler sürecinde de tekeller, üretim ve sermaye yoğunlaşmasının öyle bir biçimidir ki, bu, özü bakımından geleneksel «örneklere» tamamiyle uygundur. Bunun örneği Türkiye'dir. ABD hariç, dünyadaki en büyük 500 tekel arasında yer alan ve Türkiye'de en başta gelen endüstri-finance gruplarından Koç ve Sabancı'nın işletmelerinde toplam olarak 100 bin kişi çalışmaktadır. On en büyük tekelleri, ulusal gelirin aslan payını ele geçirmektedir. Endüstri tekelleri, banka tekelleriyle birleşmektedir. Finans sermayenin «tepelerinde» finans oligarşisinin temsilcileri yer almaktadır. Ülkedeki en büyük 5 banka, özel bankaların sağladıkları kârın % 90'ını ele geçirmektedir.

70'li yıllar Türkiye'de bir yandan küçük firmaların yığınsal iflâsı, öte yandan da yeni yeni holdinglerin, anonim şirketlerin olağanüstü hızla türemesi dönemi oldu. Bunlar bazı işkollarında üretimi denetim altında bulundurmaktadırlar. Pekiyen ve yaşama gücünü kanıtlayan tekelleri burjuvazi şimdi devlet sektörüne tamamiyle egemen olma denemeleri yapmaktadır. Bu burjuvazinin amacı, büyük sermaye ile devletin birlikte çalışmasını sağlayacak bir sistem yaratmaktır. Gerçek budur ve Marksizmin çağımızın geçici niteliğiyle ilgili herkesçe kabul edilen tezini gözönünde bulundurduğumuzda da bu gerçekten yarıçizmemiz olanak dışıdır.

Toplantıda hazır bulunanların büyük bir kısmı Asya-Afrika kesimindeki tekelleri devlet kapitalizminin perspektifleri sorununun başka bir açıdan da ele alınmasını önerdiler. Bu ülkelerde gelişmelerdeki farklılaşmanın arttığı ve bu dengesizliğin ekonomik yanının özellikle burjuva gelişme yolunu seçen ülkelerde göze battığı vurgulandı. Bu konuda *A. Stavrou* şöyle dedi: Bu ülkelerden bir kısmı (büyük çoğunluğu) sömürgecilik döneminden kalma tırm ve hammadde üretimine bağlı doğrultuyu sürdürmekte, diğerleri ise, nesnel olarak bu ülkelerin uluslararası kapitalist iş bölümündeki rollerinin ve işlemlerinin değişmesine yol açan endüstri ürünlerini üretmek ve ihraç etmek yeteneğini göstermektedirler.

T. Ali, konuyla ilgili olarak şunları ekledi: İstatistik verilere bakarsak gelişmekte olan yüzü aşkın devletin % 10'undan fazlasının birkaç geleneksel mal ihracatında uzmanlaşmaya son vererek, hazır mamuller ve yarı-mamuller ihraç ettiklerini görürüz. Birleşmiş Milletler belgeleri dahil,

günümüzde birçok uluslararası belgelerde yeni endüstri ülkeleri deyimi sık sık kullanılmaktadır. Bunların arasında aslında endüstri gelişmesi bakımından birbirinden çok farklı olan devletler yer almaktadır. Örneğin, Hindistan'ın durumuyla, uluslararası sermayenin çiftliği durumuna gelmiş bulunan Singapur'un durumu birbirinden tamamiyle farklıdır.

Görüşmelerde hazır bulunanların belirttikleri gibi, kurtulmuş ülkelerden bazıları kapitalist gelişme yolunda bir hayli yol aldıkları halde, aralarından çoğu kapitalist gelişmenin ilk basamaklarında bulunmaktadır. *G. Nimchowski*, Asya-Afrika kesiminde birinci gruba dahil Lübnan, Suudi Arabistan, Kuveyt, Akdeniz'de ise Kıbrıs gibi ülkelerin örnek gösterilebileceğini; Nijer, Yukarı Volta, Ruanda, Burindi gibi ülkelerin henüz yolun başlangıcında bulunduklarını belirtti ve şunları ekledi: Nijerya, Fildişi Sahili, Senegal vb. gibi bu iki grup ülkelerin arasında yer alan ülkeler de vardır. Bu da, Lenin'in «kapitalizmde ayrı ayrı işletmelerin, ayrı ayrı endüstri kollarının, ayrı ayrı ülkelerin gelişmesinde eşitsizliğin ve sıçramaların kaçınılmaz olduğu» ⁽⁶⁾ görüşünün doğruluğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

M. Simoniya, Asya-Afrika kesimindeki farklılaşma süreçlerinin incelenmesi konusunda Leninci yaklaşım üzerinde durduktan ve Marksistler için başlıca önkoşulun sözkonusu ülkelerde meydana gelen durumun kapitalist gelişmedeki eşitsizlik yasaları açısından incelemek olduğunu belirttikten sonra konuşmasını şöyle sürdürdü: Eğer sorunu bu eşitsizliği karakterize eden etkenler (insan başına düşen ulusal gelir düzeyi, sermaye birikimi, yapısal değişiklikler) açısından ele alırsak şu sonuç ortaya çıkar: Bu farklılık dünya ölçüsündeki kapitalist ekonominin periferisinde son onyıllar içinde kapitalist merkezlere kıyasla kat kat daha yoğun bir büyüme göstermiştir.

Teorik bakımdan sorunu şöyle koymak daha iyi olsa gerek: Geçmişteki sömürge veya yarı-sömürgelerden son derece küçük bir grup ülke, kapitalist konumlarda hızla ilerleyebilirler ve durumlarını pekiştirebilirler mi? Sorunun böyle ele alınması, bizce, oluşan farklılaşmalar açısından doğrudur, aynı zamanda Lenin'in «her dönemde kimi ileri, kimi geri olmak üzere ayrı ayrı gelişmeler görülmüştür ve görülecektir, gelişmenin orta tipinde ve orta temposunda çeşitli sapmalar olmuştur ve olacaktır» ⁽⁷⁾ görüşüne tamamiyle uygundur.

S. Simoniya devamla şunları belirtti: Böyle bir yaklaşım Asya-Afrika kesiminde tekelsel devlet kapitalizminin perspektiflerine daha gerçekçi değer biçilmesine de olanak sağlamaktadır. Gösterilen yönde gelişme

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 27, s. 359.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 26, s. 142.

eğilimleri, çok az sayıda ülkede olsa bile, bize göre vardır. Tekelleşmenin gerici devlet yardımıyla gerçekleştirildiği, bürokratik burjuvazinin devlet sektörünü, ekonomik gelişmenin devlet stratejisinin tümünü tekelleşmenin emrine verdiği örnekler vardır (Endonezya, Tayland). Bu burjuvazi, özel sermayenin zayıf olması durumunda daha ileriye gidebilir, «bürokratik» tekелci devlet kapitalizmine gitme denemeleri yapılabilir.

Böyle bir evrimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini zaman gösterecektir. Şu var ki, Üçüncü Dünya'da her ne kadar kapitalizmin genel gelişme yasaları geçerli olsa da, Asya-Afrika kesiminde tekелci devlet kapitalizminin Avrupa tipi «örneklerinin» yinelenmesi herhalde beklenemez. Örnek olarak son derece büyük doğal zenginliklere sahip (petrol vb.) ülkelerin sermaye ihracını ele alalım. Bu ülkeler, bugün bile, bu kaynaklardan ekonomik ve politik yayılma için yararlanmaktadırlar. Böylesi, gerçekten kendine özgü, başınabuyruk olmayan, emperyalizmle işbirliği yapan bir yayılmadır. Suudi Arabistan'ın çokuluslu tekellerle işbirliği yaparak sermaye ihrac etmesi bunun iyi bir örneğidir. İşte pratikte, yeni-sömürgecilik sermaye iharıca ortaklık böyle gerçekleşmektedir.

Toplantıda hazır bulunanlar, kurtulmuş ülkelerdeki farklılaşma sürecinin önemini, bunun kapitalist gelişmenin olanakları hakkında daha açık bilgi edinmemize yardım ettiğini belirtirler.

Asya-Afrika kesiminde kapitalizmin yol arkadaşı olan eşitsizlikler son derece kesin bir biçimde ortaya çıktı. Bir yandan sözkonusu ülkelerden çoğunda burjuva doğrultulu kapitalist ilişkiler çok çılız biçimde gelişmekte, başınabuyruk, dinamik büyüme olanaklarından yoksun bulunmaktadır. Öte yandan ise, genellikle seyrek olarak, bunlarda devlet tekелciliği eğilimlerine tanık olmaktadır. Bu durumda ortaya şöyle bir soru çıkıyor: Acaba bütün bunlar bu ülkelerde kapitalizmin zorlanması, dünya çapında burjuva formasyonun çürüme ve çökme aşamasına «itilmesi» anlamına gelir mi? Kapitalist gelişmenin, her şeyden önce, yerli tekелci sermayenin yanı sıra muazzam ölçüdeki kapitalizm öncesi «bataklığın» koşullandırdığı bu tip özel biçiminin bunalımlar ve çelişkiler içinde olduğu daha şimdiden görülmektedir.

Görüşmelere katılanlar, bu yolda yürüyen Asya-Afrika ülkelerinin kapitalist gelişmesini genel çizgileriyle karakterize ettikten sonra, her ne kadar kapitalizmin oturmuş bir tipi olsa da, son derece çelişkilerle dolu olduğunu, sınıfsal çelişkilerle diğer toplumsal çelişkileri beraberinde getirdiğini vurguladılar. Kapitalist modernleşme, her şeyden önce, geniş halk yığınlarının durumu üzerinde olumsuz etkilerde bulunmakta, emekçilere karşı adaletsiz tutumu, onların toplumsal dertlerini artırmaktadır. Burjuva doğrultusu yolundaki gelişmeye eninde sonunda her zaman

uluslararası emperyalist sermayeye bağımlılığın korunması, ya da çeşitli biçimlerinin yeniden üretilmesi eşlik etmektedir.

Dergimiz Yazıkurulu ve Asya ve Afrika ülkelerinde ulusal kurtuluş hareketi komisyonu tarafından düzenlenen görüş değıştokusuyla ilgili materyalleri yayınlarken, bir zamanların sömürgeler dünyasının toplumsal gelişmesi açısından büyük bir önem taşıyan ve daha önce üzerinde yeterince durulmamış olan sorunların ilgi çekeceğini ummaktadır. Bu sorunları ilerde de aydınlatmak niyetini besleyen dergi, bu sayıdaki materyalle ilgili yankıları öğrenmekten hoşnut olacaktır.

Sosyalizmin yükseliş çizgisi

«SSCB Sosyalist Ekonomisinin tarihi», 7 cilt, sorumlu
redaktör J. A. Gladkov, Moskova, 1976–1980

Sovyetler Birliği Bilimler Akademisine bağlı Ekonomi Enstitüsü tarafından hazırlanan «SSCB Sosyalist Ekonomisinin Tarihi» başlıklı yedi ciltlik yapının son cildi de yayınlandı. Sovyetler Birliği'nde tarihsel-ekonomik literatürde şimdiye kadar böyle temelli ve çok yönlü bir yapıt görülmemiştir.

Oktobr Devrimi'nden kısa bir süre sonra V. İ. Lenin, ilk proletarya diktatörlüğü devletinin deneyimlerinin «tarihe, sosyalizmin bir kazancı olarak geçtiğini ve gelecekteki uluslararası devrimin sosyalist yapısını bu deneyime dayanarak kuracağını» (!) belirtmişti.

Sovyetler Birliği'nin ekonomik gelişmesiyle sınanan ve doğrulanan sosyalizm kuruculuğu teorisinin tarihsel değeri ve uluslararası önemi, birbirine karşıt görüşlere sahip olanlar arasında çetin tartışmalara yol açıyordu ve bugün de açmaktadır. Marksizm-Leninizm'in düşmanları, zamanımızda başka halkların bu teoriden şu veya bu biçimde yararlanma olanağını yadsıyarak hiç sıkılmadan kanıtlarını duruma göre değiştirmekte ve tarihsel gerçekliği kabataslak bir biçimde göstermektedirler. Örneğin, Sovyetlerce izlenen yolun endüstrileşmiş kapitalist ülkeler için «geçerli olmadığını» kabul ettirebilmek için Çarlık Rusya'sını akla sığmayacak derecede geri kalmış olarak göstermekte, Oktobr Devrimi ve devrimden sonraki değişimler olsa olsa ekonominin modernleştirilmesine yarar bir adım olarak değerlendirilmektedir. Böylece yüzyılımızın en büyük olayı sosyal içeriğinden soyutlanmaktadır. Ekonomik gerikalmışlığı yenme savaşımına göreceli olarak yeni başlayan ülkelerin gelişme perspektifleri sözkonusu olunca da Sovyet örneğinin «geçersizliği» bunun karşısı delillerle kanıtlanmaya çalışılmaktadır, yani 20. yüzyılın başlarında Rusya'daki gelişme düzeyinin günümüzde birçok Asya-Afrika ve Latin Amerika ülkelerine kıyasla daha yüksek durumda olduğu iddia edilmektedir.

Gerçekten de eski Rusya hem fakir, hem de zengin bir ülkedydi. Burjuva dünyasının «Sovyetler Birliği uzmanları» eski Rusya'nın ekonomisini tekdüze göstermekte, olguları kasıtlı olarak basite indirgemektedirler. Bununla ilgili olarak şurasını önemle belirtmek gerekir ki, yukarda adı geçen yapıtta Sovyet Rusya'nın, daha sonra ise SSCB'nin çeşitli bölgelerinin hiç te tekdüze olmadığı, farklılık gösterdiği konusu üzerinde önemle durulmaktadır. Yapıtta, kapitalizmin temel çelişkilerini yansıtan

(!) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 383.

büyük endüstri merkezlerinden, devrimci değişimler arifesinde hâlâ ata-erkil-aşiret ilişkilerinin sürüp gittiği kenar bölgelere kadar çeşitli gelişme düzeyleri gözönüne serilmektedir. Böylelikle «yüksek ve orta düzeyde gelişmiş ülkeler için olduğu kadar, kapitalizm öncesi ilişkilerin sürüp gittiği ülkeler için de tipik olan sosyalizm kuruculuğu yolları, kapitalist gelişme aşamasının atlanmasıyla sosyalizme geçiş yolları» (Cild 4, S. 514) ile ilgili Sovyet deneyiminin zenginliği vurgulanmaktadır.

Yapıtı hazırlayanlar Sovyet ekonomisinin temel sorunlarını tüm olarak inceledikten sonra, ayrı ayrı kollardaki somut dinamizmini ele almaktadırlar. Kronolojik nitelik taşıyan ve 1979'a kadar ⁽²⁾ uzanan yapıtta dış ülkelerdeki araştırmacılar, Sovyetler Birliği'nin deneyimleriyle ilgilenenler için değerli bir kaynak olmak üzere birçok olgular ve veriler yer almaktadır.

SSCB'nin ekonomik gelişmesinin incelenmesi temelinde yeni toplumun kurulmasıyla ilgili Leninci görüş yer almaktadır. Yapıtta, V. İ. Lenin dünyanın ilk işçi-köylü devletinin ekonomik stratejisinin temel yönlerini saptayan dahi bir teorisyen ve ekonomik kuruculuğun seçkin örgütçüsü olarak tanıtılmaktadır. V. İ. Lenin, yabancı askersel müdahalenin ve içsavaşın en ağır yıllarında, korkunç ölçüler alan kargaşalık döneminde eşine az rastlanır bir politik sezgiyle ekonomik gelişmenin tümünü etkileyecek en önemli noktalar üzerinde durmayı başarmıştır.

Yapıtta yer alan bol veriler ve delillerle SSCB'de ekonomi biliminin sosyalist ekonominin kurulmasıyla ilgili en karmaşık sorunlara nasıl yaklaşıldığı gösterilmektedir. Bunların arasında belki en karmaşığı ve çok tartışılanı, komünist toplum düzeninin ilk aşamasında mal-para ilişkilerinin yazgısıyla ilgilidir. Kitapta ekonomik düşüncenin gelişmesi, geçmişte kalan tarihsel olgular süslenmeden ele alınmaktadır. Bilindiği gibi, 20'li yıllarda ve 30'lu yılların başlarında SSCB'de paraya ve fiyatlara gerçek içerikten yoksun, sadece hesap yapmaya yararlı teknik araçlar gözüyle bakılıyordu. O zamanlar yayınlanan birçok teorik yapıtlarda mal üretiminin sosyalizmle ilgisi yadsınıyor, geçiş döneminin sona ermesi ve ekonominin çok sektörlülüğünün aşılmasından sonra ticaretin yerini do-laysız mal değişiminin alacağı ileri sürülüyordu.

Bu gibi görüşler, sosyalist üretimin yöneltmesi mekanizmasının biçimlenmesini engelliyordu. Her ne kadar mal-para ilişkileri sorunu teorik açıdan çözüme bağlanmışsa da, «pratikte görüldüğü gibi partinin ekonomi politikasının ilkeleri, sosyalist ekonomik etkinliğin biçim ve yöntemleri sosyalizmin ekonomi yasalarının istemlerine bağlı bulunuyordu.

(2) Yapıtın ilk dört cildinde geçiş döneminin ekonomisi gözden geçirilmekte, beşinci ve altıncı ciltte gelişmiş sosyalizmin ekonomisinin kurulması süreci ele alınmakta, yendinci ciltte ise, olgunlaşmış sosyalist toplumun ekonomisinin nitelikleri üzerinde durulmaktadır.

İşte sosyalist üretimin gelişmesindeki hızlı tempolar ve sosyalist ekonominin tüm alanlarındaki utkusu bundan ileri gelmektedir (c. 3, s. 60). Kitabın yazarları 1932'de yapılan XVII. Parti Konferansının kararlarını anımsatıyorlar, Konferansın «mal değişimi»ne geçişin ve paranın» ortadan kalkışı'nın «sosyalizm kuruculuğunun içinde bulunduğu aşamada gerçekleşeceği görüşlerinin anti-bolşevik nitelikli «solcu» görüşler olduğunu ortaya koyduğunu belirtiyorlar. ⁽³⁾ Kitapta 1934'te toplanan XVII Kongre kararları da vurgulanmaktadır. Bilindiği gibi, bu kongre, ticarete önem verilmemesini kınamış, paraya sadece hesap yapma aracı gözüyle bakılmasının yanlışlığını ortaya koymuş ve paranın komünizm kuruculuğunun ilk aşaması tamamlanıncaya kadar varlığını sürdüreceği sonucuna varmıştır. ⁽⁴⁾ Yapıtta partinin, mal-para ilişkilerinden yararlanmanın yeni ekonomi politikasının özgün yanı olmadığı sonucuna varıldığı belirtildikten sonra şöyle denilmektedir: «... bu ilişkiler sosyalizm kuruculuğunun yöntemi, plânlı çalışmanın ögesi ve yöntemi sayılıyordu. Sovyetler Birliği'nin deneyimleri sosyalist ekonominin gelişmesi ve güçlenmesiyle mal-para ilişkilerinin uygulanma alanının genişlediği, bu ilişkilerden sosyalizmin utkusuna yolaçan yeni bir içerik elde edilmesi için yararlanıldığı vurgulanmaktadır» (c. 4, s. 509).

Yedi ciltlik yapıtta, Sovyet ekonomisinin gelişmesiyle ilgili önemli birçok sorunlar ele alınmakta, ekonomik mekanizmanın biçimlenmesi ve yönetim sisteminin yetkinleşmesi tarihi üzerinde durulmaktadır. Bu arada entanzif toplumsal üretimin doğması ele alınmakta ve bununla ilgili olarak 30'lu yıllar üzerinde durulduktan sonra, savaşın bu yasal süreci nasıl engellediği vurgulanmaktadır. Ayrıca Sovyet halk ekonomisinde gelişme tempolarının ve oranların değişmesi konusu üzerinde da durulmaktadır.

«SSCB Sosyalist Ekonomisinin Tarihi» yapıtında olgunlaşmış sosyalist toplumun ekonomisini teorik açıdan nitelendirmeye, bu ekonominin aldığı somut biçimlere geniş yer verilmektedir. Son 20 yıl içinde toplumsal üretimde çok büyük artışlar sağlanmış, yalnız 1965–1975 döneminde, daha önceki yarım yüzyıl içinde yaratılan ekonomik potansiyel iki kattan fazla artmıştır. Yapıtın yedinci cildinde belirtildiği gibi, bu temele dayanarak Sovyet halkının yaşam ve kültür düzeyinde ardıcıl bir yükselme gerçekleşmiş, sosyalist toplumda insanın kişi' olarak gelişmesinin maddesel önkoşullarının yaratılması süreci oluşmuştur. Kitapta Sovyetler Birliği'nin sosyalist topluluk üyesi devletlerin gelişmesindeki rolü ve yeri, sosyalist ekonomik entegrasyona ve dünya çapında ekonomik bağlar sistemine katılışı ele alınmaktadır.

⁽³⁾ SBKP'nin Kongre Konferansı ve Merkez Komitesi Plenumları, c. 5, Moskova, Politizdat, 1971, s. 40.

⁽⁴⁾ Tüm Rusya Komünist Partisi (bolşevikler)'nin XVII. Kongresi, Moskova, 1934, s. 26–27.

Yapıta güncel bir anlam veren önemli bir öge de, Sovyet ekonomisinin tarihi üzerinde sahtecilik yapanlarla yürütülen ardıcıl tartışmalardır. Bu tartışmalar, olgu ve verilere dayanılarak en önemli, en can alıcı konularda yürütülmektedir. Özellikle endüstrileşme için gerekli olan sermayenin biriktirilmesi sorunuyla ilgili olarak burjuvazi tarafından ortaya atılan yorumların içyüzünü açıklamaya ayrı bir önem verilmiştir. Burjuva propagandasının temcit pilavı gibi yinelediği bir şey de Sovyet endüstri potansiyelinin köylülüğün «ezilmesi», halkın yaşam düzeyinin tümüyle kötüleşmesi pahasına gerçekleştiğidir. Yapıtta sömürgecilik sisteminden kurtulduktan sonra ulusal endüstriyi yaratma yolunu tutan ülkelerdeki politik liderlerin gözünü korkutmak için başvuru olan bir sav, yani Sovyetler Birliği'nde «tarımda sömürgeleştirme»nin gerçekleştirildiği savı çürütülmektedir. Bu arada daha ilk beş yıllık planda endüstrinin gelişmesiyle ilgili sermaye birikimi sağlamada tarımın payının azaltılmasının öngörül- düğü, 30'lu yılların ortalarında köyden, devrimden öncekine kıyasla çok daha az para alındığı verilerle inandırıcı biçimde ortaya konmaktadır (c. 3, s. 100-101). Ayrıca somut verilere dayanılarak endüstrileşmenin emekçilerin yaşam düzeyinde en küçük bir düşüşe neden olmadığı kanıtlanmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin hızla endüstrileşmesinin maddesel önkoşullarının yaratılmasında hangi yollar izlenmiştir? Bilindiği üzere Çarlık Rusya'daki egemen sınıflar, yaşamsal önem taşımayan tüketime çok büyük paralar ayırıyordu. Ekim Devrimi, büyük toprak sahipleri ve burjuvazinin gelirlerinin üretime yönelik olmayan alanlarda harcamasını yasaklamış ve bu paraları endüstrinin gelişmesine yöneltmiştir. Kitapta, sermaye birikimine yardım eden diğer önlemler de sıralandıktan sonra, devrim yönetiminin yabancı kapitalistler tarafından elde edilen kârların ülke dışına çıkarılmasını yasakladığı ve Çarlık hükümetiyle geçici burjuva hükümeti tarafından yapılan kredi anlaşmalarını yürürlükten kaldırdığı belirtilmektedir. Devrim öncesi borçları kabul etmese de, Sovyet devleti birçok kez, ilgili ülkelerle karşılıklı ilişkileri ayarlamaya ve ekonomik ve parasal ablukanın kaldırılması koşulu ile yabancıların zararlarını kısmen ödemeye hazır olduğunu ilân etti. Kredi anlaşmalarının yürürlükten kaldırılmasıyla endüstrinin geliştirilmesi ve Sovyet halkının yaşam düzeyinin iyileştirilmesi için maddesel kaynaklar artırılmış oldu.

Toprağın millileştirilmesi sonucunda köylülerden alınan vergilerin büyük ölçüde azaltılması da önemli bir rol oynadı. Köylere tarımın geliştirilmesi amacıyla ek yardımlar yapıldı ve bu yardımlardan bir kısmı, gerçekleştirilmesi işçi sınıfının olduğu kadar köylülüğün de çıkarlarına yanıt veren endüstrileşmenin gereksinimlerine ayrıldı.

Kitapta ülkenin endüstri gücünün kent ve köylerdeki emekçilerin ortak çabalarıyla sağlandığı belirtildikten sonra şöyle devam edilmektedir:

Özellikle ikinci beşyılık döneminde endüstrinin gereksinimlerini karşılamaya yönelik araçların dörtte üçünden beşte dördüne kadarı işçiler tarafından yaratıldı. Endüstrileşme yıllarında tasarruf sisteminin uygulanmasına ve kaynaklardan tutumlu yararlanılmasına çok büyük bir önem verildi.

Sovyet halkının başta endüstri olmak üzere, halk ekonomisinin gelişmesi uğrındaki çabaları sadece ulusal değil, dünya çapında önem taşı-maktaydı. Bu çabalar, Sovyetler Birliği'nin Hitler Almanyasına karşı sa-vaşta utku elde etmesini sağlayan maddesel-teknik önkoşulların yaratıl-masında önemli bir rol oynadı. Yapıtta savaştan önceki dönemin üçüncü beşyılığında, ikinci beşyılığa kıyasla halk ekonomisi oranlarında yapılan değişiklikler gösterilmekte, çok büyük rezervler sağlandığı belirtilmekte-dir. Kitapta, o dönemde Sovyet ekonomisinin olası bir savaşla ilgili ola-rak yeniden düzenlenmesinde izlenen yönün temelleri açık seçik belirtil-mektedir: Ordu için gerekli araçları sağlayacak bir kompleks yaratılmış, savunma endüstrisinin hızla genişlemesine elverişli koşullar ve askersel tekniğin geliştirilmesi vb. sağlanmıştır. Yapıtta, zamanla barış koşulların-daki üretimin savaş durumuna uydurulmasını kolaylaştırmış olan seferber edilebilecek rezervlerin biçimlenmesi süreci ayrıntılarıyla yer almaktadır. Öte yandan bazı alanlarda devlet rezervlerinin yaklaşmakta olan savaşın gereksinimlerine tamamiyle yanıt vermediği gerçeği de gizlenmemekte-dir. Sovyetler Birliği ile Almanya'nın askersel-ekonomik potansiyelleri ara-sındaki çatışmada Sovyet halk ekonomisinin bu en ağır sınav karşısın-daki hazırlıklarının zayıf yerleri vurgulanmaktadır. (Bak: c. 5, s. 95-105).

Yapıtı hazırlayanların, Sovyet ekonomisinin ilerlemesini dar çerçeve içinde değil, birbirine karşı iki sosyal-ekonomik sistem arasındaki yarış-mayı da gözönünde bulundurarak ele almaları bu yapıta politik önem kazandırıyor. Bu ise Sovyetler Birliği'nin Ekim Devrimi'nden bu yana aştığı muazzam yolu olduğu kadar, savaşın neden olduğu ekonomik geriliğin ve yıkıntıların ortadan kaldırılmasındaki hızlı tempoları kavra-maya yardım etmektedir. Bir örnek olması dolayısıyla şu kadarını belir-telim ki, iç savaşın sona erdiği sıralarda Rusya'da endüstri üretimi ABD'-ye kıyasla $\frac{1}{10}$ oranındayken, 1937'de bu oran $\frac{1}{10}$ 23'e yükselmiştir.

Kitapta, dönemler arasındaki bağlar canlı olarak yansıtılmaktadır. Şili'de geçen feci olaylar ve Nikaragua, Angola, Mozambik vb. gibi ba-ğımsızlık ve özgürlük yoluna koyulmuş ülkelerdeki karmaşık durum açı-sından emperyalizmin ilk sosyalist devlete karşı uyguladığı ekonomik ab-lukaya, devrilen sınıflarla onların yabancı koruyucuları tarafından örgüt-lenen baltalamalara karşı Sovyet halkının kendini korumak için aldığı önlemler çok güncel bir anlam taşımaktadır.

Sosyalist halk ekonomisinin yaratılmasındaki temel yasaları gözönüne

seren, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ekonomi strateji ve taktiğinin en önemli doğrultularını vurgulayan ve bunun yanısıra ekonominin plânlı olarak yönetilmesinin başlıca biçim ve yöntemlerini belirleyen kitap, burjuva propagandasının, reel sosyalizmin kazanımlarını gözden düşürmeye yönelik çabalarına karşı savaşımında Sovyet deneyimlerinin öğrenilmesi, genelleştirilmesi ve yaygınlaştırılması yolunda önemli katkıda bulunmaktadır.

M. Silven

TÜSTAV

Kârlı bir iş: «Sendika avlama»

Bugünkü koşullarda Polonya'da sendikal hareketin gelişme yön ve yöntemleriyle ilgili sorunlar büyük bir ilgi uyandırmaktadır. Buna bağlı olarak bizi, kapitalist ülkelerde bu konuya nasıl yaklaşıldığı sorunu ilgilendiriyor, çünkü sık sık işittiğimize göre, sözkonusu ülkelerde Polonya sendikalarına büyük bir «özen» gösteriliyor. Acaba aynı özen, ABD'nde bu ülkenin sendikalarına gösteriliyor mu?»

*M. Ginevski'nin mektubundan
Varşova*

Polonya'lı okuyucumuzun sorusuna ABD gazetecilerinden Charles Spektor'un bir yazısıyla yanıt veriyoruz.

Amerika Birleşik Devletleri ekonomisi durmadan kötüleşiyor, ama örgütçülerini gerçekten de kazançlı çıkaran bir «iş alanı» vardır. Bu, sendikalara karşı savaşında kumpanyalara yardım etme yönünde uzmanlaşmış firmaların etkinliğidir. Bazı verilere göre, sadece 1980 yılında çeşitli işletmelerin sahipleri, memlekette sayıları binden aşağı olmayan bu tür örgütlere yarım milyardan fazla para ödemişlerdir. Bunun yanısıra «büyük sermaye» her araca başvurmakta, kendi özel ajanlarına her yıl milyonlarca dolar para vermekte ve bunları sendikaların belkemiğini kırma işlerinde kullanmaktadırlar.

Korporasyonlar «sendika avlama»da büyük deneyimler elde etmişlerdir ve başvurdukları yöntemler son derece ince ve esnektir. Bunların arasında emekçilerin tehdit edilmesi, aralarında parçalanmaya yol açmak için ırkçılığa başvurulması, iş yasalarındaki açık kapılardan yararlanılması, bu arada sendikaları ayakta tutan militanları, aktif işçilerin işten kovulması, tepeleme gibi «klasik» yöntemler yer almaktadır.

Bu arada tekeller hesabına çalışan ülke çapında sendika düşmanı örgütler önemli bir rol oynamaktadır. Bunların arasında başlıcaları «Emek Hakkı Ulusal Komitesi (EHUK)», «İşverenler Ulusal Birliği'ne bağlı «Sendikalardan Arınmış Doğal Çevre Sorunları Konseyi» ile «Büyük Sermayeciler Yuvarlak Masası» örgütleridir. Ve her üçü de «Exxon», «Duppont» ve «U.S. Steel Corporation» gibi güçlü sanayi ve finans devlerinin denetimindedir.

Aralarından en etkini olan EHUK, 20 eyalette şubeler açmıştır. Bu örgütün yöneticilerinin ileri sürdüğüne göre, yandaşlarının sayısı 1 milyon 250 bin kişiyi bulmaktadır. EHUK bültenler, broşürler vb. gibi tonlar tutarında materyal yaymaktadır. Amerikan senatosunun sağ kanadı tarafından desteklenen bu örgüt, sadece Washington şubesinde yüzlerce

memur çalıştırmasına olanak sağlayan bol para yardımıyla yararlanmaktadır.

Bu komitenin eylemlerinde, işçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı savaşında, hükümetin ve tekellerin yardımıyla yararlandığı açık seçik görülmektedir.

Aslında bu örgütün adı bile, emek hakkı adı verilen sendikalar düşmanı yasaların kabulü ile ilgili savaşımın tarihçesine bağlıdır.

1947 yılında ABD kongresi, Taft-Hartley adı altında ün yapan yasayı onayladı. Bu yasanın 14 B maddesi gereğince eyaletlerdeki yasama organları, herkese eşit çalışma hakkı sağlanması gibi uydurma bir gerekçe ile, toplu sözleşmelerde işverenleri yalnız sendika üyesi işçilere iş vermekle yükümleyen maddelerin yer almasını yasaklama olanağını elde ediyordu. Hatta işletmelerdeki emekçilerin çoğunluğu ABD'nde «kapalı atölye» sisteminin uygulanması için ısrar ettikleri zaman bile bu istekleri yasadışı sayılıyordu. Bunun sonucu olarak sendikaların kazanımı olan ayrıcalıklardan örgüt üyesi olmayan, onların savaşımına katılmayan ve üye ödeneği vermeyen kimseler yararlanabilmektedir. Güya sendika üyesi olmayan emekçilerin çıkarlarını savunmak için ileri sürülen bu gerçeklerle grev kırıncılar savunulmakta ve aynı zamanda toplu sözleşmede saptanandan daha düşük olan ücret karşılığında «çalışma hakkı» sağlanmaktadır. Böyle bir önlem, emekçilere iş sağlanmasını güvence altına almadığından başka, sendikalara ağır bir darbe indirmekte, bu örgütlerin etkisini azaltmakta ve eylemleri için gerekli kaynakları zayıflatmaktadır.

Bu nedenle patronlar Taft-Hartley yasasının Kongre tarafından onaylanmasını ısrarla istediler. Bunların esinlediği EHUK ise, sendikalara karşı tüm ülke çapında yasalar çıkarılması için geniş bir kampanya yürüttü.

Sendikaların varlığını sarsma hareketini örgütleyenlerin yasama ve yürütme organlarında büyük sayıda yandaşları vardır. Korporasyonlar her yıl kendi direktifleri altında çalışacak kimselerin bu gibi yerlere seçilmesi için milyonlarca dolar harcamaktadırlar. Örneğin, günümüzde emek ilişkilerinin ayarlanmasıyla ilgili iki en etkili hükümet görevlerinde «sendika avcısı» olarak tanınan politikacılar bulunmaktadır. Gerek Utah eyaleti senatörlerinden biri olan ve senatordaki iş ve işgücü komisyonunun başkanlığını yapan Orrin Hatch, gerekse Reagan hükümetinde çalışma bakanı olan Raymond Donovan federal «çalışma hakkı» yasasının başta gelen savunucularıdır.

Sendika düşmanları amaçlarına ulaşabilmek için işçi sınıfının birleşmesini engellemekte, saflarında bölünmelere yol açmaya çalışmaktadır. Örneğin EHUK işçiler arasında yayılmak üzere büyük tirajda ve ucuz fiyatlarla «katoliklik ve çalışma hakkı», «protestanlık ve çalışma hakkı»,

«musevilik ve çalışma hakkı» vb. gibi broşürler bastırmaktadır. Bununla güdülen amaç, sendika üyeliğinin dinsel inançlarla bağdaşamayacağını telkin etmektir. EHUK, özel işletmelerde çalışan işçileri devlet sektöründe çalışanlara karşı kışkırtmakta, başta öğretmenlerinki olmak üzere devlet sektöründeki sendikalara karşı saldırılar örgütlemetedir. Bu arada örneğin, belediye hizmetlerinde çalışan emekçiler, az verimli iş karşılığında çok yüksek ücret alan «tembeller» olarak gösterilmektedir. Bu saldırılarla, vergi ödeyen yurttaşların milyarlarca doların silâhlanmaya, bankaların ve korporasyonların kasalarına akmasından suçlu olanlara karşı duydukları öfkeyi adı geçen hizmetlerde çalışanların üzerine yöneltme amacı güdülmektedir.

Sendikalara karşı savaşım yöntemleri özel araştırmalara konu olmakta, bu araştırmalar patronlar için çok gerekli özel bir bilimmiş gibi gösterilmektedir. Nitekim Baltimor Üniversitesinde büyük sermaye «Sendikaların Ortadan Kaldırılması» konulu kurslar düzenlemektedir. Aynı kentte bulunan Loyola Kollej’de «Sendikalardan Arınık Doğal Çevre Kurma Yolları» başlıklı dersler verilmektedir. ABD’nin daha birçok okullarında bu gibi kurslar düzenleyen EHUK, kurslara katılanlara sendika düşmanı raporlar hazırladıkları için yılda bin dolar burs sağlamaktadır.

Reagan’ın başkanlığa seçilmesi, tekerci çevreleri esinlendirdi. Son zamanlarda korporasyonlar sendikal hakların ortadan kaldırılması için yeni saldırılara geçişlerdir. Toplu sözleşmeler görüşmelerinde onlar ya sendikaların ağır savaşımından sonra elde ettikleri kazanımlardan (ücretlerin artırılması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi vb.) vazgeçmesini, ya da «kâr getirmeyen» işletmelerin kapatılması sonuçlarına boyun eğmesini istiyorlar, bunu dayatıyorlar. Buna, demir-çelik, kauçuk, otomobil vb. endüstrileri ile ticaret ve diğer hizmetler alanında tanık oluyoruz. Ve böylece işsizler sayısı sürekli artıyor. Bu alandaki etkinlikler hükümet tarafından da desteklenmektedir.

ABD Komünist Partisi MK Politik Bürosu üyesi George Meyers’in belirttiği gibi, «Emek İlişkileri Sorunları Ulusal Yönetimi, kuruluş ödevlerine hizmet etmekten vazgeçerek sendika düşmanı bir örgüt haline gelmiştir.» Meyers, İşadamları Ulusal Birliği, Ticaret Odası ve «EHUK»ın sendikaların temelini sarsacak ve işçilerle hizmetlilerin çıkarlarını zedeleyecek ulusal çapta bir «çalışma hakkı» yasasının kabulü için çabalar harcadıklarını belirtmiştir.

Tekellerin bu saldırısı Amerikan emekçilerinin direnişini arttırmıştır. İşçi sınıfının hükümet ve korporasyonlar tarafından güdülen politikaya karşı tutumlarını, maden işçilerinin 1981 yılının Mart ayında başlayan ve 73 gün süren grevi dile getirmiştir. Onbinlerce maden işçisi, hükümeti büyük savaşım sonucunda elde edilen sağlığın korunması yasalarını yerine getirmeye zorlamak için, başkentte bir yürüyüş düzenlemişlerdir.

Yürüyüş sırasında 150 bin maden işçisi de, maden şirketlerinin sendikalar üzerinde baskısını protesto etmek için maden ocaklarında işçi müfrezeleri meydana getirmişlerdir. Yürütülen her iki savaşım da utkuyu madenciler kazanmış ve bağlanan yeni toplu sözleşmelerde isteklerinden birçoğu yer almıştır.

Bu utku, ABD işçi hareketi tarihinde nitel bakımdan yeni bir aşamanın başlangıcını oluşturdu. Bilindiği gibi, bundan bir süre önce işten çıkarılmaları ve ABD'nin demiryolları ağının daraltılması önlemlerini protesto için 40 bin demiryolu işçisi Washington'a doğru bir yürüyüş örgütlerken, Chikago ve diğer kentlerdeki demiryolcular gösteriler düzenlediler. Bu yılın Haziran ayında işçi sağlığının korunmasını sağlamak amacıyla binlerce tekstil işçisi başkentte toplandı. O sıralarda Batı Kıyıları'ndaki denizciler, hastahanelerini Reagan hükümeti bütçesinin «satırılmasından» korumak için harekete geçtiler. Illinois, Washington, Lova, Minnesota, New York, Kaliforniya vb. gibi eyaletlerde yapılan yığinsal gösterilerde hem öğretime ayrılan ödeneklerin azaltılması ve belediye hizmetleri (gaz, elektrik ve telefon) ücretlerinin artması, hem de sendikalara karşı yasa tasarıları hazırlanması protesto edildi.

Emekçiler ile sendikaları ezmeye kalkışan yetkililer arasındaki savaşımın ne ölçüde keskinleştiğini uçak alanlarında görevli 15 bin hava kontrolörlerinin düzenlediği grev ortaya koydu. Bu emekçilerin sendikası (PATCO), seçim kampanyasında Reagan'ı destekleyen az sayıda sendikaldan biriydi. «Teşekkür» gecikmemişti. Hava kontrolörleri ücretlerinin artırılması, haftalık iş saatlerinin azaltılması ve emeklilik koşullarının iyileştirilmesi isteğiyle greve geçince hükümet grevcileri işten çıkarmak, para cezasına çarptırmak ve tutuklamakla yanıt verdi. Tekellerin yönetimi altında bulunan yığinsal iletişim araçları, kendilerine karşı iğrenç bir karalama kampanyası açtılar. «US.. News and World Report» gibi, «Dayanışma» sendikasının Polonya'daki sosyalist hükümete karşı grevlerini göklere çıkaran bir dergi, grev ilân eden hava kontrolörlerini yerden yere vurarak: «Hükümet ... erkin temellerinin sarsılmasına izin vermemelidir; yönetime karşı girişilen grevlere göz yumulmaz (!) diye yazıyordu.

Uçak alanlarında görevli hava kontrolörleri sendikasının yerle bir edilmesi denemeleri ABD'de sendikalara karşı genel saldırının işareti sayıldı. Hattâ AFL-CIO yönetimi gibi emekçilerin gerçek çıkarları sözkonusu olunca hükümetle tartışmaya girişmeyen organlar bile, tabandan gelen baskı sonucunda grevcilerin yanında yer almak zorunda kaldı. Bu sendikal örgütün New York kentindeki şubasını yöneten Van Arsdale, hükümetin tutumun nazilerin Almanya'da sendikaları ortadan kaldırma denemelerine benzetti. AFL-CIO başkanı Lane Kirkland, Reagan'ı emekçilere

(!) «U.S. News and World Report», 17 Ağustos 1981.

karşı erkin bütün güçlerinden yararlandığı için «kaba» ve acımasız yöntemlerden yararlanmakla suçladı.

Her ne kadar hükümet uçak alanlarında görevli hava kontrolörlerinin yerine asker ve sivil personelden grev kırıcısı olarak yararlandığı da, grevci emekçiler büyük bir dayanıklılık gösterdiler. ALF-CIO tarafından ilân edilen boykot sonucunda uçuşlar yarı yarıya azaldı, Uluslararası Hava Yolları Kontrolörleri Federasyonu ABD hava alanlarını tehlikeli ilân etti ve federasyon üyesi olan örgütlerin ABD seferlerine izin vermemesini istedi.

Uçak alanlarında görevli hava kontrolörlerinin direnişi ülkede geniş çapta destek gördü, grev fonuna bir milyon dolardan fazla para yatırıldı. Ülkenin birçok kentlerinde grevcilerle dayanışma gösterileri düzenlendi. 7 Eylülde Emek Günü'nün kutlanması dolayısıyla sendika üyesi 100 bin işçi New York sokaklarına dökülerek Reagan hükümetinin ekonomik politikasını protesto etti, hava kontrolörlerinin greviyle dayanışmasını dile getirdi.

Hükümete karşı savaşımın en önemli gösterisini, 19 Eylül günü AFL-CIO'nun çağırısı ve 200 kadar toplumsal örgütün desteğiyle Washington'da yapılan yürüyüş oluşturdu. Bu gösteriye yaklaşık yarım milyon emekçinin katılması dolayısıyla «Washington Post» gazetesi ülkede emekçilerin ve sendikalarının bu kadar yığinsal bir yürüyüşünün 30'lu yıllardaki «açlık yürüyüşlerinden» bu yana, yarım yüzyıldır görülmediğini yazdı.

Emekçilerin direnişinin güçlenmesi, ABD'nde sendikal hareketteki sol kanadın etkisinin arttığını göstermektedir. Komünistleri de içeren bu kanat, tekellerin ve hükümetin bugünkü sendika düşmanı kampanyasının başarısızlığa uğratılması için sınıfsal bir savaşım politikası güdülmesini istemektedir. Solcu kanadın uzun yıllardan beri gayretle çalışması, sendikalarda ortanın solu bir birlik yarattı ve bunu güçlendirdi. Bu ise, savaşımın güçlenmesi, örgütlü işçi hareketinin yeni konumlarda yer alması bakımından çok önemli bir etkidir.

... Başta ağır endüstri olmak üzere dört milyon işçinin temsilcilerinin yeni toplu sözleşmeler imzalamak üzere görüşme masalarına oturacakları 1982 yılı yaklaşıyor. Daha şimdiden sendikaların savunulması, emekçilerin ekonomik çıkarlarının, vatandaş haklarının ve barışın korunması uğrunda savaşımın daha da çetinleşeceği söylenebilir.

Bildiri

ABD Harp Bakanı Weinberger ile cunta arasındaki görüşmeler, sonuçları bakımından ülkemizin ulusal güvenliğine ve bölgede barışa ters, yeni bir gelişme yarattı.

ABD emperyalizmi, Türkiye'yi başta Sovyetler Birliği'ne ve bölgede ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir saldırı üssüne, sıçrama tahtasına çevirmek için ülkemiz üzerindeki baskılarını daha da yoğunlaştırıyor. Bu baskılar ABD'nin yumuşamayı baltalama, askersel dengeyi kendinden yana çevirme, Batı Avrupa'ya yeni atom roketleri yerleştirme girişimleriyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Cunta yönetimi ile ABD Harp Bakanı arasındaki görüşmeler sonucunda oluşturulan «Ortak Savunma Grubu» adlı organla ve Amerikan üslerinin daha geniş kullanılması yolundaki gizli pazarlıkla ABD emperyalistleri bu amaçlar yönünde yeni ve önemli bir olanak elde etti. Bu gurup bölgede ortaya çıkacak «bunalım» durumlarında «birlikte hareket» etme adı altında Sovyetler Birliği'ne, İslâm ülkelerine, bölgedeki tüm ulusal kurtuluş hareketlerine karşı kurulmuştur. Böylece cunta öteden beri ileri sürdüğü «NATO dışında eylemlere razı değiliz» sözünden bile geriliyor ve pratikte ABD emperyalizminin bölgeye yönelik saldırgan eylemlerine Türkiye'nin de ortak edileceği bir organa girmiş oluyor. Çünkü bu organın kurulması, ABD emperyalizminin NATO dışında ikili anlaşmalarla NATO'nun etkinlik alanını pratikte genişletme plânının uygulanmasıdır. Bu anlaşmayla cunta izleyegeldiği çelişkili, «dengeci» dış politikasında ABD emperyalizminden yana tehlikeli bir adım atıyor. Bu adım cuntanın hem İslâm ülkeleriyle ve hem de Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerle iyi komşuluk, dostluk ve işbirliği ilişkileri kurma sözlerine tümüyle aykırı düşüyor.

ABD emperyalizmi böylesi bir ödünü, ülkemizin, halkımızın güçten düştüğü koşullarda elde edebilmiştir. Şimdi tehlikeler daha da artmıştır. Gerici askersel diktatörlüğün tüm temel demokratik hak ve özgürlükleri yok etmesi, uyguladığı tekel yanlısı ekonomik politika ülkemizin emperyalist dayatmalar karşısında direncini azaltıyor. Gerici cunta yönetiminin anti-emperyalist güçler üstündeki baskıları komünistlere, tüm demokrasi yanlılarına karşı aralıksız tutuklamalar ordu içindeki ve dışındaki en gerici Amerikancı güçlerin konumlarını güçlendirmelerine hizmet

ediyor. Faşist MHP elebaşlarının ardarda salıverilmesi TKP'ye, DISK'e karşı açılan davalar, Ecevit'in tutuklanması ile ABD'nin son dayatması birbirinden ayrı gelişmeler değildir.

TKP daha baştan ancak tüm ulusal demokratik güçler birleşirse tehlikelerin önüne geçilebileceğini söyledi. Herkes bugün gelişmelerden gereken sonuçları çıkartmalıdır.

Kuşkusuz bugün tüm emperyalist baskılar amaçlarına ulaşabilmiş değildir. Çevik Kuvvetler için Türkiye'yi üs olarak kullanma amacı gerçekleşmemiştir. ABD emperyalizminin en açık destekçisi güçler emperyalist plânları tümüyle onaylatmayı henüz başaramamışlardır.

Üstelik «Ortak Savunma Grubu» adlı organın oluşturulması kamuoyunda tepkilerle karşılanıyor. Bugün geniş çevreler bu gidişin ülkemize getireceği tehlikeleri görüyor, işçi sınıfımızın, emekçilerin, yurtsever aydınların, subayların, gençliğin sıralarında ABD emperyalizmine karşı nefret daha da artıyor.

Çıkarılacak sonuç: İster ABD, ister NATO damgalı olsun Çevik Kuvvetler adlı saldırı birliklerinin topraklarımıza yerleştirilmesini önlemek ancak ulusal demokratik güçler birleşebilirlerse olanaklıdır.

Türkiye'nin ulusal güvenliği ABD emperyalizminin serüvenci plânlarına araç olmakla değil, sosyalist ülkelerle ve İslâm ülkeleriyle iyi komşuluk, dostluk ve işbirliği kurmakla sağlanabilir.

TKP, yurdunu seven herkesi, birleşmeye, «Ortak Savunma Grubu» adlı organın dağıtılması, topraklarımızın saldırgan ABD ve NATO birliklerine kapalı tutulması için, ABD ile bağlanmış kölelik anlaşmalarına, atom ve casusluk üşlerine karşı savaşılmaya çağırıyor!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

13 Aralık 1981

Bildiri

Polonya Halk Cumhuriyeti, sosyalizm düşmanı güçlere karşı önlemler aldı. Bu girişim, Polonya halkının tüm dostlarıncı, barıştan yana olan herkesçe destekleniyor. Silâhlı bir ayaklanmayla Polonya'yı sosyalizmden, sosyalist ülkeler topluluğundan koparmaya hazırlanan karşı devrimci güçler, amaçlarına ulaşamadılar. Polonya'da durum, adım adım düzeliyor.

ABD emperyalizmi, NATO başları, Polonya'daki gelişmeleri ters yüz ediyor ve bu ülkenin iç işlerine kabaca karışıyorlar. Bunu yapanlar, usta hırsız oyunu oynamak girişimindedirler. ABD El Salvador'da, İsrail Golan'da, Güney Afrika Angola'da haydutluk ediyor, kan döküyor. NATO üyesi Türkiye, askersel bir diktatörlükle yönetiliyor.

Polonya'ya karşı sözde «özgürlük» adına ayağa kalkan NATO başları nedense, Türkiye'de özgürlüklerin 12 Eylül 1980'den bu yana en kaba ve en barbarca yöntemlerle çiğnendiğini görmüyor, sessizlikle geçiştiriyorlar. Polonya'da erki silâhla ele geçirme plânlarıyla suçüstü yakalanan sendikacı kılıklı, karşı devrimcilere göz yaşı dökenler, Türkiye'de DISK davası karşısında susuyorlar. 52 DISK yöneticisi idam istemiyle askersel mahkemede, üstelik «savaş hali» uyarınca yargılanıyor. Oysa askersel savcı bile DISK'in terörle ve silâhlı bir girişimle ilgisini somut öne sürmüyor. Üstelik, iki bin sendikacının daha yargılanacağı açıklanıyor. Bine yakın yurttaşı yalnızca TKP'yi desteklediği ya da komünist olduğu için zindanlara dolduranları, en başta ABD emperyalistleri kolluyor.

Bu iki ölçü, emperyalizmin Polonya çevresinde açtığı anti-komünist kampanyanın iç yüzünü ortaya çıkarıyor. Emperyalistler, Polonya'da «özgürlük» için değil, karşı devrimin yenilgisinden dolayı panik içinde bağırıyorlar. Yalnız bu olgu bile, Polonya'daki sosyalizm düşmanlarının arkasında kim olduğunu ortaya koyuyor.

Bugün ülkemizdeki gerici çevreler, Polonya üstüne yaratılan sis perdesinin gerisinde halk düşmanı politikalarını gizlemeye çalışıyorlar. Bunların amacı, halkın dikkatini ABD ile yapılan ve kapıyı ileride «Çevik Kuvvetlere» açacak olan anlaşmalardan uzaklaştırmaktır. 1961 Anayasasının yırtılması yolundaki adımları gizlemektir. Kamuoyunun ilgisini bugün de süregiden ekonomik bunalımdan başka yönlere çekmektir.

Cuntaya bağlı hükümet, bir yandan Polonya'nın iç işlerine karışılmasından söz ediyor. Öte yandan NATO'nun gündemine «Polonya sorunu»nun alınmasını onaylamakla, bu ülkenin iç işlerine karışmış oluyor. Hükümet, Polonya'daki gelişmelerden «endişeli» olduğunu açıklıyor. Cunta «özgürlüklerin» çiğnendiği gibi bir savda bulunamayacağına göre, o,

karşı devrimin ezilmesinden duyduğu «endişe»yi açığa vurmuş oluyor. Oysa, ulusun ezici çoğunluğunu asıl kaygılandıran olgu, bu sis perdesinin gerisinde ABD emperyalizminin Türkiye'yi Ortadoğu'da ve Akdeniz'de kendi amaçları yönünde kullanmak için baskıyı artırmasıdır. Kaygı uyandıran olgu, ABD üslerini genişletmeyi de öngören son «ortak savunma grubu» anlaşmasıyla, cuntanın Amerikan emperyalizminden yana tehlikeli bir adım atmasıdır.

Türkiye işçi sınıfının, emekçi halkın çıkarları, karşı devrimle savaşan Polonya işçi sınıfının yanında yer almayı gerektiriyor. TKP, tüm halkımızı, tüm barışsever güçleri, Polonya'da alınan önlemleri desteklemeye çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

27 Aralık 1981

Bildiri

Cunta, 1982 Kasımında anayasa oylamasına ve 1983 sonbaharında da genel seçime gidileceğini açıkladı.

Bu açıklama, iç ve dış demokratik tepkiler karşısında askersel diktatörlüğün başvurduğu bir manevradır. Ülkemizin hiç bir sorununu çözemeyen gerici askersel diktatörlük, ulusal demokratik güçlerin birleşmesini ve halkın artan hoşnutsuzluğunu önlemek için kamu oyunu demokrasiye dönüleceğine inandırmaya çalışıyor.

Neki cunta, bugün de TKP'ye ve tüm ilerici güçlere karşı tutuklamaları, yargılamaları, işkence ve idamları sürdürüyor. DISK yöneticileri idam istemiyle yargılanıyor. Binlerce sendikacı için koğuşurlar sürüyor. Töb-Der yöneticileri ağır cezalara çarptırıldı. Cunta seçimlere ülkeyi büyük bir toplama kampına çevirdikten sonra gitmek istiyor. En az iki yıl daha erkte kalacağını açıklayan cunta, dünyada gerginliği olağanüstü arttıran Reagan yönetimine vereceği her yeni ödünle ülkenin güvenliğini bu süre içinde daha da tehlikelere sokacaktır.

Generaller 1961 Anayasasını yırtıyor. 27 Mayıs reformlarını tüm izleriyle yok ediyor. Anti-demokratik, halk düşmanı bir anayasa hazırlıyor. Cunta, 1982 Kasımında halka «ya çıplak diktatörlük, ya da anayasal diktatörlük» ikilemiyle baskı yapmayı plânlıyor. Bu yolla dayatacağı anti-demokratik anayasa ile, yapılacak seçimlerde gericiğin erki sürdürmesi koşullarını hazırlıyor.

Böylesi bir durum, cuntanın açıklaması karşısında eli kolu bağlı beklemenin ne denli büyük bir yanılgı olacağını gösteriyor. Cuntaya soluk aldırılmamak, onun çıkardığı her anti-demokratik yasaya, ilerici güçler üstünde süren tüm baskılarına güçlü bir biçimde karşı koymak gerekiyor. 61 Anayasasının yırtılmasına karşı, ulusal demokratik bir anayasa için güçleri birleştirmek zorunluktur.

Ulusal demokratik güçler, üstlerine düşen görevleri yerine getirmek için, 1982 yılına, geçen yıla göre daha elverişli bir durumda giriyorlar. Tutuklu tüm yurtseverlere, demokratlara özgürlük! Faşist MHP dışında tüm politik partilerin üstündeki yasak kalkmalıdır! Cuntanın seçim manevrasına başvurması, bu amaçlara ulaşmakta olanakları genişletiyor.

Evet, seçimler yapılmalıdır! Ancak seçimler, halkın tüm özgürlüklerini, ulusal egemenliği güvence altına alan ulusal demokratik bir anayasa ile yapılmalıdır. Bu görev, cuntanın seçimlerden sonra değil, hemen dağıtıl-

ması, tüm ulusal demokratik güçlerden oluşan yurtsever subayların da katıldığı geçici bir demokratik hükümet kurulmasıyla başarılabilir.

Dünyamızın, büyük tehlikelerle karşı karşıya olduğu günümüzde, ancak demokratik, bağımsız bir Türkiye bölgesinde gerçek bir barış etkeni olabilir.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

31 Aralık 1981

TÜSTAV

Ulusal demokratik anayasa için!

Cuntanın seçtiği Danışma Meclisi bir Anayasa Komisyonu kurdu. Komisyon anayasa taslağını hazırlamaya başladı. Bununla generaller, kamuoyunu, «demokrasiye» döneceklerine inandırmaya çalışıyorlar.

Neki, demokrasi üstüne bu tür gösteriler yapılırken, gerçek demokrasi güçlerine karşı tutuklamalar aralıksız sürdürülüyor. DISK yöneticileri de içinde yüzlerce yurttaşla idam tehditleri savruluyor. Siyasal partiler kapatılıyor. MHP davasında faşist elebaşılar salınırken, Ecevit tutuklanıyor, yüzlerce ilerinin yargılandığı TKP davası açılıyor. Bu baskı, terör ve gericilik ortamında insan haklarını güvence altına alan demokratik bir Anayasa hazırlanılacağına inanılabilir mi?

Kaldı ki, cunta daha şimdiden nasıl bir Anayasa hazırlandığını açığa vurmuştur. Cunta yasaları anayasaya göre değil, çıkaracağı Anayasayı, şimdiden çıkardığı yasalara göre hazırlıyor. Bugüne kadar çıkan yasalar yargının bağımsızlığını pratikte ortadan kaldırıyor. Yasama yetkisinin parlamentodan büyük ölçüde alınacağını kanıtlıyor. Cunta «komünizme kapalı» yalnızca «Atatürkçü» partilere olanak tanıyan bir anayasadan söz ediyor. Böylece o, işçi sınıfının kendi partisinde örgütlenmesi yasasını sürdürmekle kalmıyor. CHP'yi kapattığına göre, cuntanın nasıl bir «Atatürkçü» partiden söz ettiği bile karanlıkta kalıyor.

Böylece 61 Anayasası cuntanın çıkardığı her yasayla adım adım yırtılıyor. İşbirlikçi tekeli burjuvazinin egemenliğini sürdürecektir. general-sivil karması küçük bir gurubun diktatörlüğü anayasal örtüyle halka dayatılmaya çalışılıyor.

Emekçi yığınların, tüm ulusal demokratik güçlerin aktif katılımıyla hazırlanmayan 61 Anayasası demokratik niteliği bakımından kuşkusuz çok sınırlı kalmıştır. Bu gerçeği her zaman halka açıklamaktan TKP geri durmamıştır. Partimiz şimdi gericiliğin saldırdığı 61 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkıyor. Çünkü, 61 Anayasasında yer alan en küçük demokratik bir hak bile, halkımızın çetin savaşlarının ürünüdür. 61 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkmak için daha bugünden her anti-demokratik yasaya, her baskıcı uygulamaya karşı açıkça direnmek zorunludur. TKP 61 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkan tüm güçleri destekliyor. Biz bu güçlerle işbirliğine hazırız. Bugün bu güçler, ayrı ayrı yürüyor olsalar da, onlar bir hedefe vurdukları için, bu, geniş bir cephe hareketine temel hazırlıyor. Daha şimdiden tüm bu güçlerin birlikte eylemi büyük önem taşıyor.

Bugün 61 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkan güçler, dağınıktır. Örgütsel bakımdan zayıf düşmüştür. «Nasıl bir Anayasa?» sorusuna da açık ve ortak bir yanıt verememişlerdir. Bu zayıflıklar cuntanın anti-demokratik

yasaları direniş görmeden dayatmasına olanak vermekle kalmıyor, üstelik cuntaya karşı doğan tepkileri, özellikle burjuvazinin değişik eğilimlerini gerici sivil politik güçlerin kendi kanallarına akıtmalarına da ortam hazırlıyor. AP başlarının ve sözcülerinin sözde demokrasi yanlısı manevraları, AP tabanındaki artan hoşnutsuzluğun yansımasıdır. AP başları gerçekte 61 Anayasasının, demokratik özgürlüklerin düşmanlarıdır.

Eğer demokrasi isteyen halk kendi davasını kendi eline almazsa, ülkeyi 12 Eylül'e getiren gerici burjuva partilerinin manevralarına kapılırsa bir kez daha acı biçimde aldatılacaktır.

61 Anayasasının yırtılmasına karşı olan partilerin tabanlarına onların etkisindeki yığınlara gerçek demokratik alternatifi götürmek herkesten önce TKP'ye, öteki işçi partilerine ve sol güçlere düşüyor. Onlar 61 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkan güçleri ulusal demokratik bir Anayasa için savaşta birleştirmelidir.

Ulusal, demokratik bir Anayasa ne demektir?

– Bu Anayasa, ulusal bağımsızlığı temel alan, ülkeyi emperyalizmin, NATO'nun zincirlerinden kurtarmayı öngören, savaşa karşı barışı savunan bir Anayasadır.

– Bu Anayasa, tüm genel demokratik özgürlükleri, örgütlenme, söz, gösteri özgürlüklerini, demokratik bir seçim sistemini güvence altına alan, bu özgürlüklerin baş düşmanı faşizmi yasaklayan, Kürt ulusuna özerklik tanıyan bir Anayasadır.

– Bu Anayasa, ekonomik bağımsızlığı güvence altına alan, özel kapitalist tekellere karşı, halk çıkarlarından yana, küçük ve orta işletmeleri yıkımdan koruyacak bir devletçiliği içeren Anayasadır.

– Bu Anayasa toprakta büyük özel mülkiyeti yasaklayan, demokratik toprak reformunu öngören bir Anayasadır.

– Bu Anayasa, işçi sınıfının toplu sözleşme, grev yapma ve sendikalaşma özgürlüğünü eksiksiz tanıyan bir Anayasadır.

Ancak böyle bir Anayasa halkın çıkarlarını yansıtabilir.

Yurttaşlar,

1961 Anayasasının yırtılmasına karşı koyun! Ülkeye bağımsızlık halka barış, özgürlük, genlik, toprak veren ulusal, demokratik bir Anayasa için birleşin!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

16. 12. 1981

Açıklama

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Bürosu «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını gözden geçirmek üzere 24–27 Kasım günleri Prag'da yapılan Komünist ve İşçi Partileri toplantısına katılan TKP delegasyonu raporunu görüştü. TKP MK Politik Bürosu uluslararası durumun gerginleştiği, ABD emperyalizminin dünya barışını tehdit eden girişimlerinin arttığı bu dönemde toplantıya katılan Komünist ve İşçi Partilerinin bu yüksek forumuna büyük değer verdi. Toplantıya katılan partilerin birleştikleri gibi BSS dergisinin önemi giderek artıyor. BSS dergisi Komünist ve İşçi Partilerinin ortak ülküleri olan sosyalizmin yaygınlaşmasında, barış savaşının yükseltilmesinde önemli bir silah oluyor. BSS dergisi aynı zamanda Komünist ve İşçi Partilerinin somut deneylerini değiş-tokuş yaptıkları ve tartıştıkları bir forum görevini görüyor.

TKP, BSS dergisi çalışmalarına eskiden olduğu gibi bundan sonra da aktif olarak katılmaya devam edecektir. TKP MK Politik Bürosu toplantıya katılan kardeş 90 partinin dünya barışının korunması ve barışın en tutarlı savunucuları olan komünistlere düşen görevler konusunda birleşmelerinin, görüş birliği içinde olmalarının önemini vurgular. TKP MK Politik Bürosu toplantıya katılan partilerin ezici çoğunluğu ile birlikte bir dünya Komünist ve İşçi Partileri toplantısının yapılmasından yanadır. TKP MK Politik Bürosu toplantıya katılan TKP delegasyonunun toplantıdaki çalışmalarını onaylar.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Politik Bürosu*

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid İliç Brejnev yoldaş'a

Çok değerli L. İ. Brejnev yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve emekçileri adına, en içten sevgi ve saygı duygularıyla, 75. doğum yıldönümünüzü kutlar.

Türkiye komünistleri, işçi sınıfı ve halkımız, tüm barışsever güçler, dünyamızın bugün en yakıcı sorununda, nükleer bir savaşı önleme, barışı koruma ve yumuşamayı sürdürme yolunda Sizin yorulmak bilmez girişimlerinize, Leninci barış politikası doğrultusunda Sovyetler Birliği'nin sürekli atılımlarına büyük değer biçiyor.

Günümüzde Sovyetler Birliği, SBKP'nin öncülüğünde her yanı güçleniyor. Komünizme geçişin maddesel-teknik temellerini biteviye geliştiriyor. Dünya devrimci sürecinde Sovyetler Birliği başta, sosyalist ülkeler topluluğunun rolü sürekli artıyor. SBKP'nin Leninizm'i eşsiz katkılarla geliştirilmesi, dünya komünist ve işçi hareketinin elindeki bu yenilmez silahı daha da biliyor. Proletarya enternasyonalizminin yüce ilkelerini SBKP'nin gözbebeği gibi koruması, uluslararası işçi sınıfına, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını veren halklara en büyük güç kaynağı oluyor. Dünyadaki tüm ilerici güçler, L. İ. Brejnev yoldaş, Sizin tüm bu alanlardaki çok yönlü gelişmelere yaptığımız katkılardan büyük kıvanç duyuyor.

Büyük komşumuz Sovyetler Birliği, kurulduğu günden bu yana Türkiye Cumhuriyeti'ne, halkımıza her zaman dostluk elini uzattı. Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde eşit haklı ve karşılıklı yarara dayalı ilişkilerin geliştirilmesi yönünde ardıcıl ve titiz bir çaba gösterdi, gösteriyor. SBKP'nin XXVI. Kongresi'nde açıklanan barış programı, Avrupa'ya olduğu gibi Yakın Doğu ve Akdeniz'e ilişkin somut, gerçekçi ve yapıcı barış önerileri ülkemizin güvenliği ve ulusal çıkarları açısından büyük önem taşıyor. Emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin baskı ve dayatmalarıyla karşı karşıya bulunan ülkemizde, tüm yurtsever güçlerin çetin koşullar altında verdiği ulusal bağımsızlık, özgürlük ve demokrasi savaşımına destek oluyor.

Çok değerli L. İ. Brejnev yoldaş,

Size sağlık, esenlik ve uzun ömürler, sorumlu görevinizde bundan böyle de büyük başarılar, Sovyet halkına mutluluk dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

17 Aralık 1981

TÜSTAV

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna demeci

Yurttaşlarım,

Dün, askersel diktatörlüğün mahkemelerinden birisinde, Türkiye Komünist Partisi davası başladı. Bir bakıma, gericiлик bu «davayı» 60 yıldır bitiremedi. Aslında, TKP davasında 60 yıldır gericiлик yargılanıyor. Şimdi, gene o, 60 yıldır işlediği suçlarına bir yenisini Gölçük'te, Ankara'da eklemekten başka bir şey yapmıyor.

12 Eylül devirmesinden, özellikle 1981 Mayısından bu yana, Türkiye Komünist Partisi ve partimize yakın olan yurttaşlar, ağır bir baskı ve terör altına alındı. Bugün de süren tutuklamalar ve işkenceler altında, ölen, sakat kalan yoldaşlarımız, dostlarımız, dahası partimizle ilişkisiz yurttaşlarımız var. Bu barbarlığı yapanlar, karşımıza «hukuk» cübbesiyle çıkıyor. «Devlete karşı suç işleyen komünistleri» yargılama adı altında, devletin kendisi komünistlere, ilericilere karşı suç işliyor.

TKP davasıyla cunta, insan haklarını kabaca çiğniyor. Çünkü, bu kez yargılananlar, tırnaklarından kan damlayan faşist teröristler değildir. Bunlar, terörizmin her biçimine karşı çıkan, halkın, ülkenin mutlu geleceği için savaşılanlardır. Pinoşet Şili'si benzeri birkaç ülke dışında, komünizm suçlamasıyla ilericiler insanların yargılanmasına yeryüzünde artık rastlanmıyor. Türkiye, komünistlerin barbarca işkence gördüğü, zindanlara doldurulduğu, yargılandığı tek Avrupa ülkesidir. Generaller: «Batı uygarlığı»ndan, Batı demokrasilerinden söz ediyor. Ne ki, komünistlerin tutuklandığı, işkence gördüğü, ağır hapis cezalarına çarptırıldığı bir ülkede demokrasiden söz edilemez. «TKP'siz demokrasi olamaz»! O nedenle komünistleri engizisyon mahkemelerinde yargılatanların demokrasi sözleri hiç de inandırıcı değildir. DISK, KÖY-KOOP, TOB-DER davaları gibi, TKP davası da, terörizmi önleme gerekçesiyle erke elleyen cuntanın demokrasi anlayışının aynası olmuştur. Bu davalarda insanlar terörist oldukları için değil, düşüncelerinden ve örgütlendiklerinden ötürü yargılanıyorlar. Öyleyse cuntanın sözünü ettiği o demokraside, işçi sınıfı ve emekçiler için, ilericiler güçler için örgütlenme ve düşünce özgürlüğü olmayacaktır.

TKP'ye karşı açılan dava Türk Ceza Yasasında kötü bir ünü olan 141-142'inci maddelere dayandırılıyor. Bu maddeler, bilindiği gibi, faşist İtalyan Ceza Yasasından alınmıştır. Türkiye'de sözü edilen sözde çok partili rejime geçildiğinden beri, özellikle son 20 yılda demokrasi yanlısı en geniş güçlerin özgürlük savaşımı 141-142'inci maddelere karşı savaşında yoğunlaşmıştır. Bundan başka, 12 Eylül öncesinde asker ve sivil,

pekçok yargı organı bu yasaları Anayasaya aykırı buldular. Çünkü bu maddeler, yalnız komünistlere karşı değil, ilerici tüm güçlere karşı faşist biçimi zorbalıkların dayanağı olagelmışlerdir. Türkiye Komünist Partisi davası faşist yasalara karşı olanlarla, bu yasalardan yana olanların savaşı alanıdır. Geçmişte bu faşist yasalara karşı, şu ya da bu biçimde, karşı çıkmış tüm güçleri, bu yasaların komünistlere ve öteki ilerici güçlere karşı pratikte işletildiği günümüzde seslerini yükseltmeye çağırıyorum.

Açılan TKP davasının güncel amacı nedir? Bununla cunta, Amerikan emperyalizmine yeni ödünler verme, gerici askersel rejimi yasallaştırma, emekçilerin ağızındaki lokmayı tekellere buyur etme politikasına karşı direnen güçleri yıldırma, bölmek, zayıflatmak istiyor.

TKP'ye karşı yürütülen saldırı en başta Amerikan emperyalizminin Türkiye üstündeki baskılarını daha da arttırdığı koşullarda yoğunlaşıyor. Bu, rastlantı değildir. Türkiye Komünist Partisi, emperyalizme karşı yığınların savaşımına en başta yol gösteren partidir. Dünya ölçüsünde emperyalizmin izlediği gerginliği arttırma politikası, tüm kapitalist ülkelerde komünist partilerine karşı artan baskılarla atbaşı gidiyor. Anti-emperyalist güçlerin cephesini önlemek, kırmak için emperyalizm saldırısının sivri ucunu her ülkede komünistlere çeviriyor.

Avrupa'yı bir atom mezarlığına çevirmek isteyen Washington'un topraklarımızdaki üslerini, büyük komşumuz Sovyetler Birliği'ne, bölgemizdeki İslâm ülkelerine karşı saldırgan amaçları için kullanma yolundaki hesapları biliniyor. Bu plânlar Amerikan gazetelerinde açıklanıyor. Cuntanın Reagan yönetimine verdiği en küçük bir ödünün, bu durumda, Anayurdu ne büyük tehlikelere açık tuttuğu ortodadır.

Bundan otuz yıl önce de ulusal çıkarlarımız üstüne pazarlık yapanlar, Memetçiği Kore'de Amerikan çıkarları için ölüme sürenler, gene bugün de o yolu seçiyorlar. Emperyalist efendilerinin buyruklarını daha kolay gerçekleştirebilmek için o zaman da, TKP'ye saldırmışlar, komünistleri tutuklamışlar, TKP davası açmışlardı. O günden bu yana Türkiye Komünist Partisi halkın bağrında eskisinden daha gür kök saldı. O gün yönetimde olan Amerika Birleşik Devletleri ile işbirliği şampiyonlarının sonu ise biliniyor.

Türkiye Komünist Partisi, 60 yıldır ağır baskı altında, işçi sınıfının, ulusun ezici çoğunluğunun çıkarlarını dile getirmekten geri durmamıştır. 12 Eylülcülerin TKP'ye dolu dizgin saldırımaları bundandır. Bize göre, bugün Gölcük'de yargılanmak istenen şey, işçilerin, emekçilerin, aydınların, gençlerin savaşımaları, ülküleridir. Bir başka deyişle, ulusal bağımsızlık, barış ülküsüdür, özgürlük ülküsüdür. İnsanın insanı sömürmediği bir dünya, insanca bir yaşam ülküsüdür. Sendikaların, gençlik, kadın ve

barış örgütlerinin üyeleri, bu yüce ülküler uğrunda savaştıkları için yargılanıyorlar. Bunları gerici diktatörlük, önceden belirlediği ağır cezalara çarptırmak istiyor.

Komünistler, bu ateşlerden kaç kez geçti. Kapalı kapılar ardında yargılandıkları zaman bile onlar, halka seslerini duyurmayı başardılar. İşçi sınıfının, emekçilerin çıkarlarını savunmaktan bir adım bile gerilemediler. Dönekler, yüreksizler çıkmadı değil. Neki, komünistler hiçbir zaman zorbalığa boyun eğmediler.

Bugün de onların başları dik! ... Söz yok! Partiye ağır saldırı geldi. . . Yitirdiklerimiz az değildir. Neki, Türkiye Komünist Partisi, düşmanın saldırısını göğüsleyecek güçtedir. Leninci disiplin elimizde en güçlü silâhtır.

Neki gericilik bu davadan istediği sonucu alamayacaktır. Elimizdeki tüm olanaklarla halkımıza bu davanın içyüzünü açıklayacağız. Böylece, halkımıza, ulusal çıkarlarımıza karşı suç işleyen egemen güçleri, emperyalizmin işbirlikçilerini, tekellerin temsilcilerini suçlu sandalyesine oturtacağız. Emekçiler, komünistlerin kim olduklarını daha iyi anlayacaktır. Komünistlerin ne istediklerini, ne için savaştıklarını bu davayla, bir kez daha kamuoyuna duyuracağız.

Anti-komünizm odakları TKP'yi terörist bir örgüt olmakla, sosyalist ülkeleri de terörü desteklemekle karalamaya çalıştılar. Şimdi bu karalama, bu provokasyon, olgular karşısında ve partimizin yığınlara gerçekleri açıklamasıyla suya düşmüştür. Cunta bu yalanı kullanamaz olmuştur. O nedenle cuntanın savcıları şimdi komünistlere karşı hiçbir gerçek kanıta dayanmayan suçlamalar yöneltiliyor. Bu dayanıksız suçlamaları, gericiliğin yeni yeni uyduracağı karaçalma kampanyasını da boşa çıkaracağız.

Demokrasiden yana tüm yurttaşlar! Türkiye Komünist Partisi davası üstüne gerçekleri yayalım! Yargılanan komünistlerle, öteki ilerici güçlerle dayanışmayı güçlendirelim! Özgürlük, demokrasi için, ulusal bağımsızlık için, barış için, iş, ekmek, toprak için savaşta omuz omuza verelim!

1981 yılında 12 sayıda yayınlanan yazılar

	Sayı	Sayfa
<i>R. Arismendi</i> : Yine tümel düşüncesizlik üstüne	7	641
<i>R. V. Vivo</i> : 1981 yılı – Playa Giron simgesi altında	12	1179
<i>E. Wimmer</i> : Leninizm ve reformlar stratejisi	7	656
<i>M. V. Tuominen</i> : Eşitlik, gelişme, barış	3	223
<i>R. Çandra</i> : Gerçekçilik, iyimserlik, metanet	12	1154
<i>F. Brown</i> : 80'li yılların fenomeni	12	1157
<i>İ. Zakariya</i> : Emekçi insanların iradesi	12	1160
<i>K. Toth</i> : Gezegenimizin referandumu	12	1162
<i>G. Husak</i> : Bizim yolumuz ve çıkardığımız dersler	5	449
<i>Y. Dadoo</i> : Yeni-sömürgeciliğin stratejisinde askersel-politik eğilimler	5	473
<i>T. Jivkov</i> : Lenin'in Partisi üstüne	2	105
<i>A. Indra</i> : Çağımızın bayraktarı Sovyetler Birliği	1	27
<i>B. Karmal</i> : Halkla kopmaz bağlar	6	567
<i>N. Kıyanuri</i> : Yurtsever güçlerin birliği sorunu	7	667
<i>A. Cunhal</i> : Portekiz devrimi gericiiliğin saldırılarına karşı direniyor	5	461
<i>J. Lenart</i> : Ekim'dan doğan yasallıklar	11	1057
<i>A. Lilov</i> : Leninizm'de teori ve politikanın diyalektiği	4	328
<i>A. Maresyev</i> : Tarih günümüzün ve geleceğin hizmetindedir	6	557
<i>İ. Minz</i> : Devrim ve aydınlar	12	1164
<i>E. Papaioannou</i> : Uluslararası ve ulusal çapta «sınıflar üstü» birleşme sorunu	8	745
<i>xx</i> : Parti ve gelişmiş sosyalizm kuruculuğu	6	537
<i>B. Ponomaryov</i> : Barış ve yaratıcı çalışmalar yolunda	2	118
<i>B. Ponomaryov</i> : Savaş tehlikesi nereden geliyor ve nasıl önlenir?	10	953
<i>E. Honecker</i> : Üç devrimci kolun birliğini güçlendirelim	1	1
<i>B. Ponomaryov</i> : Özgürlük ve sosyalizm davası yenilmez	1	14
<i>xx</i> : Tarihten çıkarılan güncel dersler	9	849
<i>S. Thüi</i> : Güneydoğu Asya'da Çin'in yayılmacı planları	3	233
<i>M. Suslov</i> : SBKP'nin 26. Kongresinin tarihsel önemi	5	433

	Sayı	Sayfa
<i>J. West, R. V. Vivo, V. Seme:</i> Lenin'in bayrağı altında, Lenin'in yolunda	4	321
<i>P. Fedoseev:</i> Toplumsal yaşamın diyalektiği	9	893
<i>K. Fonvihan:</i> Sosyalizme geçiş stratejisi	9	881
<i>G. Hall:</i> Dünya egemenliği tehlikeli doktrini	11	1071
<i>Y. Sedenbal:</i> Teori aydınlattı, pratikte sınıandı	3	209
<i>R. Çandra:</i> 80'li yıllar: Savaşın ertelenmesi veya barışın garantilenmesi davası	1	39

PARTİ YAŞAMI

<i>H. Axen:</i> Gerçeklik, geleceğe güven	7	684
<i>H. Gautier:</i> Halkın savaşa karşı birliği zorunludur	9	904
<i>J. R. M. Ventura:</i> Devrimci iyimserlik ve enerji	4	342
<i>S. Olszowski:</i> Bunalımdan çıkış yolu	10	975
<i>G. Filipov:</i> Yaratıcı çalışmalar	6	580
<i>M. Jakes:</i> Başta gelen amaç: İnsanın genliği	7	675
<i>G. Deumlich:</i> Komünistler ve yığınsal iletişim araçları	8	756
<i>A. N. Muhaimmed:</i> Devrimci savunma adına	3	245
<i>L. Paso:</i> Propagandanın bilimsel temelleri	6	590
<i>B. Teixeira, W. Feldmann:</i> Partinin işçi çekirdeği	11	1097
<i>A. Fava:</i> Arjantin'de politik seçenek	5	482
<i>H. Florakis:</i> Devrimci sürecin iki etkeni	1	49
<i>P. Hentges:</i> Tabanda eylem birliği	1	61
<i>A. Fava:</i> Kaçınılmaz değişiklikler eşliğinde	12	1187

GORÜŞ DEĞİŞ TOKUŞU

<i>xx:</i> Para sistemindeki çelişkilerin anatomisi	7	707
<i>xx:</i> Bütün kıta savaşım alanı	6	598
<i>K. Zaradov:</i> Çevreyi koruma hareketi ve komünistler	3	298
<i>xx:</i> İşçi hareketinde ulusal ve uluslararası etkenler	7	706
	8	763
	9	913
	10	983
<i>xx:</i> Kategorilerin diyalektiği sorunu üstüne	11	1113
<i>xx:</i> Sosyalizmin politik sisteminde sendikaların yeri	7	693

	Sayı	Sayfa
xx: Emperyalizme karşı, sosyal ilerleme uğrunda . . .	2 . . .	132
	3 . . .	254
	4 . . .	352
xx: Çelişkili evrim	12 . . .	1211
J. Sarkar: Devrimin özgül yolları üstüne	11 . . .	1126
H. Fazio: Dış borçların yükü altında bağımlılık artıyor	8 . . .	793
M. Hudson: Monetarizm	6 . . .	612

OLAYLAR VE DÜŞÜNCELER

G. Dias: Demokratikleşme en ivedi sorundur	11 . . .	1088
F. Dixon: Bolivar'ın gerçek ve sahte kalıtları	5 . . .	501
J. Carrera: Dünya egemenliği planlarına karşı	12 . . .	1199
N. Kiyani: İran devriminin dostları ve düşmanları	11 . . .	1078
İ. Nörlund: Savaş tehlikesine karşı savaşımında sol güç- lerin sorumluluğu	5 . . .	492
xx: Emperyalizmin saldırı planlarına «HAYIR»	10 . . .	1013
J. West: Büyük yalanın tırmanışı	12 . . .	1209
T. O'Flaherty, K. Kervan: İnsanın hizmetindeki toplum	10 . . .	1028
A. Suhostat: Devrimi savunurken	8 . . .	806

KITAP TANITMALARI

E. Henry: «Tarihe hız verenler» mi, yoksa katiller ta- kımı mı?	7 . . .	720
N. Duleymi: Sahtecilik kime gereklidir	5 . . .	509
W. Pomeroy: Washington politikacılarının iki yüzölölüğü	1 . . .	85
M. Silvain: Sosyalizmin yükseliş çizgisi	12 . . .	1230

OLGULAR, VERİLER, KANITLAR

P. Boychuck: Kimin yararındır?	6 . . .	626
xx: İki dünyanın gelişmesi	6 . . .	622
xx: İyi komşuluk girişimleri karşısında düşmanca tutum	5 . . .	515
H. Borst: Emperyalist propagandanın araçları, meka- nizması ve amaçları	11 . . .	1143
P. Sergeev: Pekin nasıl bir bağlaşıklık kurmak istiyor?	1 . . .	89

	Sayı	Sayfa
xx: Krediler ve politika: İki yaklaşım	11	1136
B. Magnuson: Sendikaların bağımsızlığı	3	297
M. Ramos: Yasalar kimden yanadır	10	1039
xx: Emperyalizmi suçlama belgesi	1	68
L. Maung: Pekin'in ele geçirmek istediği topraklar	8	826
C. Spektor: Kârlı bir iş: Sendika avlama	12	1236
xx: Avrupa'da bir askersel dengesizlik var mıdır?	7	729
xx: Uluslararası ilişkilerin güçlenmesinde ticaretin rolü	5	520
S. Ullrich: Neo-faşizm gerçek tehlikedir	8	820
xx: Baskı ve kovuşturmalara karşı	11	1095
xx: Dergimiz nasıl hazırlanıyor	8	834
xx: Başta gelen etken birliktir	12	1197

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	2	197
xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması	3	303
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	5	525
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	6	631
xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	8	840
xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	8	844
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	10	1054
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	12	1241
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	12	1243
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	12	1245
xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı	12	1247
xx: TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı	11	1148
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın, TKP'nin kurucusu ve ilk başkanı Mustafa Suphi ve 14 yoldaşın öldürülmelerinin 60. yıldönümü nedeniyle «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma	1	94
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Lüksemburg Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1	100
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	1	101

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP'nin 26. Kongresine mesajı	2 . . .	199
xx: SBKP'nin 26. Kongresinde TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın yaptığı konuşma	2 . . .	201
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İsrail Komünist Partisi'nin 19. Kongresine mesajı	2 . . .	205
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TIP Genel Başkanlığına mesajı	2 . . .	207
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşa mesajı	3 . . .	305
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Bulgaristan Komünist Partisi'nin 12. Kongresine mesajı	3 . . .	306
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MDHP Merkez Komitesine mesajı	3 . . .	308
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	3 . . .	310
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	3 . . .	316
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın MKP 19. Kongresine mesajı	3 . . .	312
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın VKP Merkez Komitesine mesajı	3 . . .	313
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın EKP 10. Kongresine mesajı	3 . . .	314
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın IEP Merkez Komitesine mesajı	3 . . .	315
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 28 Nisan 1981'de «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı konuşma	4 . . .	410
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ASBP'nin 10. Kongresine mesajı	4 . . .	414
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaşa mesajı	4 . . .	416
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP'nin 12. Kongresini selamlama konuşması	4 . . .	417
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP MK Genel Sekreteri Todor Jivkov yoldaşa mesajı	4 . . .	419
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ÇKP'nin 16. Kongresine mesajı	4 . . .	420

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ÇKP MK Genel Sekreteri Gustav Husak yoldaşa mesajı	4	421
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen Yoldaşın Küba Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	4	422
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Komünist Partisi Başkanı Henry Winston yoldaşa mesajı	4	424
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Şri Lanka Komünist Partisi Başkanı S. A. Wihremshinge yoldaşa mesajı	4	425
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ASBP Merkez Komitesine mesajı	4	426
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Kolombiya Komünist Partisi Genel Sekreteri Gilberto Vieira yoldaşa mesajı	4	427
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Filistin 15. Ulusal kongresine mesajı	4	428
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 5. FIDEP Kurultayına mesajı	4	430
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın RKP Merkez Komitesine mesajı	5	527
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ÇKP Merkez Komitesine mesajı	5	528
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FKP'nin 19. Kongresine mesajı	5	529
xx: TKP temsilcisinin AKP'nin 6. Kongresinde selamlaşma konuşması	5	530
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Kanada Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	6	634
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Türkiye Sosyalist İşçi Partisine mesajı	6	635
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP Merkez Komitesine mesajı	6	636
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın PBIP 9. Kongresine mesajı	7	735
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın KKP Merkez Komitesine mesajı	7	736
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP Merkez Komitesine mesajı	7	737

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Güney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı . . .	7 . . .	738
xx: Kampaçea Devrimci Halk Partisi Genel Sekreteri Pen Sovan yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	7 . . .	739
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP Merkez Komitesine mesajı	8 . . .	846
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın BKP Merkez Komitesine mesajı	9 . . .	943
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ŞKP MK Genel Sekreteri Luis Corvalan yoldaşa mesajı . . .	9 . . .	944
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İsveç Komünistlerinin Sol Partisi 26. Kongresine mesajı . . .	9 . . .	945
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Türkiye Demokratlarıyla Dayanışma Girişimi'ne mesajı . . .	9 . . .	946
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP Merkez Komitesine mesajı	10 . . .	1046
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İran Tudeh Partisi Merkez Komitesine mesajı	10 . . .	1047
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İrlanda Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	10 . . .	1048
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP'nin 61. Kuruluş Yıldönümü Kutlama Komitesine mesajı . .	10 . . .	1049
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Avustralya Sosyalist Partisi 4. Kongresine mesajı	10 . . .	1052
xx: MDHP MK Genel Sekreteri Y. Sedenbal yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı . . .	10 . . .	1055
xx: TKP Merkez Komitesinin SBKP Merkez Komitesine mesajı	11 . . .	1148
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Küba Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	11 . . .	1149
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiltere Komünist Partisi 37. Kongresine mesajı	11 . . .	1150
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Genel Sekreteri ve Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev yoldaşa mesajı . . .	12 . . .	1250
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna demeci	12 . . .	1252

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. I. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biyografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları – 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» , , 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku
Praha 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

Değerli okurlar,

Dergimize ilişkin görüşlerinizi öğrenmeye büyük önem veriyoruz. Bize «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini daha ilginç, daha çekici yapmada yardımcı olacağınıza inanıyoruz.

Sizden aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

1. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini ne zamandan beri sürekli izliyorsunuz?

- a) 1 yıl, b) 2–5 yıl, c) 5 yıldan fazla

2. Derginin hangi bölümlerini en ilginç buluyorsunuz?

- a) Özgün sorunların çözümlendiği yazılar
b) Görüş değiş-tokuşu
c) Komünist partilerinin eylemleri ve gelişmeleri üstüne yazılar
ç) Kitap eleştirileri, bibliyografya
d) Enformasyon, istatistik veriler

3. Aşağıdaki sorunlarla ilgili yazıların hangilerini daha ilginç buluyorsunuz?

- a) Ekonomi
b) Politika, dünya olayları
c) Marksizm-Leninizm teorisi
ç) Bilim ve kültür
d) Barış savaşımı

4. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin içeriğine ilişkin özel bir görüş ve öneriniz var mı? Derginin hangi sorunları ele almasını öneriyorsunuz?

5. Yaşınız

- a) 25'ten küçük, b) 26–40, c) 41–59, ç) 60'tan büyük

6. Mesleğiniz ...

7. Adresiniz Kent ... Ülke ...

Yanıtlarınızı şu adrese gönderiniz:

«Yeni Çağ» – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Romeş Çandra</i>	
Gerçekçilik, iyimserlik, metanet	1154
<i>Freda Brown</i>	
80'li yılların fenomeni	1157
<i>İbrahim Zakariya</i>	
Emekçi insanların iradesi	1160
<i>Karoly Toth</i>	
Gezegeneimizin referandumu	1162
<i>İsaak Minz</i>	
Devrim ve aydınlar	1164
<i>Raul Valdes Vivo</i>	
1981 yılı – Playa Giron simgesi altında	1179
<i>Athos Fava</i>	
Kaçınılmaz değişiklikler eşiğinde	1187
xx: Başta gelen etken birliktir	1197
<i>Jerenimo Carrera</i>	
Dünya egemenliği planlarına karşı	1199
<i>James West</i>	
Büyük yalanın tırmanışı	1209
xx: Çelişkili evrim	1211
<i>M. Silven</i>	
Sosyalizmin yükseliş çizgisi	1230
<i>Charles Spektor</i>	
Kârlı bir iş: «Sendika avlama»	1236

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	1241
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	1243
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	1245
xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı	1247
xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması	1249
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Genel Sekreteri ve Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev yoldaşa mesajı	1250
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna demeci	1252